

Egzamin na Kartę Polaka

Anton Kornyak *dla Oli*

<http://forum.grodno.net> październik 2010 v 1.1

Rozdział 1. Pytania z historii Polski

<http://www.staypoland.com/historia-polski.htm>

Rzeczpospolita to polskie tłumaczenie słowa *republika*. Tak od momentu gdy uformowała się demokracja szlachecka nazywano Królestwo Polskie. A po wspólnej Unii również Wielkie Księstwo Litewskie. *Monarchia* z Królem ale i *Republika* zarazem bo *rzeczpospolita szlachecka*. (Nie zapomnij: dla Polaków określić Polskę jako „Republika Polska” jest nie do przyjęcia, jest obraźliwe. Możliwe jest **tylko**: „Rzeczpospolita Polska”).

I Rzeczpospolita – obecnie używana nazwa państwa zwanego dawniej po prostu Rzeczpospolitą, obejmującego na początku, w XIV wieku Koronę Królestwa Polskiego a później przez trzy stulecia i Wielkie Księstwo Litewskie, a więc tereny dzisiejszej środkowo-wschodniej Polski, około 3/4 terenu dzisiejszej Ukrainy, cały obszar Białorusi, Litwy, Łotwy oraz częściowo Estonii, Rosji, Mołdawii i Słowacji. Nazwa państwa „Rzeczpospolita” powszechnie używana od połowy XV w., czyli od ukształtowania się ustroju tzw. demokracji szlacheckiej do III rozbioru w 1795.

Pierwszy udokumentowany przykład użycia terminu *Rzeczpospolita* dla określenia państwa polskiego, znajdujemy w akcie wierności Maćka Borkowica złożonym królowi Kazimierzowi Wielkiemu 16 lutego 1358 w Sieradzu.

<http://polmap.republika.pl/index.html>

Za początek demokracji szlacheckiej najczęściej przyjmuje się rok 1454, w którym na mocy przywilejów nieszawskich szerokie kompetencje zdobyły sejmiki szlacheckie.

Początki historii stosunków polsko-litewskich sięgają wieku XIII, gdy zjednoczone przez Mendoga państwo, zagarnawszy część terenów ruskich, wdało się w pierwsze zatargi sąsiedzkie z książętami polskimi.

Epoka wzajemnych walk i najazdów, choć na krótko przerwana sojuszem Władysława Łokietka z Giedyminem, trwała w praktyce do roku **1385**, gdy zawarto pierwszą polsko-litewską unię personalną – **unię w Krewie** – Król Polski był jednocześnie Wielkim Księciem Litewskim, przy zachowaniu odrębności Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego.

(mapa Rzeczypospolitej po utracie Inflant, w tym południowej Estonii: Tartu, Smolenszczyzny i „lewobrzeżnej” Ukrainy, po powstaniu Chmielnickiego)

W ciągu kolejnych dziesięcioleci uregulowania prawne dotyczące związku obu państw ulegały zmianom, zdarzało się nawet, że unia w praktyce była zawieszona. Kolejną wielką zmianę przyniosło zawarcie **unii lubelskiej w 1569**.

Stworzyła ona podwaliny dla nowego tworu –

Rzeczypospolitej Obojga Narodów i funkcjonowała aż do uchwalenia konstytucji 3 Maja w 1791.

Od 1791 do 1795 roku, to znaczy do III Rozbioru Polski, tworzyła się nowa Rzeczpospolita w prawie Konstytucji 3 Maja.

I Rzeczpospolita była podzielona na województwa: Grodno przez najdłuższy okres należało do województwa trockiego. Polska nigdy nie sięgała „od morza do morza”, to znaczy od morza Bałtyckiego do morza Czarnego. Za pierwszych Jagiellonów Mołdawia była lennym państwem (płaciła Koronie Polskiej lenno to znaczy coroczny podatek). Turcy zajęli Mołdawię w 1501 roku. Wielkie Księstwo Litewskie, do którego luźno przyłączone były Dzikie Pola: tereny między Krymem a Mołdawią zostało również wyparte znad morza Czarnego przez Turków.

II Rzeczpospolita (państwo polskie między I a II wojną światową)

kyment
.net
yak

no part of this document can be sold,
without my consent or project

- od **11 listopada 1918** (Rada Regencyjna przekazała władzę nad podległym jej wojskiem Józefowi Piłsudskiemu, co uznano później za datę odzyskania pełnej niepodległości)
- do **17 września 1939** (Prezydent RP udaje się na emigrację, od tego momentu działają władze RP na Uchodźstwie).

III Rzeczpospolita (obecne państwo polskie)

- od **31 grudnia 1989**
do **dzisiaj**

Miasta - stolice Polski

Gniezno 966 – 1041

Legenda głosi, że: trzech bracia Lech, Czech i Rus przedzierali się przez puszcze szukając miejsca, gdzie mogliby się osiedlić. Nagle zobaczyli wzgórze, na którym na starym samotnym dębie siedział orzeł. Wtedy Lech powiedział: "Tęgo orla białego przyjmuję za godło ludu swego, a wokół dębu zbuduję gród swój i od orlego gniazda Gniezdem go nazwę". Pozostali bracia poszli dalej szukać miejsca dla swoich ludzi, Czech podążył na południe, a Rus na wschód.

W X w. Gniezno stanowiło jeden z grodów stołecznych (stolic) państwa Piastów, obok m.in. Ostrowa Lednickiego, Poznania i Gieczy (miasta Wielkopolski). Grodów stołecznych, czyli miejsc gdzie wzniesiono tzw. pałatia książęce było kilka, lecz zgodnie z dokumentem "Dagome iudex" z ok. 991, jedyną formalną stolicą państwa polskiego było Gniezno.

Mieszko I po 966 zbudował w Gnieźnie kościół, w którym pochowano jego żonę Dąbrówkę, na terytorium zaś grodu wznosił kamienny zamek z kaplicą, później na miejscu kaplicy wzniesiono kościół św. Jerzego.

W 1000 odbył się w Gnieźnie zjazd, w którym uczestniczył Bolesław I Chrobry i cesarz niemiecki Otton III; proklamowano wtedy utworzenie arcybiskupstwa i metropolii gnieźnieńskiej. Także wtedy świątynię wybudowaną przez Mieszka I wyniesiono do rangi katedry. Były to bardzo ważne w ówczesnej Europie decyzje.

W 1018 r. miasto przeżyło ciężką klęskę: pożar strawił podgrodzie wraz z kościołem

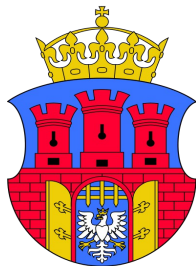
katedralnym, który do 1025 przeistoczył się w piękną, romańską katedrę.

W 1025 w Gnieźnie miała miejsce koronacja Bolesława Chrobrego na pierwszego króla Polski.

W 1038 do Gniezna wtargnął książę czeski Brzetysław I, pozostawiając po sobie spalone podgrodzia i zniszczoną, ograbioną katedrę oraz zburzony zamek książęcy. Na skutek tego Kazimierz Odnowiciel przeniósł stolicę do Krakowa.

Herb Gniezna zwieńczony jest koroną królewską.

Kraków 1041-1596

Kazimierz I Karol Odnowiciel (ur. 25 lipca 1016, zm. 28 listopada 1058 w Poznaniu) – książę z dynastii Piastów, władca Polski w latach 1034-1058 (z przerwami), syn Mieszka II przeniósł w 1041 stolicę do Krakowa. Kraków był później stolicą dzielnicą senioralną w okresie dzielnicowym 1137 – 1320. Okresie zakończonym koronacją w Krakowie Króla Łokietka.

Kraków był stolicą w czasach dynastii królewskich Piastów i Jagiellonów. Przestał być stolicą gdy rozpoczął się okres wolnych elekcji.

Do marca 1596 Kraków był faktyczną stolicą Polski i siedzibą polskich królów.

Herb Krakowa zwieńczony jest koroną królewską.

Warszawa 1596 -

Wraz z wygaśnięciem dynastii Jagiellonów, po śmierci Zygmunta Augusta, w 1573 odbyła się pierwsza wolna elekcja, to jest wybór króla. W podwarszawskiej wsi Kamion wybrano na króla Henryka Walezy. Henryk Walezy po roku królowania uciekł do Francji w nadziei, że zostanie tam królem. Po roku więc, we wsi Wielka Wola, na terenie obecnej dzielnicy Warszawy - Woli, szlachta zdecydowała, że królem zostanie Stefan Batory jeśli poślubi wcześniej córkę przedostatniego króla Jagiellona, Zygmunta Starego. Po swoim wyborze Król Stefan Batory już w czasie swojego panowania często przebywał w Warszawie (i w Grodnie) by być bliżej toczącej się wojny z Moskwą.

W 1587 na polach pod Wielką Wolą odbyła się kolejna elekcja, na której wprowadzono na tron pierwszego z dynastii Wazów - Zygmunta III Wazę. Królowie z dynastii Wazów pretendowali do tronu szwedzkiego. I im również wygodniej było przebywać w bardziej na północ wysuniętej Warszawie niż w Krakowie.

Decyzja przeniesienia dworu królewskiego do Warszawy zapadła w marcu 1596, po pożarze Zamku Królewskiego na Wawelu, i była realizowana etapami. Król wraz z dworem przybył do Warszawy najprawdopodobniej 16 marca 1596, a następnie wprowadził się na stałe do uprzednio przebudowanego zamku warszawskiego, wracając z wojny moskiewskiej w 1611.

Wówczas, faktyczna stołeczność miasta nie została potwierdzona żadnym aktem prawnym. Warszawa oficjalnie nie była stolicą i aż do upadku Polski w 1795 przysługiwało jej wyłącznie miano miasta rezydencjonalnego. Jego Królewskiej Mości.

Oficjalnie rangę miasta stołecznego Warszawa uzyskała dopiero w 1952 roku.

Herbem Warszawy jest Syrenka z **koroną królewską**.

Herb Grodna w II Rzeczypospolitej również zwieńczony był koroną ze względu na rolę jaką miasto spełniało w historii Rzeczypospolitej.

Dynastie Królów polskich

Na tronie polskim zasiadali królowie

- z dynastii **Piastów** od koronacji Bolesława Chrobrego (**1025**) do śmierci Kazimierza Wielkiego (**1370**)

Legenda o Piaście Kołodzieju (postać z polskich legend, nie historyczna !)

<http://pl.wikipedia.org/wiki/Piast>

Piast, zwany także Piastem Kołodziejem (kołodziej robił koła do wozów, zawód bardzo techniczny i nobilitujący) lub Piastem Oraczem – **był legendarnym** protoplastą - **założycielem dynastii Piastów** (pierwszej dynastii Królów Polski), ojcem Siemowita a mężem Rzepichy.

Pojawia się w Kronice Galla Anonima oraz w historii Wincentego Kadłubka.

- Królowa Święta Jadwiga **Andegaweńska** (ur 1373 – zm 1399) łączy dynastie Piastów z dynastią Jagiellonów: matką jej była siostra Kazimierza Wielkiego, ostatniego króla Piasta, a mężem król Władysław Jagiełło. Królowa przyjechała z Węgier. Jej ojciec, Ludwik Węgierski i Andegaweński, z rodziny francuskiej był królem Węgier i również Polski (przez 12 lat). W Polsce sprawował jednak władzę poprzez regentów. Jadwiga pobrana z pierwszym Jagiellonem dynastii Andegaweńskiej ze swoim ojcem nie tworzą.
- Król Władysław Jagiełło rozpoczął dynastię **Jagiellonów** po ślubie z Królową Jadwigą (**1386**).

Dynastia upadła po śmierci Króla Zygmunta Augusta (1572) który nie miał syna.

- **królowie elekcyjni**: pierwszym wybranym królem był w 1573 Henryk Walezy, francuz. Królowie byli wybierani do III Rozbioru Polski, miejscem elekcji była wieś Wielka Wola (stąd nazwa dzisiejszej dzielnicy Warszawy: Woli) pod ówczesną Warszawą, to znaczy dzisiejszym Starym Miastem w Warszawie.
W wolnej elekcji szlachta zdecydowała, że królem zostanie, związany z Grodnem, Stefan Batory. Wybierani byli królowie z dynastii Wazów: Zygmunt, Władysław i Jan Kazimierz, jak i z dynastii Wettynów: August II Mocny i August II Sas.
Ostatni król elekcyjny, August Poniatowski wybrany w 1764 panował do abdykacji w 1795.

Insygnia koronacyjne królów Polski

<http://pl.wikipedia.org/wiki/Szczerbiec>

http://pl.wikipedia.org/wiki/Polskie_insygnia_koronacyjne

Insygnia polskich monarchów: to jest oznaki władzy, godności i stanu królewskiego królów polskich używane podczas ceremonii koronacyjnych. Były nimi: korona, jabłko, berło, miecz. Poprzez tragiczne dzieje Polski; rozbiory i okupacje nie wiele pozostało dziś autentycznych insygniów w polskich skarbcach.

Koronę Chrobrego, którą koronowało się 17 polskich monarchów od króla Łokietka do króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, jak i większość polskich klejnotów królewskich zrabowali Prusacy na Wawelu w 1795 roku, po III Rozbiorze. I Prusacy, w 1809 r., z rozkazu ich zbankrutowanego króla pruskiego Fryderyka Wilhelma III, przetopili Insygnia królewskie I Rzeczypospolitej na złote monety.

Najcenniejszym zachowanym znakiem monarchów polskich jest niewątpliwie:

Miecz Szczerbiec: według legendy wyszczerbiony na Bramie Kijowskiej w wyprawie Bolesława Chrobrego. Koronacyjny królów Polski, jeden z najcenniejszych zabytków i unikatowe świadectwo polskiej historii.

Jedynie zachowane insygnium koronacyjne dynastii piastowskiej.

Wywieziony 17 września 1939 roku wrócił zza oceanu, z Kanady, na Wawel.

W Kaplicy Małej Zamku Królewskiego w Warszawie przechowywane są insygnia królewskie Stanisława Augusta Poniatowskiego: Łańcuch Orderu Orła Białego, miecz ceremonialny Orderu św. Stanisława oraz berło z akwamarynu.

Najważniejsze daty z historii Polski. Kalendarium

chrzest Polski **966**

Mieszko I (pierwszy władca polski) przyjmuje chrzest i poślubia księżniczkę czeską – Dobrawę. Jest to pierwszy krok w chrystianizacji pierwotnie pogańskiego narodu polskiego.

zjazd w Gnieźnie **1000**

Koronacja Bolesława Chrobrego **1025**

Bolesław Chrobry zostaje koronowany na pierwszego króla polskiego, dzięki wsparciu Ottona III, cesarza rzymskiego narodu niemieckiego. Dowodem dobrych stosunków między obu władcami był zorganizowany w 1000 roku zjazd gnieźnieński.

śmierć Bolesława Krzywoustego - początek Polski dzielnicowej **1138**

sprowadzenie Krzyżaków do Polski przez księcia mazowieckiego Konrada **1226**

Początkowo mają oni pomóc w podbiciu pogańskich Prusów. Z czasem Krzyżacy rosną w potęgę, ich obecność w kraju zaczyna zagrażać bezpieczeństwu Polski.

najazd Tatarów, bitwa pod Legnicą **1241**

(po zniszczeniu Kijowa i Rusi), siejąc spustoszenie w południowej części kraju. Dopiero na Śląsku udaje się powstrzymać ich ekspansję.

Koronacja Władysława Łokietka w **1320** w Krakowie na Króla Polski oznacza koniec rozbitcia dzielnicowego.

bitwa pod Płowcami - zwycięstwo Polski nad Krzyżakami **1331**

zjazdy w Wyszehradzie, ówczesnej stolicy Węgier, monarchów Czech – Jana Luksemburskiego, Węgier – Karola Andegaweńskiego i Polski - Kazimierza Wielkiego w **1335** i w **1338** roku
Na drugim zjeździe szukano m.in. wspólnego rozstrzygnięcia sporu z Krzyżakami.

(pierwsza) Unia z Litwą w Krewie **1385**

Unia w Krewie wyznacza nowy kierunek polityki polskiej. Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie jednoczą się przeciw wspólnemu wrogowi - Zakonowi Krzyżackiemu. Na czele obu państw staje monarcha z dynastii Jagiellonów, który wybiera na swoją stolicę Kraków.
bitwa pod Grunwaldem 15 lipca 1410 Na polach pod Grunwaldem stoczono największą w historii średniowiecznej Europy bitwę między siłami Zakonu Krzyżackiego a zjednoczonymi oddziałami polsko-litewskimi. Potęga Krzyżaków zostaje ostatecznie złamana.
bitwa pod Warną 1444
Unia lubelska z Litwą 1569 z połączenia ziem Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego powstaje największe mocarstwo w Europie
Konfederacja warszawska, pierwsza wolna elekcja 1573
Unia brzeska - 1596 połączenie Cerkwi prawosławnej z Kościołem łacińskim w Rzeczypospolitej Obojga Narodów
Potop szwedzki 1655 -1660
Odsiecz wiedeńska 1683 pod wodzą Jana III Sobieskiego. W historiografii uważana jest za jedną z najważniejszych bitew europejskich, gdyż zahamowała ekspansję Turków Otomańskich w Europie
Elekcja ostatniego Króla Rzeczypospolitej Obojga Narodów: Stanisława Augusta Poniatowskiego 1764
I rozbiór Rzeczypospolitej dokonany przez Rosję, Austrię i Prusy 1772
Sejm czteroletni 1788 – 1792 uchwalenie Konstytucji 3 Maja 1791 Konstytucja 3 maja nadana przez króla Stanisława Poniatowskiego, pierwszy akt tego typu w Europie, drugi na świecie (po Stanach Zjednoczonych). Ustanawia dziedzicność tronu oraz znosi liberum veto.
Konfederacja targowicka 1791
II rozbiór Rzeczypospolitej dokonany przez Rosję i Prusy 1793
Powstanie kościuszkowskie, bitwa pod Racławicami 1794 Walki przeciwko zaborcom nie przynoszą efektu. Rok później w wyniku trzeciego rozbioru Polska znika z mapy świata.
III rozbiór Rzeczypospolitej dokonany przez Rosję, Austrię i Prusy 1795 Abdykacja w Grodnie Króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.
Wybuch Powstania listopadowego 29/30 listopada 1830 nieudana próba zrzucenia jarzma rosyjskiego. Ostatecznie zostaje stłumione we wrześniu 1831 roku.
Wybuch Powstania styczniowego 22 stycznia 1863
I wojna światowa 1914-1918
Odzyskanie niepodległości przez Polskę 11 listopada 1918 Józef Piłsudski zostaje Naczelnikiem Państwa. Granice państwa są jeszcze niestabilne, toczą się walki o tereny sporne z Ukrainą, Niemcami, Litwą i Czechosłowacją.
Wojna polsko-bolszewicka 1919-1921 bitwa warszawska (Cud nad Wisłą) 12-25 sierpnia 1920
Wybuch II wojny światowej 1 wrzesień 1939 i 17 wrzesień 1939
Powstanie w getcie warszawskim kwiecień 1943
Wybuch Powstania Warszawskiego 1 sierpnia 1944. Powstanie trwało 63 dni. (1 sierpnia – 2 października). Jego głównym celem jest wyzwolenie stolicy spod władzy Niemców i zdobycie suwerenności. Powstanie zostaje stłumione, Warszawa obrócona w gruzy, a powojenny polski rząd tworzą komuniści zależni od Związku Radzieckiego.

Zakończenie II wojny światowej, bezwarunkowa kapitulacja III Rzeszy **8 maj 1945** (W Polsce za dzień końca wojny przyjmuje się 8 a nie 9 maja. Kapitulacje Niemcy podpisali według czasu europejskiego tuż przed północą, według czasu moskiewskiego już po północy).

Powstanie Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Solidarność **31 sierpień 1980**
Strajki w Gdańsku zapoczątkowują falę manifestacji w całym kraju. Założony w Stoczni Gdańskiej NSZZ Solidarność utożsamia dążenia Polaków do uzyskania swobód politycznych i ekonomicznych. Organizacja ta błyskawicznie zyskuje zwolenników (w szczytowym momencie liczy 10 mln członków). Jej przywódca, Lech Wałęsa, z zawodu elektryk, otrzymuje w 1983 roku Pokojową Nagrodę Nobla.

Wprowadzenie stanu wojennego w Polsce **13 grudnia 1981**
gen. Wojciech Jaruzelski wprowadza stan wojenny. Zostaje zarządzona godzina policyjna, ograniczeniu ulegają prawa obywatelskie, wojsko kontroluje wszelkie formy działalności obywateli.

Obrady Okrągłego Stołu, koniec rządów komunistycznych **1989**
Partia komunistyczna (PZPR Polska Zjednoczona Partia Robotnicza) zezwala na wolne wybory, które wygrywają kandydaci bloku solidarnościowego. W rządzie zasiadają wyłącznie przedstawiciele Komitetu Obywatelskiego. Tadeusz Mazowiecki zostaje pierwszym niekomunistycznym premierem Polski. Rok później Lech Wałęsa wygrywa wybory prezydenckie.

wstąpienie Polski do NATO **12 marca 1999**

wstąpienie Polski do Unii Europejskiej **1 maja 2004**

Najważniejsze daty wspólnej historii Korony Polskiej z Wielkim Księstwem Litewskim. Kalendarium

Sprowadzenie Krzyżaków do Polski przez księcia mazowieckiego Konrada w **1226**
Krzyżacy mieli pomóc w podbiciu pogańskich Prusów. Z czasem Krzyżacy rosną w potęgę, ich obecność w kraju zaczyna zagrażać bezpieczeństwu Polski i Wielkiemu Księstwu Litewskiemu

Sojusz **1325 roku** między królem Władysławem Łokietkiem a księciem litewskim Giedyminem.
Przymierze zostało poparte ślubem zawartym pomiędzy córką władcy Litwy – Aldoną (która na chrzcie przyjęła imię Anna) i następcą Władysława, jego synem, który później zostanie królem, Kazimierzem Wielkim.

Unia w Krewie w 1385

Unia w Krewie była pierwszym z sześciu aktów unijnych, podpisanych między Wielkim Księstwem Litewskim a Królestwem Polskim. Układ przewidywał małżeństwo Wielkiego Księcia Litewskiego Jagiełły z Królową Polski Jadwigą, oraz chrzest Litwy. Jagiełło przyjął imię Władysław, od imienia Władysława Łokietka.
W wyniku Unii na czele obu państw stanął monarcha z dynastii Jagiellonów, który na swoją stolicę wybrał Kraków.
Była to unia personalna dwóch państw.

Unia wileńsko - radomska w 1401

Wielki Książę Litewski, Witold potwierdził podległość Królowi polskiemu. W przypadku bezpotomnej śmierci Króla Władysława Jagiełły nowego króla Polski wybierać mieli wspólnie panowie polscy i bojarowie litewscy.

Unia horodelska – zawarta w 1413 w Horodle (dziś w województwie lubelskim, na brzegu rzeki Bug)
Potwierdzała wspólną politykę obu państw, wprowadziła instytucję odrębnego Wielkiego Księcia Litewskiego wybieranego przez króla Królestwa Polskiego za radą i wiedzą bojarów litewskich oraz panów polskich, wspólne sejmy i zjazdy polsko-litewskie, urzędy wojewodów i kasztelanów na Litwie, a litewską szlachtę zrównała z polskimi rodami.

Bitwa pod Grunwaldem 15 lipca 1410

Na polach pod Grunwaldem stoczono największą w historii średniowiecznej Europy bitwę między siłami Zakonu Krzyżackiego a zjednoczonymi oddziałami Polski i Wielkiego Księstwa Litewskiego.
Bracia - Król Władysław Jagiełło i Wielki Książę Litewski Witold złamali potęgę Krzyżaków.

Unia grodzieńska (zawarta w Grodnie) w **1432** potwierdzała Unie w Krewie i horodelską nie zmieniając charakteru Unii personalnej między Polską a Wielkim Księstwem Litewskim.

Unia mielnicka zawarta w Piotrkowie 3 października **1501 r.** i zatwierdzona przez Aleksandra Jagiellończyka 23 października 1501 roku w Mielniku. *Unia mielnicka nie weszła w życie.*

Pierwsza lecz nieudana próba zjednoczenia Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego.

Postanowienia Unii mielnickiej:

- Zjednoczenie Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego w jedno państwo (łączy się i spala w jedno nierozdzielne i nieróżne ciało).
- Wspólna elekcja władcy, króla polskiego. Mieli w niej brać udział ze strony litewskiej biskupi katoliccy, wojewodowie i kasztelanowie. Było to wówczas tylko 9 osób (4 biskupów, 3 wojewodów, 2 kasztelanów), a na dodatek ich nieobecność nie podważała prawomocności elekcji. Jagiellonowie tracili tym postanowieniem dziedziczne prawa do Litwy.
- Ustalono obowiązek wzajemnej pomocy wojskowej.
- Nad sprawami całego państwa miała obradować wspólna rada. Każda ze stron miała obowiązek udzielania rady i pomocy drugiej stronie.
- Postanowiono ujednolicić monety, nadając im jednakową formę i wagę.
- Zatwierdzono układy wiążące każde z państw z innymi państwami, z zastrzeżeniem, że nie mogą one szkodzić drugiej stronie.
- Wprowadzono przysięgę dla starostów i urzędników obejmujących swe funkcje.
- Każdy przyszły władca został zobowiązany do zatwierdzenia wszelkich dotychczasowych praw Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego podczas koronacji.
- Postanowiono, że zawarta umowa będzie obowiązywać na wsze czasy.
- Umowa, oprócz zaprzysiężenia przez członków rady panów (senatu), celniejszych ze szlachty i zatwierdzenia przez elekta (co się stało 23 października), miała być zatwierdzona również przez prałatów, panów, szlachtę i bojarów litewskich.

Unia lubelska w 1569

Druga, tym razem udana próba ściślejszego połączenia Korony i Księstwa.

Była to unia realna, w odróżnieniu od unii personalnych w Krewie i w Horodle, wiążących oba państwa osobą władcy (unia personalna). W jej wyniku powstało państwo Rzeczpospolita Obojga Narodów – ze wspólnym monarchą, herbem, sejmem, walutą, polityką zagraniczną i obronną – zachowano odrębny skarb, urzędy, wojsko i sądownictwo.

Z połączenia ziem Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego powstaje największe mocarstwo w Europie.

Postanowienia Unii lubelskiej:

- Oba państwa miały mieć jednego władcę wybieranego wspólnie przez oba narody w wolnej elekcji i koronowanego na króla Polski i wielkiego księcia Litwy w Krakowie.
- Powołano wspólny Sejm walny, obradujący w Warszawie, którego izba poselska składała się ze 120 posłów koronnych i 48 litewskich, a w skład Senatu weszło 113 senatorów koronnych i 27 litewskich.
- Oba człony Rzeczypospolitej zobowiązały się prowadzić wspólną politykę obronną i zagraniczną.
- Zachowano odrębne urzędy centralne, tytuły i dostojęstwa z zakresem kompetencji identycznym w obu krajach
- Wprowadzono identyczną monetę, bitą osobno w każdym państwie. Odrębny pozostał skarb Polski i Wielkiego Księstwa.
- Zachowano odrębne wojsko polskie i litewskie
- Zachowano odrębne języki urzędowe (na Litwie język ruski)
- Egzekucja królewskiej i podważanie nadań królewskich nie miały zastosowania na Litwie
- Uchwalono unifikację systemów prawnych
- Zniesiono zakaz nabywania przez Polaków dóbr na Litwie

Wojny Wielkiego Księstwa Litewskiego w sojuszu z Koroną (nazywane od IV wojny wojnami Rzeczpospolitej) z Wielkim Księstwem Moskiewskim.

I wojna **1492–1494** (Litwa traci na rzecz państwa moskiewskiego Księstwo Wiaziemskie)

II wojna **1500–1503** (Litwa traci na rzecz państwa moskiewskiego Księstwo Wierchowskie, Księstwo Czernichowskie)

III wojna **1507–1508**

IV wojna **1512–1522** (bitwa pod Orszą, 1514. Litwa utraciła na rzecz państwa moskiewskiego Smoleńsk i ziemie Smoleńską.)

V wojna **1534–1537** (bezsukcesyjna wojna z Moskwą w celu odzyskania Smoleńska i Siewierszczyzny)

VI wojna **1558–1570** (Litwa traciła na rzecz Rosji: wschodnią część Inflant, biskupstwo dorpackie, wschodnią część Estonii, Połock z zamkiem Turowla, część ziemi witebskiej. W wyniku zagrożenia podstaw egzystencji Wielkiego Księstwa Litewskiego nastąpiło ściślejsze jego zespolenie z Polską, która jako sojusznik Litwy w ciągu 7 lat wystawiła 300 rot wojsk kosztem 2 milionów złotych. W 1569 podpisano unię lubelską. Pograniczne ziemie litewsko-rosyjskie zostały do tego stopnia spustoszone i ogolococone z pożywienia, że już w 1571 wybuchła tam wielka epidemia morowego powietrza połączona z przypadkami kanibalizmu.)

VII wojna **1577–1582** (wojna o Inflanty i ziemię połocką)

Wojna **1609–1618**

Wojna **1632–1634**

Wojna **1654–1667** (do 300 000 obywateli Rzeczypospolitej wywieziono jako łup wojenny: niewolników do Moskwy)

Unia brzeska - 1596

połączenie Cerkwi prawosławnej z Kościołem łacińskim w Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Cerkiew Prawosławna pozostawała pod zwierzchnictwem Patriarchy Moskiewskiego.

I rozbiór Rzeczypospolitej dokonany przez Rosję, Austrię i Prusy 1772

Sejm czteroletni 1788 – 1792 uchwalenie Konstytucji 3 Maja 1791
Konstytucja 3 Maja wprowadzała państwo jednolite: Rzeczpospolitą.
z jednym skarbem, urzędami centralnymi, wojskiem. Dziedzicznym królem.
http://www.um.warszawa.pl/v_syrenka/k3m/k3m_2.php

II rozbiór Rzeczypospolitej dokonany przez Rosję i Prusy 1793

III rozbiór Rzeczypospolitej dokonany przez Rosję, Austrię i Prusy 1795. Koniec I Rzeczypospolitej.

Historia Polski w datach i faktach

Data chrztu Polski 966

Mieszko I (ok. 922-992)

Pierwszy historycznie udokumentowany władca Polski z dynastii Piastów. Zjednoczył kilka plemion zachodniej Słowiańszczyzny pod swoją władzą książęcą. **W celu umocnienia tworzonej państwowości Mieszko I przyjął w 966 r. chrzest.** Przez ten akt państwo Mieszka weszło w ówczesny europejski system polityczny, nawiązane zostały stosunki z ówczesnymi potęgami - z papieżem i z cesarstwem.

Chrzest Polski przyjęty został z Czech, wraz z małżeństwem z czeską księżniczką Dobrawą.

Gdzie i jak zginął Św. Wojciech ?

<http://www.mbkp.info/swieci/wojciech.html>

Wojciech urodził się w Libicach, w Czechach, około 956 roku. Będąc już biskupem, Wojciech skierował swe kroki do Polski, zatrzymując się w Krakowie, w Opolu, a po przybyciu do Gniezna przyjęty został przez Bolesława Chrobrego. W Polsce Bolesław Chrobry z radością przyjął biskupa Wojciecha w 997 r. Przyszły król polski wiele dobrego słyszał o biskupie Wojciechu od króla Czech - Sobibór, któremu udzielił schronienia.

Celem Świętego Wojciecha nie był jednak pobyt na dworze księcia, a prowadzenie misji na północy, w kraju pogańskich Prusów. Przyszły król Bolesław dał Wojciechowi 30 wojów jako eskortę.

U boku biskupa do Gdańska popłynęli Radzim - Gaudenty i subdiakon Benedykt Bogusza, który znał język pruski i mógł służyć za tłumacza.

W Gdańsku przez kilka dni Wojciech głosił Ewangelię tamtejszym Prusom. Następnie, odsyłając eskortę, udał się do Prus. Dotarł najprawdopodobniej do okolicy dzisiejszego Elbląga, czy nawet na teren obecnego okręgu Kaliningradu.

Jednak już pierwsze spotkanie z Prusami okazało się niepomyślne, a misjonarze zostali zmuszeni do odwrotu. Kilka dni później, 23 kwietnia 997 roku, we wsi Święty Gaj, niedaleko dzisiejszego Pasłęka, zostali zaatakowani. Św. Wojciech zginął śmiercią męczeńską podczas odprawiania Mszy Św.

Otoczyli go poganie, a pierwszy cios zadał świętemu pogański kapłan. Następnie przebito go 6 włóczniami, a głowę odcięto i wbito na żerdź. Umierając za wiarę 23 kwietnia 997r. Wojciech miał 41 lat.

Jego ciało wykupił Bolesław Chrobry za tyle złota ile ważyło. Relikwie uroczyscie przeniesiono do Gniezna. Bolesław Chrobry powiadomił o śmierci Wojciecha ich wspólnego przyjaciela, cesarza Niemiec Ottona III. Otton III z kolei natychmiast posłał do Papieża w Rzymie list z tą straszną wieścią i prośbą o kanonizację. Było to pierwsze wyniesienie na ołtarze przez Papieża, bowiem do tego czasu świętych ogłaszali miejscowi biskupi. Kanonizacja nastąpiła przed 999 rokiem na podstawie żywotu spisane na podstawie wiedzy naocznych świadków. Dokonał jej papież Sylwester II, który utworzył metropolię św. Wojciecha w Gnieźnie.

W 1000r. Otton III odbył pielgrzymkę do grobu świętego. Odbył się wtedy zjazd gnieźnieński, podczas którego ogłoszono utworzenie Metropolii Gnieźnieńskiej z podległymi Biskupstwami: we Wrocławiu, w Krakowie i Kołobrzegu. Cesarz opuścił Gniezno z relikwią ramienia świętego. Jej części zostały umieszczone w Akwizgranie i w Rzymie.

Kult świętego szybko rozszerzył się na wiele krajów Europy. Św. Wojciech to główny patron Polski, kilku miast i diecezji. W ikonografii przedstawia się go w stroju biskupim, w paliuszu, z pastorałem. Jego atrybuty to także orzeł, wiosło oraz włócznie, od których zginął.

Kto był pierwszym królem Polski ?

<http://artyzm.com/matejko/poczet/poczet.htm>

Gdzie i kiedy odbył się zjazd gnieźnieński ? Kiedy koronowano Bolesława Chrobrego ?

Bolesław Chrobry (ok. 967-1025)

był pierworodnym synem Mieszka I i czeskiej księżniczki Dobrawy.

Myśląc o koronie królewskiej, rozwijał kontakty z papieżem i cesarstwem.

W 1000 roku, w Gnieźnie, doszło do wizyty mającej wielkie znaczenie polityczne dla pozycji państwa Bolesława (**zjazd gnieźnieński**). Gościem był sam cesarz Niemiec Otton III, podejmowany z wielką gościnnością i przepychem.

Bolesław Chrobry w wojnach zarówno z zachodnimi, jak i ze wschodnimi sąsiadami uzyskał znaczne nabytki terytorialne. Na zachodzie Miłsko i Łużyce. Na wschodzie Grody Czerwieńskie.

Koronacja Bolesława Chrobrego nastąpiła w ostatnim roku jego życia w 1025.

Pierwszy Zjazd gnieźnieński

Zjazd odbył się między 7 a 15 marca 1000 roku w Gnieźnie. Do grobu kanonizowanego w 999 roku, świętego Wojciecha przybył cesarz Świętego Cesarstwa Rzymskiego Narodu Niemieckiego Otton III, zwany też Ottonem Rudym. Po modlitwie w katedrze spotkał się z księciem Bolesławem. Podczas zjazdu Otton nałożył na jego głowę diadem i wręczył kopię Włóczni św. Maurycego. W zamian cesarz otrzymał od księcia część relikwii św. Wojciecha. W rozmowach z Cesarzem Bolesław przychylił się do planów niemieckich o Wielkim Cesarstwie. W zamian, dla Polaków najdonioślejszym efektem zjazdu było utworzenie Metropolii gnieźnieńskiej – pierwszej diecezji kościelnej w Polsce, podległej wyłącznie papieżowi. Na czele diecezji postawiono brata św. Wojciecha: Radzima Gaudentego. Utworzenie diecezji musiał poprzeć Cesarz Niemiec.

Wraz z powstaniem nowej metropolii utworzono podległe Gnieźnie nowe biskupstwa w Krakowie z biskupem Popponem, w Kołobrzegu z biskupem Reinbernem, Wrocławiu z biskupem Janem. Biskupstwo w Poznaniu pozostało poza metropolią gnieźnieńską aż do śmierci biskupa Ungera.

Zjazd z pewnością przyczynił się do umocnienia pozycji Bolesława wobec władców państw sąsiadujących z Polską.

Testament Bolesława Krzywoustego - co w nim było ?

<http://artyzm.com/matejko/poczet/poczet.htm>

Bolesław Krzywousty (1085 -1138)

Po śmierci ojca, króla Władysława Hermana, w 1102 roku Bolesław Krzywousty musiał toczyć walkę o władzę z bratem przyrodnim Zbigniewem. Później, w miarę utrwalać swojej władzy odnosił kolejne sukcesy wojenne i terytorialne.

Walka z cesarzem niemieckim, Henrykiem V, po wielu dramatycznych epizodach takich jak **obrona Głogowa przez Polaków, w czasie której oblegający miasto Niemcy, na machinach oblężniczych powiesili zakładników, które miasto było zmuszone dać wcześniej** zakończyła się zwycięstwem Polaków nad wojskami cesarskimi w bitwie pod Wrocławiem.

W 1939 roku podobne wydarzy się w Grodnie, gdy atakujące wojska sowieckie do czołgu atakującego obrońców przywiążą zakładnika Tadka Jasińskiego.

Bolesław podbił Pomorze, prowadząc tam jednocześnie akcje misyjne. Zdobył Pomorze Gdańskie i uzyskał zwierzchnictwo nad Pomorzem Szczecińskim.

Jego imponujące sukcesy osłabia jednak ostatni akt polityczny regulujący sprawę następstwa tronu.

W 1138 r., przed swą śmiercią, Bolesław Krzywousty wydał testament regulujący zasady następstwa tronu. Swoim Testamentem Bolesław Krzywousty chciał zapobiec walkom między braćmi o koronę państwa. Takim jakie sam musiał toczyć. Ale to Testament Krzywoustego wprowadzał, nawet i wbrew zamysłom Króla, rozbić państwa polskiego na małe księstwa.

Proponowana w Testamencie „regulacja” była kompromisem, która godziła jedność państwa z prawem każdego z książęcych synów do dziedziczenia ziemi. Princepsem (seniorem czyli księciem zwierzchnim całej Polski) miał być każdorazowo najstarszy członek dynastii Piastów. Podstawę jego władzy stanowiła dzielnica senioralna obejmująca prawdopodobnie ziemie: krakowską, sieradzką, łęczycką, wschodnią Wielkopolskę (z Kaliszem i Gniezmem), Kujawy (z Kruszwicą) oraz kontrolę nad Pomorzem. Godność pierwszego princepsa przypadła Władysławowi, który otrzymał także (jako własną dzielnicę dziedziczną) Śląsk wraz z ziemią lubuską. Bolesław (Kędzierzawy) objął Mazowsze z częścią Kujaw, Mieszko III (Stary) - część Wielkopolski z Poznaniem, zaś Henryk - ziemię sandomierską (która najprawdopodobniej wydzielona została dla niego dopiero po śmierci Krzywoustego, nie zaś od razu w testamencie). Najmłodszy z braci, Kazimierz, pozostał bez własnej dzielnicy.)

W swym testamencie Bolesław Krzywousty podzielił państwo między trzech pełnoletnich synów, tworząc co prawda instytucję księcia zwierzchniego - seniora. W ten sposób rozpoczął się okres tzw. rozbięcia dzielnicowego, który trwał prawie 200 lat, do 1320.

Kto sprowadził do Polski Krzyżaków ?

W 1226 roku, w okresie rozbięcia dzielnicowego, Książę Konrad Mazowiecki sprowadził do Polski Zakon Krzyżacki. Mieli oni pomóc w obronie przeciw napadom i podbiciu pogańskich Prusów.

Z czasem Krzyżacy urosli w potęgę, a ich obecność zaczęła zagrażać bezpieczeństwu Polski.

Z jakim wydarzeniem historycznym wiąże się legenda o Lajkoniku ? (Краковский Лайконик) z najazdami ze wschodu Tatarów na Polskę w XIII wieku (1241, 1259, 1287) ! Byli oni plagą ucywilizowanej Europy.

Dziś lajkonik jest jednym z *nieoficjalnych* symboli Krakowa. I obok Smoka Wawelskiego rozpoznawalnym emblematem.

Pochód Lajkonika, Harce Lajkonika – ludowa zabawa, która odbywa się w Krakowie co roku w pierwszy czwartek po święcie Bożego Ciała (w "oktawę Bożego Ciała").

Główny bohater zabawy – lajkonik, (konik zwierzyniecki, Tatarzyn) – to brodaty jeździec w pseudoorientalnym stroju poruszający się na sztucznym koniku przytwierdzonym do pasa, przemierza tradycyjny szlak ze Zwierzyńca na Rynek Główny w Krakowie w towarzystwie kapeli Młaskotów oraz orszaku włóczków odzianych w stroje krakowskie i

"tatarskie".

Lajkonik jest najprawdopodobniej pamiątką obrony Ołomuńca (na Morawach, Czechy) przed Tatarami, i jej bohatera Zdzisława ze Szternberku. Obrona przypadła w okolicach Bożego Ciała w roku 1241. Zwycięstwo Morawian miało być w Krakowie przyjęte z taką radością, której skutkiem była zabawa z konikiem, która w późniejszych czasach włączona została w procesję Bożego Ciała.

Kto wygrał bitwę (starcie) pod Płowcami ?

Bitwa pod Płowcami – bitwa rozegrana 27 września 1331 r. pomiędzy wojskami króla Władysława Łokietka a oddziałami zakonu krzyżackiego pod wodzą komtura krajowego chełmińskiego Ottona, marszałka zakonu Dietricha von Altenburga, wielkiego komtura Otto von Bonsdorfa, w okolicach wsi Płowce na Kujawach. Wynik bitwy można uznać pod względem strategicznym za nierozstrzygnięty, lecz w całej batalii Łokietek odniósł sukces – moralny i militarny.

Krzyżacy zaczęli liczyć się z Polakami na ich terytorium.

Z kim wiąże się następujące powiedzenie : " Zastał Polskę drewnianą a zostawił murowaną" ?

Król Kazimierz Wielki (1310-1370) Syn króla Władysława Łokietka, jedyny król w Polsce nazywany Wielkim.

Wprawdzie rok 1320 - koronacji w Krakowie ojca Kazimierza Wielkiego, króla Władysława Łokietka przyjmowany jest za rok przywrócenia jedności Polski ale to Kazimierz Wielki dokończył dzieło zjednoczenia państwa po okresie rozbiegów dzielnicowego. Terytorium wzrosło w czasie jego panowania dwukrotnie. To za panowania Króla Kazimierza Wielkiego do Polski przyłączony został trwale Lwów.

Król kładł wielki nacisk na rozwój gospodarczy. Mówiono o nim, że *zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną*. Opiekował się miastami i handlem, przeprowadził reformę pieniądza, kodyfikował prawo. Założył w Krakowie w 1364 r. pierwszy w Polsce uniwersytet - Akademię Krakowską.

W polityce zagranicznej gotów był do kompromisów, co niektórzy mieli mu za złe - gdyż uważał, że Polska wymaga wewnętrznego umocnienia w warunkach pokoju. Jedynym niezłomnym punktem polityki Kazimierza był sojusz z Węgrami. Król Kazimierz Wielki dwa razy uczestniczył w zjazdach monarchów w Wyszehradzie (na Węgrzech) w 1335 i 1338 (lub 1339). Rozwiązania spornych spraw poprzez wspólne rozmowy między uczestnikami pierwszego "trójkąta wyszehradzkiego" łączącego władców Węgier, Czech i Polski są przykładem dla obecnej pracy Grupy Wyszehradzkiej łączącej Polskę, Węgry, Słowację i Czechy.

W 1338 r. w Wyszehradzie, na drugim zjeździe monarchów Węgier, Czech i Polski zawarł on z królem węgierskim układ, w myśl którego w wypadku jego bezpotomnej śmierci tron polski miał przypaść węgierskim Andegawenom.

Był ostatnim z wielkiej dynastii Piastów i jego śmierć przyjęta była z wielkim smutkiem i pytaniami o przyszłość kraju: wygasła dynastia Piastów a pamięć Polski dzielnicowej była świeża. Na krótki okres, 8 lat, królem Polski został król Węgier Ludwik Andegaweński (lub Węgierski). Władzę po nim przejęła po przyjeździe do Krakowa jego córka Jadwiga. Powszechne przeczucie nadchodzących zmian szybko znalazło potwierdzenie w Unii z Wielkim Księstwem Litewskim, przeorientowaniem politycznym Polski, która będąc do tego momentu krajem zakorzenionym w środkowej Europie odwróciła się w kierunku Wschodu.

Kim była Święta Jadwiga?

Królowa Jadwiga Andegaweńska (1374-1399)

Córka króla Węgier i Polski - Ludwika Węgierskiego. Ojciec Jadwigi, Król Ludwik panował w Polsce krótko, głównie za pośrednictwem swojej matki, Elżbiety, siostry polskiego Króla Kazimierza Wielkiego.

Po śmierci Ludwika Węgierskiego, w 1384 r. możnowładcy polscy zażądali przybycia jedenastoletniej wówczas Jadwigi do Polski z Węgier i objęcia tronu Królestwa Polskiego.

Tak jedenastoletnia dziewczynka, Jadwiga po przybyciu z dalekich Węgier do Krakowa w roku 1384 została koronowana Królową Polski. Nie poprzestając w swych wymaganiach do królowej Jadwigi, panowie małopolscy dążyli i doprowadzili do zerwania jej narzeczeństwa z Wilhelmem Habsburgiem. Od małżeństwa Jadwigi z jej rówieśnikiem woleli oni związek dynastyczny Polski z Litwą w celu umocnienia Korony zagrożonej stałą ekspansją Krzyżaków i zakończenie ciągłych napadów wojsk litewskich na Mazowsze. Na podstawie umowy, którą możnowładcy zawarli w Krewie w 1385 r., Wielki Książę Litewski Jagiełło zobowiązał się poślubić Jadwigę (Jagiełło miał wówczas przeszło 40 lat) po nawróceniu się wraz z całą Litwą na chrześcijaństwo w obrządku łacińskim (gdy możnowładcy podpisywali umowę przyszły mąż Jadwigi był poganinem). Nie zostawiając przed śmiercią dzieci, w wieku 25 lat, Jadwiga zapisała cały swój majątek osobisty na rzecz Akademii Krakowskiej.

Podsumowując .. w mądrych książkach dziś przeczytamy, że *gotowość Jadwigi do podporządkowania swego życia dla realizacji celów państwowych przyczyniła się do wielkiej sympatii i szacunku, jakim cieszyła się ta królowa*.

Kto i kiedy założył akademię (Uniwersytet Jagielloński) w Krakowie ?

Najstarszy polski uniwersytet Kazimierz Wielki (z dynastii Piastów) założył w Krakowie w 1364 r. pierwszy w Polsce uniwersytet - Akademię Krakowską. Królowa Jadwiga Andegaweńska (1374-1399), córka Ludwika Węgierskiego, żona Wielkiego Księcia Litewskiego Władysława Jagiełły odnowiła Akademię Krakowską i na jej rzecz zapisała swój majątek osobisty. I ponieważ królowa Jadwiga była żoną pierwszego króla z dynastii Jagiellonów, a Jagiellonowie dobrze zapamiętali się

w Krakowie to uniwersytet przyjął nazwę: Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Kto był pierwszym królem z dynastii Jagiellonów ?

Władysław Jagiełło (1348-1434)

Od 1377 r. Wielki książę litewski, od 1386 król Polski. Wstąpił na tron polski po ślubie z Królową Jadwigą. Imię Władysław wybrał na cześć Króla Władysława Łokietka, pierwszego polskiego sprzymierzeńca litewskich Książąt, Księcia Giedymina.

Władysław Jagiełło był założycielem dynastii Jagiellonów.

Wraz z jego wstąpieniem na tron rozpoczęła się nowa epoka w historii Polski, państwa dotąd środkowoeuropejskiego, które było związane ściśle z cywilizacją zachodnią, łacińską. Władysław Jagiełło wiązał Polskę z Litwą panującą wówczas nad ogromnymi obszarami Wschodu, od Bałtyku po Morze Czarne, gdzie pogaństwo etnicznej Litwy krzyżowało się z prawosławiem podbitych przez nią ziem ruskich. W ten sposób zostały osiągnięte doraźne cele polityczne - ekspansja Zakonu krzyżackiego została powstrzymana przez świetne zwycięstwo sił polsko-litewsko-ruskich pod Grunwaldem 15 lipca 1410 r. Jednakże Polska stanęła wobec wielkich wyzwań Wschodu, którym nie zawsze zdolna była sprostać. Tymczasem **król Władysław doprowadził w 1413 r. do Unii w Horodle, poszerzającej związki Polski i Litwy, oraz wydał dalsze przywileje dla szlachty, aby zapewnić jej poparcie dla dziedziczenia tronu przez swoich synów**. Tak kształtowała się demokracja szlachecka i związek Polski z Litwą.

Kto był zwycięzcą w bitwie pod Grunwaldem? 15 lipca 1410

Wojsko polskie i litewskie pod dowództwem Króla Władysława Jagiełły i Wielkiego Księcia Litewskiego Witolda pokonało pod Grunwaldem wojsko Zakonu Krzyżaków.

Gdzie i kiedy zginął król Władysław Warneńczyk ?

<http://artyzm.com/matejko/poczet/poczet.htm>

Król Władysław Warneńczyk (1424-1444)

Król Polski i Wielki Książę Litewski od 1434 r., Król węgierski od 1440 r. Był synem Władysława Jagiełły Węgry, już wówczas poważnie zagrożone przez ekspansję turecką, liczyły, że powiązane z rodem Jagiellonów będą dla nich ochroną. Młody i zapalczywy Władysław, wyruszył przeciw Turkom z niedostatecznie przygotowanymi wojskami. **Do decydującej bitwy doszło pod Warną (w Bułgarii, na wybrzeżu morza Czarnego) 10 listopada 1444 r. Bitwa zakończyła się klęską dowodzonej przez Władysława koalicji antytureckiej, a sam król zginął na polu walki.** Władysław należy do najbardziej znanych władców średniowiecznej Polski. Klęska warneńska przyczyniła się do powstania legendy o dwudziestoletnim królu, który poległ w starciu dwóch różnych cywilizacji. Niepowodzenie pod Warną osłabiło zainteresowanie piastowskim, południowym kierunkiem polskiej polityki.

Kto był ostatnim królem z dynastii Jagiellonów ?

Król Zygmunt August (1520-1572)

Syn Zygmunta Starego i Bony Sforzy (włoszki), koronowany za życia ojca w 1529 r. (to znaczy został królem w wieku 9 lat !), od tego też roku Wielki Książę Litewski. Rządy objął w 1548 r. Popierał reformatorski ogólnoszlachecki ruch egzekucji praw, w wyniku czego uregulowano sytuację dóbr Rzeczypospolitej (królewszczyzn), utworzono stałe wojsko. Zwolennik tolerancji, nie dopuszczał do prześladowań i wojen religijnych, wołał na sejmie "Nie jestem królem waszych sumień". Rzeczpospolita drugiej połowy XVI wieku była wyspą tolerancji religijnej w Europie.

Nie mając potomstwa zdolnego do dziedziczenia tronu **dażył do utrwalenia związków Polski z Litwą na podstawie unii realnej i cel ten z wielkim trudem zrealizował na trzy lata przed śmiercią - Unia Lubelska 1569 r.** Jego miłość do Barbary Radziwiłłówny doprowadziła do małżeństwa i koronacji, co było sprzeczne z interesami dynastii i racjami stanu. Król przykładął wielką wagę do spraw morskich i budowy floty. Przyłączył do państwa polsko-litewskiego Inflanty. Był człowiekiem odrodzenia, wszechstronnie wykształconym, protektorem sztuk i nauk, które pod jego panowaniem rozkwitły.

Okres panowania króla Zygmunta Augusta określany jest jako złoty wiek Rzeczypospolitej.

Kiedy miał miejsce Potop szwedzki ?

w XVII wieku, za panowania króla Jana Kazimierza..

Król Jan Kazimierz był wybrany w wolnej elekcji, był ostatnim po kolei z 3 królów z dynastii Wazów (dynastii bo było ich 3, ale wszyscy wybierani).

Królowie z dynastii Wazów rościli pretensje do tronu Szwecji co prowadziło do konfliktów między Rzeczpospolitą a Szwecją.

Jan Kazimierz (1609-1672)

był synem króla Zygmunta III Wazy i Konstancji Habsburżanki, przyrodnim bratem Władysława IV. Ożenił się z wdową po królu Władysławie IV, Marią Ludwiką Gonzagą, która będąc z narodowości Francuzką, utworzyła na dworze silne stronnictwo profrancuskie.

Na okres jego panowania przypadają wojny z Moskwą, najazd szwedzki - "potop", a także wielkie powstanie kozackie Chmielnickiego na Ukrainie.

Potop szwedzki: Wojska szwedzkie opanowały większość kraju, a król musiał się schronić za granicą. Kraj znalazł się

w stanie rozprężenia i ruiny.

Król oceniał, że przyczyną nieszczęść wielkiego państwa jest słabość władzy i samowola szlachty. Jednak próby przeprowadzenia reform wywołały w 1665 r. wojnę domową zwaną rokoszem: rokoszem Lubomirskiego.

Polska z kolejnych wojen za panowania Jana Kazimierza wyszła bardzo wyniszczona. Chociaż nie była to wina króla, że wojny wybuchały jedna po drugiej, to rozgoryczony Jan Kazimierz abdykował w 1668 r. i wyjechał do Francji. Jan Kazimierz zmarł w Nevers, mieście skąd pochodziła jego żona, w północnej Francji.

Z jakim wydarzeniem historycznym kojarzy się postać księdza Kordeckiego ?

Ksiądz Kordecki był przeorem (=przełożonym) zakonu Paulinów i dowódcą obrony klasztoru na Jasnej Górze w czasie potopu szwedzkiego.

Podczas potopu szwedzkiego (w 1655) ksiądz Kordecki za cel postawił sobie uchronienie Jasnej Góry, znanego już wówczas sanktuarium katolickiego przed rabunkami i dewastacją ze strony wojsk szwedzkich, to znaczy protestantów.

W tym celu ukrył obraz Matki Boskiej Częstochowskiej, a w kaplicy umieścił jego kopię. Wysłał do króla Karola X Gustawa list – przechowywany obecnie w archiwum w Sztokholmie, w którym zgadzał się poddać twierdzę w zamian za gwarancję nienaruszalności sanktuarium. Kiedy jej nie otrzymał, zdecydował się zbrojnie bronić Jasnej Góry. **Dowodził obroną twierdzy jasnogórskiej** przez cały okres oblężenia: od 18 listopada do 27 grudnia 1655 roku.

Dzieje oblężenia Ksiądz Kordecki przedstawił w pamiętniku datowanym na 1655 r., a na jego podstawie w 1658 r. napisał Nową Gigantomachię – beletrystyczny utwór o obronie częstochowskiego sanktuarium. Opis ten został wykorzystany w „Potopie” przez Henryka Sienkiewicza do stworzenia fabularyzowanego opisu obrony klasztoru.

Z czym kojarzy się postać króla Jana III Sobieskiego ? Co wiesz o odsieczy Wiednia?

Król Jan III Sobieski (1629-1696)

Kolejny król z woli elekcji, wybrany po Wazach, Jan Sobieski, był w dniu wyboru człowiekiem sprawdzonym i bardzo popularnym. Sobieski był hetmanem wielkim, wybitnym wodzem i organizatorem wojska. Żoną był z Marią Kazimiერą d'Arquien, która miała duże ambicje polityczne. Listy króla do - jak ją nazywał - Marysieńki są pomnikiem języka polskiego z tamtych lat. Król prowadził początkowo politykę zbliżenia z Francją, później jednak - co często bywa krytykowane - wszedł w sojusz z Habsburgami. Był także mecenasem kultury i sztuki.

Największym i najgłośniejszym jego czynem była odsiecz Wiednia oblężonego w 1683 r. przez Turków, gdzie odniósł świetne zwycięstwo nad armią wielkiego wezyra Kara Mustafy.

Król Sobieski rozgromił wojska tureckie oblegające Wiedeń i tym samym ocalił stolicę Austrii.

Turcja, po tej przegranej bitwie nie podniosła się i przestała stanowić zagrożenie dla chrześcijańskiej Europy.

Królowi przyszło walczyć z królestwem skłóconym, wstrząsanym walkami frakcji magnackich, osłabionym terytorialnie (przejściowa okupacja Podola przez Turków i - choć wciąż odnosił zwycięstwa militarne (Wiedeń 1683) - nie podołał zadaniu uporządkowania spraw państwowych. Także w dziedzinie dyplomacji nie odniósł sukcesów (strata połowy Ukrainy na rzecz Rosji, chwiejne sojusze z Francją i Austrią).

Wraz ze śmiercią Jana III Sobieskiego (1696) **zakończył się okres sarmacki** (szlachecki) Rzeczypospolitej a rozpoczął się okres magnaterii - odtąd decydującą rolę w państwie odgrywały koterie magnackie. W przeszłość odeszły także triumfy oręża polskiego.

Kto był ostatnim królem Polski ?

Król Stanisław August Poniatowski (1732-1798)

Wywodził się z rodu magnackiego, którego znaczenie było świeżej daty. **Królem został w 1764 r. z inicjatywy carycy rosyjskiej Katarzyny II.** Był człowiekiem oświecenia - wykształconym i wrażliwym. Uczynił wiele dla podniesienia poziomu elit Rzeczypospolitej i unowocześnienia państwa. Pod względem politycznym, i z punktu widzenia pozycji międzynarodowej, państwo polsko-litewskie było już w stanie rozkładu i działalność oświeceniowa króla i jego współpracowników służyła raczej przyszłości aniżeli teraźniejszości. Był król wybitnym mecenasem sztuki i kultury.

Nadzieje na utrzymanie państwa pokładał w łaskawości Katarzyny II bo państwo już w chwili objęcia przezeń władzy po prostu nie istniało: nie było armii. Nie były ściągane podatki. Na terenie Rzeczypospolitej stacjonowały wojska rosyjskie i pruskie. Wielkim jego wzlotem był twórczy udział w ustanowieniu Konstytucji 3 Maja w 1791 r., akcie odrodzenia narodowego. Jednakże wobec sprzeciwu Katarzyny II łatwo skapitulował i zgodził się na abdykację (oddanie tytułu monarchy) na korzyść carycy rosyjskiej, Katarzyny II. Abdykacja ta oznaczała koniec państwowości Rzeczypospolitej.

Kiedy miał miejsce I, II, III rozbiór Polski ? Które państwa uczestniczyły w rozbiórce Polski ?

I rozbiór w 1772: Prusy, Austria i Rosja

(trzy rozbiory, za panowania ostatniego Króla Stanisława Augusta Poniatowskiego)

Pierwszy rozbiór Polski – nastąpił 5 sierpnia 1772 przez podpisanie traktatów w Petersburgu. Zaś w dniu 30 września 1773 r. zatwierdził je Sejm Rozbiorowy, zwołany w Warszawie przez zaborców (przy proteście trzech posłów: województwa nowogródzkiego Tadeusza Rejtana (obraz Jana Matejki: „Rejtan” na Zamku w Warszawie) i województwa mińskiego. Dokonany drogą oddania terytorium I Rzeczypospolitej Prusom, Austrii i Rosji. Idea rozbioru jednego państwa, w celu zaspokojenia roszczeń i interesów innych nie była czymś nowym. Podobne plany rodziły się wobec Austrii podczas wojny o sukcesję austriacką, Prus w czasie trwania wojny siedmioletniej czy też Turcji w trakcie V wojny rosyjsko-tureckiej. Różnica polegała na tym, że **Rzeczpospolita**, była jedynym państwem, które nie było w stanie odeprzeć żadnego konfliktu zbrojnego z innym państwem oraz, iż **była całkowicie bezbronna** (nie utrzymywano żadnego wojska) i nie mogła w przeciwieństwie do wyżej wymienionych bronić własnych interesów. Dziś wydaje się to nam niewiarygodne, lecz w Rzeczypospolitej na dziesiątki lat przed rozbiorami stacjonowały wojska rosyjskie i pruskie. O podziale Polski decydowały wyłącznie kraje sąsiednie.

Z jakim wydarzeniem kojarzy się 3 Maj ? (1791)

Obraz Konstytucja 3 Maja, namalowany przez Jana Matejko

(ulica Świętojańska na Starym Mieście w Warszawie. Widać Zamek Królewski, tłum niesie Króla Poniatowskiego do Katedry) obraz wystawiany na Zamku w Warszawie

Sejm czteroletni (bo obradował 4 lata) przyjął na Zamku Warszawskim

Konstytucję 3 Maja.

Była to pierwsza w Europie a druga w świecie (po amerykańskiej) Konstytucja, prawo zasadnicze.

Była to zarazem głęboka reforma Państwa, Sejm odrzucił Liberum Veto, wprowadził jednolity system władzy w całym kraju, monarchię konstytucyjną. To ostatnia przed rozbiorami Polski próba naprawienia państwa poprzez reformy ustrojowe.

no part of this document can be sold,
or used in any commercial project

Postanowienia Konstytucji 3 Maja

Religia

Religia katolicka została utrzymana jako religia panująca a przejście na inne wyznanie miało być karane. Jednak zagwarantowano wolność wyznawcom innych religii i obrządków.

Szlachta ziemianie

Potwierdzono ogólnie prawa szlachty. Zagwarantowano prawa własności, bezpieczeństwa, wolności. Zobowiązano szlachtę do obrony Konstytucji i Rzeczypospolitej

Mieszczanie

Zapewniono nietykalność osobistą (niemożliwość skazania bez wyroku sądowego)

Chłopi włościanie

Chłopów otoczono opieką prawa i państwa. Zapewniono wolność osiedlania się i poruszania po kraju i za jego granice.

Rząd, czyli oznaczenie władz publicznych

Wprowadzono trójpodział władzy. Rzeczpospolitą ogłoszono monarchią konstytucyjną.

Sejm

Podzielono na dwie izby (poselską i senatorską) z kadencją 2 letnią.

Zniesiono liberum veto (konfederacje) i wolną elekcję.

Posłowie i senatorowie mieli być gotowi do obrad w każdej chwili (tzw. Sejm Gotowy). Ustanowiono Sejm Konstytucyjny zwoływany co 25 lat mogący zmienić konstytucję.

Król i rząd

Władza królewska miała być dziedziczna.

W skład Straży Praw (rządu) wchodził król i pięciu ministrów. Ministrów powoływał król lecz zwolnić ich mógł jedynie Sejm. Król został głową Straży Praw. Król nie był odpowiedzialny prawnie ani konstytucyjnie ale jego decyzje wymagały akceptacji ministrów.

Z czym kojarzy się Targowica ?

http://pl.wikipedia.org/wiki/Konfederacja_targowicka

Konfederacja targowicka – konfederacja generalna koronna (inaczej spisek) zawiązana wiosną 1792 w Targowicy (dziś na Ukrainie), przez magnatów w celu przywrócenia starego ustroju Rzeczypospolitej, sprzed reformy 3 Maja 1791, pod hasłami

obrony zagrożonej wolności. Konfederacja targowicka wystąpiła przeciwko reformom konstytucji 3 Maja, wprowadzającym monarchię konstytucyjną, reformy wzmacniające wojsko i państwo polskie. Jej zawiązanie posłużyło Rosji jako pretekst do interwencji zbrojnej w Rzeczypospolitej. Wojska rosyjskie wkroczyły na teren Rzeczypospolitej co było równoznaczne z upadkiem Rzeczypospolitej.

„Targowica” jest synonimem zdrady w Polsce: dla własnych interesów zdrajcy porozumieli się z wrogami Polski. Kosztem Polski dobijali się swoich interesów.

II rozbiór w 1793: Rosja i Prusy

Drugi z trzech rozbiórów Polski, do których doszło pod koniec XVIII wieku. Wykorzystując kapitulację Stanisława Augusta Poniatowskiego wobec Rosji (złożył na ręce rosyjskiego posła akces do konfederacji targowickiej) i przejęcia rządów w kraju przez targowiczan – 25 października 1792 król Prus Fryderyk Wilhelm II zażądał wcielenia Wielkopolski do Królestwa Prus. Miała być ona ekwiwalentem za niepowodzenia armii pruskiej w wojnie przeciwko rewolucyjnej Francji, prowadzonej w koalicji absolutystycznych monarchii europejskich. Żądanie to warunkował groźbą wycofania się Prus z koalicji antyfrancuskiej, ale wnet przekształciło się ono w propozycję II rozbioru części ziem Rzeczypospolitej pomiędzy Rosję i Prusy. 23 stycznia 1793 doszło do podpisania traktatu podziałowego między Katarzyną II a Fryderykiem Wilhelmem II, po podpisaniu wojska pruskie weszły do Wielkopolski, a rosyjskie do wschodniej Polski.

Bezpośrednim pretekstem do II rozbioru była Konfederacja targowicka. Magnaci domagali się zniesienia reform Konstytucji 3 Maja zwracając się o pomoc do państw sąsiednich.

Kim był Tadeusz Kościuszko ? Insurekcja Kościuszkowska albo Powstanie Kościuszkowskie 1794 roku, rogiatwyki, kosynierzy

Tadeusz Kościuszko był wybitnym przywódcą. Bohaterem narodowym Polski, Stanów Zjednoczonych i Białorusi. Urodził się w 1746 w Mereczowszczyźnie (маёнтак Мерачоўшчына) w obwodzie brzeskim. Zmarł w 1817 w Szwajcarii. Insurekcja Kościuszkowska była pierwszym powstaniem narodowym przeciwko zaborcom, po II a jeszcze przed III rozbiorem Rzeczypospolitej.

Za oficjalną datę rozpoczęcia Insurekcji uznaje się 24 marca 1794. W opuszczonym przez wroga wojska Krakowie, około godziny 10 na rynku pojawił się Tadeusz Kościuszko, po czym odczytano akt powstania. A Kościuszko złożył przysięgę:

Ja, Tadeusz Kościuszko, przysięgam w obliczu Boga całemu Narodowi Polskiemu, iż powierzonej mi władzy na niczyj prywatny ucisk nie użyję, lecz jedynie jej dla obrony całości granic, odzyskania samowładności Narodu i ugruntowania powszechnej wolności używać będę. Tak mi Panie Boże dopomóż i niewinna męka Syna Jęgo.

Akt powstania nadawał Kościuszcze tytuł Najwyższego Naczelnika Siły Zbrojnej Narodowej i składał w jego ręce całkowitą władzę.

Poważnym problemem stało się rozbudowanie szczupłych dotychczas wojsk powstańczych. Kościuszko wydał uniwersał, zgodnie z którym z każdego 5 domów miał się stawić rekrut pieszy wyposażony w karabin, pikę lub siekiere. Były również ogromne trudności z uzbrojeniem, dlatego też rozpoczęto formowanie oddziałów kosynierów, uzbrojonych w piki i osadzone na sztorc kosy. Tworzyli oni oddziały **kosynierów**.

Czapka rogiatwyka, o kwadratowej formie, noszona przez kosynierów stała się po latach oficjalną, i bardzo charakterystyczną częścią umundurowania żołnierza polskiego, w innych armiach czapki wojskowe są okrągłe. Przeciągnięcie do walki o niepodległość Rzeczypospolitej chłopów i ubogich warstw społecznych było przełomem w historii Rzeczypospolitej. Do Insurekcji Kościuszkowskiej o sprawy narodowe zmagać się miała tylko szlachta.

Powstanie upadło po kilku początkowych zwycięstwach z których najważniejszą była Bitwa pod Racławicami (Małopolska). Urna z sercem Tadeusza Kościuszki przechowywana jest w Kaplicy Małej Zamku Królewskiego w Warszawie.

III rozbiór w 1795: Prusy Austria i Rosja

ostatni z trzech rozbiórów Polski, do których doszło pod koniec XVIII. Już w czasie trwania insurekcji kościuszkowskiej 11 lipca 1794 roku poseł pruski w Petersburgu Leopold Heinrich von Goltz pisał w swej depeszy, że cała Rosja domaga się rozbioru Polski i wymazania imienia polskiego. Niecały rok po upadku insurekcji, 24 października 1795, monarchowie Rosji, Prus i Austrii (a właściwie Imperium Habsburgów) uzgodnili wzajemnie traktat, zgodnie z którym przeprowadzili ostatni, pełny, III rozbiór Rzeczypospolitej. Trzeci rozbiór był rezultatem m.in. kryzysu wewnętrznego i ekspansywnych działań mocarstw ościennych, bezpośrednio jednak wynikiem nieudanego powstania kościuszkowskiego i przegranej wojny Polski z Rosją i Prusami. Król Stanisław August Poniatowski opuścił Warszawę (po II rozbiorze Warszawa znalazła się pod władzą Prus) w 1795 i w asyście dragonów rosyjskich udał się do Grodna (miasto wówczas na granicy dzielnic rozbiorowych pruskiej i rosyjskiej) pod opiekę i nadzór namiestnika rosyjskiego. 25 listopada 1795 abdykował na rzecz Katarzyny II. To stało się powodem, iż Rosja, de facto, stała się depozytariuszką korony polskiej, i bez jej zgody Napoleon nie chciał i nie mógł przywrócić później Królestwa Polskiego. (Uczył to dopiero powołując w 1812 Konfederację Generalną Królestwa Polskiego i wypowiadając wojnę Rosji). Stanisław August Poniatowski po abdykacji pozostał w Grodnie 2 lata, do lutego 1797 roku. Po śmierci Katarzyny II car udzielił mu zezwolenia na przyjazd do Petersburga. Zmarł w Petersburgu 12 lutego 1798.

Wraz z wymuszoną abdykacją ostatniego Króla Rzeczypospolitej Obojga Narodów, Augusta Poniatowskiego, na rzecz Katarzyny II upadła I Rzeczypospolita.

Okres rozbiorów: 123 lat, aż do odzyskania niepodległości przez Polskę w 1918 charakteryzował się pogłębiającym się podziałem między poszczególnymi zaborami oraz coraz głębszą rუსyfikacją czy germanizacją społeczeństwa pod zaborami.

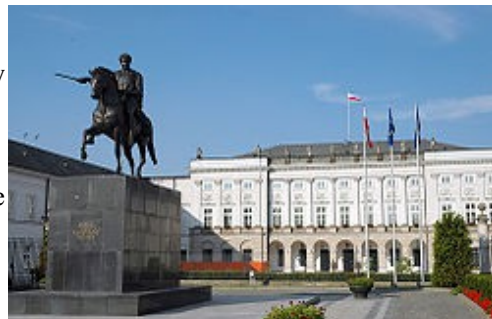
Powstania zbrojne o odzyskanie niepodległości, klęska powstań, zsyłki na Sybir, czy więzienie, wymuszona emigracja były przez 123 lata udziałem pokoleń Polaków.

Autonomia na ziemiach polskich była stopniowo ograniczana. Księstwo Wielkopolskie ze stolicą w Poznaniu zostało całkowicie wcielone do Prus w 1849, Wolne miasto Kraków do Austrii w 1848, a Królestwo Polskie (utworzone po wojnach napoleońskich na terenie zaboru rosyjskiego) w 1864 po klęsce powstania styczniowego utraciło resztki autonomii.

Zgodnie z tradycją „interregnum”: „między wyborem króla” za głowę państwa społeczeństwo przyjmowało Prymasa Kościoła Katolickiego. Pod zaborem Kościół musiał szukać miejsca między władzą zaborczą a narodem. Nie było to łatwe zadanie.

Role przywódcy narodu pełnić mieli przez lata niewoli poeci, „wieszcz” Adam Mickiewicz, czy Juliusz Słowacki, wybitni artyści: „poeta fortepianu” Fryderyk Chopin z „Etiudą Rewolucyjną”. Ich dzieła były pod zaborem rosyjskim zakazane i docierały z emigracji.

Tragicznie poległy w wojnach napoleońskich Książę Józef Poniatowski, ostatni który „był godny być królem”, w świadomości narodowej rósł do symbolu walki o niepodległość i jedność Rzeczypospolitej. Pomnik Księcia Józefa Poniatowskiego, odlany w 1832 roku, wywieziony w latach 1842-1922 przez Rosjan do Homla, po odzyskaniu niepodległości w 1922 roku stanął na Placu Saskim (plac, gdzie znajduje się Grób Nieznanego Żołnierza), zniszczony w czasie wojny, i подарowany Warszawie przez Królestwo Danii w 1951, wrócił w 1965 roku na dziedziniec Pałacu Namiestnikowskiego, dziś siedziba Prezydenta RP.

Dlaczego doszło do rozbiorów i upadku Rzeczypospolitej ?

Na to pytanie nie ma prostej odpowiedzi.

Czy Rzeczypospolita musiała przegrać ? W niektórych opracowaniach wysuwa się problem braku silnej władzy centralnej, niezbędnej w czasach wojen i w sąsiedztwie państw wrogich.

A Rzeczypospolita od końca XV wieku była prawie cały czas w stanie wojny wywoływanych agresywnymi sąsiadami.

Podaje się jako przykład „**złotej wolności szlacheckiej**” zasadę „**liberum veto**”, które pozwalało zrywać obrady sejmowe, co paraliżowało prace ustawodawcze..

Podaje się przykład istnienia państw w państwie: wielkich posiadłości magnackich, i roli jaką magnateria odegrała w 17 i 18 wieku, nie rzadko negatywnej, objawiającej się przez rokosze (bunt).

Nie wystarcza to jednak do wytłumaczenia dlaczego Rzeczypospolita przestała istnieć.

Przypomnijmy: Rzeczypospolita Obojga Narodów była formą monarchii z mechanizmami demokratycznej, bo szlachta stanowiła w Rzeczypospolitej dużą część społeczeństwa (kilkanaście procent), kontroli nad władzą. Formą więc, *daleko* lepszą niż absolutyzm krajów ościennych, „oświeconego despotyzmu”.

My wysuniemy następującą tezę, nie zmuszając przy tym nikogo by z nami się zgodził:

Rzeczypospolita upadła, bo w sąsiedztwie agresywnie nastawionych państw militarnych, z władzą absolutną (Prusy, Rosja i Austria) obywatele Rzeczypospolitej do końca bardziej cenili sobie wolność obywatelską niż przymus, powszechny wówczas w Europie władzy absolutnej, „oświeconych despotów”.

Mądre reformy wprowadzone przez Konstytucję 3 Maja były odpowiedzią obywateli Rzeczypospolitej na rosnące zagrożenie.

Niestety nie zdołały już one zahamować drapieżnej determinacji sąsiadów.

Konstytucja 3 Maja jest testamentem Rzeczypospolitej i jej obywateli.

Legiony Polskie we Włoszech, hymn Polski: „Mazurek Dąbrowskiego”, generał Dąbrowski

Po III rozbiórze, utracie niepodległości przez Polskę,

po klęsce walk o niepodległość w Polsce: powstania kościuszkowskiego w 1794,

nastąpiła emigracja żołnierzy i oficerów z Polski głównie do Włoch i Francji.

Legiony Polskie we Włoszech były polskim wojskiem, utworzonym zagranicą, w 1797 z emigrujących żołnierzy polskich.

Te odbudowane, po raz pierwszy już poza granicami Polski, wojska polskie miały (w planach twórców) po przygotowaniu się, ruszyć do walki o niepodległość.

W porozumieniu z Napoleonem, General Jan Henryk Dąbrowski (twórca Legionów Polskich) podpisał 9 stycznia 1797 umowę z rządem Republiki Lombardzkiej o stworzeniu w Lombardii (północne Włochy) Legionów Polskich.

Współtwórcami Legionów byli znani uczestnicy walk o niepodległość z końca XVIII wieku: generał Karol Kniaziewicz, polityk, poeta i żołnierz: Józef Wybicki.

W Legionach polskich walczyło w sumie ok. 35 tys. ludzi, zginęło ok. 20 tys. Wykształciły one znakomitą kadrę przyszłych oficerów, były szkołą patriotyzmu i demokracji.

Symbolem wiary w niepodległość stała się w 1797 pieśń legionistów napisana przez Józefa Wybickiego, zwana też "Mazurem Dąbrowskiego", (na melodię mazurka), która w XX wieku (w 1927 r) została polskim hymnem narodowym

*Jeszcze Polska nie zginęła,
Kiedy my żyjemy.*

*Co nam obca przemoc wzięła,
Szablą odbierzemy.*
Refren *Marsz, marsz Dąbrowski,
Z ziemi włoskiej do Polski.
Za twoim przewodem
Złączym się z narodem.*

Kiedy wybuchło powstanie listopadowe ? 1830-1831

http://www.sciaga.pl/tekst/38835-39-powstanie_listopadowe

Było to pierwsze po III rozbiorze Rzeczypospolitej, po wojnach napoleońskich, powstanie narodowe o odzyskanie niepodległości.

Przyczyny wybuchu powstania

powstanie wybuchło po piętnastu latach istnienia Królestwa Polskiego, autonomicznego państwa powstałego w Polsce po wojnach napoleońskich, pod zwierzchnictwem Rosjan. Było wynikiem niezadowolenia Polaków przez

- zawiedzione nadzieje na pełną niepodległość
- nie wywiązanie się cara Rosji, Aleksandra I z obietnic powiększenia Królestwa o dawne ziemie Rzeczypospolitej: polskie i głównie: Wielkiego Księstwa Litewskiego które pozostało w składzie Imperium Rosyjskiego.
- nie przestrzeganie konstytucji i nie tolerowanie liberalnej opozycji, to znaczy brak demokracji.

Przebieg powstania listopadowego:

Powstanie wybuchło w noc listopadowa - 29 listopada 1830 r. w Warszawie.

Cywilie i kadeci (uczniowie ze szkoły podchorążych) zaatakowali Belweder w Warszawie, pałac w którym rezydował namiestnik carski: Księżę Konstanty.

Chociaż w noc listopadową powstańcy nie osiągnęli celu, ponieważ wielki książę Konstanty ocalał i uciekł z Warszawy, jednak Powstanie rozwinęło się i regularne oddziały wskrzeszonego Wojska ruszyły do walki z zaborczym wojskiem carskim.

W czasie powstania listopadowego 25 stycznia 1831, obradujący na zamku Sejm zdeponował cesarza Rosji Mikołaja I jako króla Polski.

W 1831 roku ściągnięte z głębi Rosji oddziały rosyjskie rozbiły wojska powstańców.

Powstanie upadło i przywódcy powstania musieli opuścić Polskę i udać się na emigrację: głównie do Paryża.

Fala emigracji popowstaniowej była tak duża, że w historii Polski nazywa się ją **Wielką Emigracją**.

Kiedy wybuchło Powstanie Styczniowe ? 1863-1864

http://www.zgapa.pl/zgapedia/Powstanie_styczniowe.html

Powstanie Styczniowe (1863-1864) – drugi po Powstaniu Listopadowym główny narodowy zryw powstańczy przeciwko zaborcy, Rosji.

Powstanie wybuchło 22 stycznia 1863 r., trwało do późnej jesieni 1864 roku.

W latach 1861-1862 poprzedzających Powstanie Styczniowe w Królestwie Polskim społeczność polska coraz bardziej domagała się demokratyzacji władzy, reform agrarnych i niezawisłości państwa od Rosji. Przez bez mała dwa lata Warszawa chodziła w żałobie: na ulicach dominował kolor czarny. Wtedy też pierwszy raz śpiewano w czasie nabożeństw pieśń „Boże coś Polskę”. Okres rosnącego napięcia przed powstaniem przerodził się w powstanie na wieść o powołaniu (brance) do wojska carskiego zaangażowanej w prace niepodległościową młodzieży polskiej.

Powstańcy zorganizowani byli w uzbrojone oddziały działające na całym terytorium byłej Rzeczypospolitej. Ich głównym celem walki było wskrzeszenie Rzeczypospolitej przedrozbiorowej. Dowódcy w różnych regionach stawiali czasem związane z lokalnymi problemami cele walk.

Na Litwie jednym z głównych przywódców Powstania był bohater obecnej Białorusi, Konstanty Kalinowski. Był on komisarzem rządu polskiego na województwo grodzieńskie a później i Komisarzem Pełnomocnym na Litwę, przez co zyskał kontrolę nad wszystkimi jednostkami walczącymi na terenie dawnego Wielkiego Księstwa Litewskiego.

Kalinowski wydawał pismo "Mużyckaja Prawda", jeden z pierwszych periodyków w języku białoruskim - pisany łacinką. Wydawał również dwa inne czasopisma: w języku polskim.

W swych pismach wypowiadał się za uniezależnieniem się Litwy od Rosji, powrotem do federacji polsko-litewskiej, za ochronę języka białoruskiego oraz za zdecydowanymi reformami społecznymi (uwłaszczenie chłopów, parcelacja wielkich majątków ziemskich). Był zwolennikiem włączenia do zbrojnej walki o niepodległość szerokich mas chłopskich.

Powstańcy atakowali garnizony rosyjskie w miastach, poprzez potyczki na drogach z oddziałami rosyjskimi paraliżowali pracę zaborczej administracji carskiej.

Powstańcom nie udało się przejąć władzy w Warszawie. Działający w stolicy przez cały okres powstania Rząd Polski, zwierzchnia władza oddziałów powstańczych musiał się cały czas ukrywać.

Ostatnim przywódcą Powstania Styczniowego był Romuald Traugutt, stracony w Warszawie przez Rosjan.

Powstanie miało charakter wojny partyzanckiej, stoczono ok. 1200 rozproszonych potyczek, ale ani jednej większej bitwy, zginęło ok. 30 tys. uczestników walk. Nie nadeszła żadna pomoc z zagranicy, na jaką liczono, zwłaszcza z Francji. Powstanie objęło całe Królestwo, znaczną część Litwy oraz Wołyń i trwało z większą intensywnością ponad rok, a rozproszone oddziały partyzanckie walczyły jeszcze do jesieni 1864 r.

11 Listopada - Dzień Niepodległości Polski (obchodzony pierwszy raz jako święto narodowe w 1937 roku)

W dniu **11 listopada 1918 r.** Marszałek francuski Ferdynand Foch w imieniu państw sprzymierzonych podyktował delegacji niemieckiej warunki z zakończenia działań wojennych. Niemcy podpisały rozejm. Było to w wagonie kolejowym niedaleko Compiègne pod Paryżem. W ten sposób **zakończyła się I Wojna Światowa**. Brały w niej udział 33 państwa; w czasie jej trwania zmobilizowano 70 milionów ludzi, 10 milionów poniosło śmierć, a prawie 20 milionów zostało rannych. Upadły 3 cesarstwa, zniszczono dorobek, na który pracowały całe pokolenia.

Dzień 11 listopada 1918 roku był przełomowym momentem w dziejach Europy, ale przede wszystkim w dziejach Polski.

W miesiącach poprzedzających koniec wojny okupowanymi przez wojska niemieckie terenami byłego Królestwa Polskiego, zarządzała Rada Regencyjna Królestwa Polskiego: *Regentschaftskönigreich Polen*, utworzona przez II Rzeszę Niemiecką, w imieniu mocarstw Centralnych (Niemiec i Austrii).

Dnia 10 listopada 1918 r. do Warszawy powrócił Józef Piłsudski, internowany (to znaczy uwięziony) przez Niemców od lipca 1917r. (w twierdzy) w Magdeburgu. Niemcy wypuścili Piłsudskiego w nadziei, że Polska stanie się buforem między pogrążoną w rewolucji Rosją a Niemcami, w których właśnie rewolucja wybuchała.

Piłsudski miał za sobą długą pracę konspiracyjną, organizacyjną i walkę w I Wojnie światowej na czele utworzonych „Legionów”: polskich sił zbrojnych utworzonych na terenie zaboru Austrii i Niemiec. Celem działania Piłsudskiego było niezmiennie odzyskanie niepodległości Rzeczypospolitej. Piłsudski dobrze znał wojskowych niemieckich, jako dowodzących „Legionów” a wojskowi niemieccy dobrze znali zdolności organizacyjne Piłsudskiego.

W dniu **11 listopada, Rada Regencyjna powierzyła naczelne dowództwo wojsk polskich, (to znaczy część zwierzchniej czyli najwyższej władzy państwowej),** Brygadierowi **Józefowi Piłsudskiemu** (odebrała to dowództwo niemieckiemu generałowi von Beselerowi).

Pomnik Józefa Piłsudskiego
w Warszawie, na placu
Marszałka J. Piłsudskiego

11 listopada, dzień przekazania władzy nad wojskiem, najwyższej władzy państwowej, powszechnie uznanemu Józefowi Piłsudskiemu, organizatorowi Legionów, został ogłoszony Dniem Niepodległości Polski (oficjalnie w 1937 roku)

Deklaracja Rady Regencyjnej przekazująca w ręce Józefa Piłsudskiego władzę nad wojskiem

Warszawa, 11 listopada 1918 r.

Rada Regencyjna do Narodu Polskiego.

Wobec grożącego niebezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego, dla ujednolicenia wszelkich zarządów wojskowych utrzymania porządku w kraju, Rada Regencyjna przekazuje władzę wojskową i naczelne dowództwo wojsk polskich, jej podległych, Brygadierowi Józefowi Piłsudskiemu.

Po utworzeniu Rządu Narodowego, w którego ręce Rada Regencyjna, zgodnie ze swymi poprzednimi oświadczeniami, zwierzchnią władzę państwową złoży, Brygadier Józef Piłsudski władzę wojskową, będącą częścią zwierzchniej władzy państwowej, temuż Rządowi Narodowemu zobowiązuje się złożyć, co potwierdza podpisaniem tej odezwy.

Aleksander Kakowski, Józef Ostrowski, Zdzisław Lubomirski, Józef Piłsudski

W tym czasie w Niemczech wrzała rewolucja robotnicza: w Berlinie, Kilonii tworzone były Rady Robotników i Żołnierzy.

Mianowany Dowódcą wojska polskiego Piłsudski zaproponował niemieckim władzom wojskowym pozostającym w Warszawie i w Królestwie Polskim, by jak najszybciej wyjechali do Niemiec przed możliwym rozpoczęciem się zamieszek rewolucyjnych w Polsce.

Niemieckie wojsko w kilka dni opuściło Polskę. Przed wyjazdem do Niemiec Polacy rozbrajali żołnierzy niemieckich przejmując broń, sprzęt wojskowy, koszary i twierdze z zapasami wojskowymi. Zapasy armii niemieckiej w okupowanej Polsce były znaczne. Biorąc tę broń, Józef Piłsudski rozpoczął natychmiast wzmocnienie Wojska Polskiego.

Odbudowane Wojsko Polskie już wkrótce (w 1920r.) obroniło niepodległość Polski przed śmiertelnym zagrożeniem ze wschodu.

W dniu 14 listopada Rada Regencyjna Królestwa Polskiego rozwiązała się w oparciu o własne prerogatywy, dekretem. Na podstawie ostatniego dekretu Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego, 14 listopada, władzę naczelną (już nie tylko nad wojskiem) w Królestwie Polskim objął Józef Piłsudski. Tym samym Józef Piłsudski stał się "regentem" Królestwa Polskiego.

W dniu 22 listopada Józef Piłsudski przyjął prerogatywy Naczelnika Państwa Polskiego, zmieniając Królestwo Kongresowe w wolną niepodległą Rzeczpospolitą Polską. Mimo zapisów w Konstytucji 3 Maja o monarchii, sukcesji tronu przez dynastię Wettynów, Naczelnik Piłsudski, wskrzesił Polskę jako republikę parlamentarną.

W dniu 14 listopada Rada Regencyjna Królestwa Polskiego rozwiązała się w oparciu o własne prerogatywy, dekretem. Na podstawie ostatniego dekretu Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego, 14 listopada, władzę naczelną (już nie tylko nad wojskiem) w Królestwie Polskim objął Józef Piłsudski. Tym samym Józef Piłsudski stał się "regentem" Królestwa Polskiego.

W dniu 22 listopada Józef Piłsudski przyjął prerogatywy Naczelnika Państwa Polskiego, zmieniając Królestwo Kongresowe w wolną niepodległą Rzeczpospolitą Polską. Mimo zapisów w Konstytucji 3 Maja o monarchii, sukcesji tronu przez dynastię Wettynów, Naczelnik Piłsudski, wskrzesił Polskę jako republikę parlamentarną.

Cud nad Wisłą. Zwycięska bitwa wojsk polskich z armią bolszewicką w obronie Polski

Bitwa warszawska, nazywana **cudem nad Wisłą** – bitwa stoczona w dniach 12-25 **sierpnia 1920** w czasie wojny polsko-bolszewickiej. Uznana za jedną z przełomowych bitew w historii świata, zdecydowała o zachowaniu niepodległości przez Polskę i nierozprzestrzenieniu się rewolucji komunistycznej na Europę Zachodnią: Niemcy objęte były wówczas ruchami rewolucyjnymi. **Kluczową rolę w wojnie polsko-sowieckiej odegrał manewr Wojska Polskiego oskrzydlający Armię Czerwoną przeprowadzony przez Naczelnego Wodza Józefa Piłsudskiego, wyprowadzony znad Wieprza, w kierunku północnym od Dębina i Chełma, 16 sierpnia, przy jednoczesnym związaniu głównych sił bolszewickich na przedpolach Warszawy. W dniu 15 sierpnia obchodzimy w Polsce Święto Wojska Polskiego, związane z rocznicą Bitwy Warszawskiej 1920, zwanej też Cudem nad Wisłą.**

W tym dniu, w kościołach polowych odprawiane są msze święte w intencji żołnierzy, którzy oddali życie na polu chwały, a na cmentarzach odbywa się Apel Poległych. W Warszawie przed Grobem Nieznanego Żołnierza ma miejsce Honorowa Zmiana Warty z udziałem najwyższych władz państwowych: Prezydenta RP jako Naczelnego Dowódcy Wojska Polskiego.

15 sierpnia, dzień zwycięstwa w bitwie warszawskiej jest w Polsce również świętem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny.

oraz użyta w innych komercyjnych projektach

Kto był pierwszym a kto ostatnim Prezydentem II Rzeczypospolitej?

Pierwszym wybranym w wyborach powszechnych Prezydentem II RP został, w 1922 prof. Gabriel Narutowicz. Profesor Gabriel Narutowicz powrócił do Polski ze Szwajcarii gdzie był znanym profesorem, konstruktorem elektrowni wodnych w Szwajcarii. Ostatnim prezydentem wybranym w wyborach był Prezydent Ignacy Mościcki. Wybrany 4 czerwca 1926. 17 września 1939 opuścił Polskę i został internowany w Rumunii. Będąc obywatelem szwajcarskim wyjechał w grudniu 1939 roku do Szwajcarii gdzie zmarł.

Kiedy wybuchła II wojna światowa ?

Rano **1 września 1939** roku wojska niemieckie zaatakowały Polskę (liczebność wojsk niemieckich: 1,5 miliona żołnierzy)

Główne bitwy: **Obrona Westerplatte 1-7 wrzesień** (garnizon polski w Gdańsku. Tu zaczęła się wojna), **obrona Warszawy** (kapitulacja 28 września), **Bitwa nad Bzurą**.

Ostatnie walki miały miejsce w październiku 1939 r. Ostatnia bitwa kampanii Wrześniowej pod Kockiem na Lubelszczyźnie, stoczona od 2 – 6 października przez ugrupowanie generała Kleeberga.

Dnia **17 września 1939** wojska sowieckie wkroczyły na teren wschodniej II Rzeczypospolitej na mocy Paktu Ribbentrop – Mołotow (liczebność wojsk sowieckich w pierwszych dniach października na terenie RP: 2,5 miliona żołnierzy)

Główne bitwy: **Obrona Grodna** (20-22 wrzesień), **bitwa pod Szackiem** (28-29 wrzesień), **bitwa pod Wytyczno** (1 październik)

Teren II Rzeczypospolitej został podzielony: 49% Związek Sowiecki, 51% Niemcy. Niemcy utworzyli na terenie części okupowanej Polski Generalną Gubernię. Generalna Gubernia zarządzana była przez generalnego gubernatora Hansa Franka. W Polsce nie doszło do utworzenia żadnych kolaboracyjnych struktur władzy co stanowiło wyjątek we wszystkich krajach okupowanych przez III Rzeszę.

Od końca września 1939 na terenie Polski i w całej Europie: od Mińska po Pireneje, walczyła z Niemcami Armia Krajowa - zorganizowane oddziały podziemnej armii polskiej. AK w szczytowym, 1944 roku, liczyła 350 000 – 400 000 żołnierzy. Niemcy do walki z podziemną polską armią na terenach okupowanej Polski musieli stacjonować do 1 miliona żołnierzy. Polskie Państwo Podziemne przetrwało do końca okupacji.

Rząd Polski: Prezydent, Ministrowie przekroczyli granice Rzeczypospolitej udając się do Rumunii 17 września, już po wkroczeniu wojsk sowieckich na teren Rzeczypospolitej. Wraz z Rządem wywieziono z Polski skarb narodowy, skarby Wawelu. Po kilku tygodniach powstał najpierw we Francji, a po zajęciu Francji przez Niemców w Anglii, Rząd Rzeczypospolitej Polski na Uchodźstwie z Naczelnym Wodzem, premierem i ministrami. Władze RP postawiły sobie za cel walkę z agresorem do pełnego zwycięstwa i odzyskania niepodległości Polski w granicach sprzed wybuchu II Wojny Światowej.

Władze RP na Uchodźstwie posiadały uznanie Aliantów - koalicji anty-hitlerowskiej do lipca 1945. Po tej dacie były uznawane przez niewielką liczbę państw (Irlandia, Hiszpania, Watykan).

We Francji i w Anglii zorganizowane zostały regularne oddziały Wojska Polskiego: z lotnictwem i marynarką wojenną. W 1990 roku ostatni Prezydent RP na Uchodźstwie przekazał insygnia RP nowo wybranemu Prezydentowi III RP w Warszawie.

Wojsko Polskie stacjonowane w Wielkiej Brytanii brało udział w inwazji Francji w 1944 roku, wyzwoleniu północnej części Francji, Belgii i Holandii. Pod dowództwem generała Maczka żołnierze Wojska Polskiego zakończyli swój szlak bojowy w Wilhelmshaven – porcie wojennym Niemiec.

Po ewakuacji z Syberii wywiezionych tam przez Sowietów i więzionych obywateli polskich, utworzona została w Iraku, w 1943 roku, Armia Polska: 2 Korpus Polski. Pod dowództwem generała Andersa brała ona udział w wyzwoleniu Włoch w 1944 roku.

W Związku Sowieckim władze sowieckie z obywateli przedwojennej Rzeczypospolitej zorganizowały I Armię Wojska polskiego a po wkroczeniu na teren przedwojennej Polski również II Armię Wojska Polskiego.

Żołnierze ci brali udział w szlaku bojowym Armii Sowieckiej na Berlin. Oddziały polskie wyzwalały Berlin i jako jedyni nie Sowietci brali udział w defiladzie zwycięstwa w Moskwie.

Główne bitwy II wojny światowej w których uczestniczyli żołnierze Wojska Polskiego

Bitwa o Anglie – lotnicy polscy m.in. Dywizjonu 303, lipiec – październik 1940 rok

Bitwa o Monte Cassino, Armia Polska pod dowództwem Generała Władysława Andersa, maj 1944, Włochy

Walki w północnych Włoszech. Wyzwolenie Bolonii kwiecień 1945. Armia Generała Władysława Andersa

Bitwa w Normandii, sierpień 1944. „Zamknięcie korka pod Falaise” - odcięcie uciekającym z zachodniej Francji (Bretanii) wojskom niemieckim drogi ucieczki. Generał Stanisław Maczek.

Wyzwolenie miasta Bredy w Holandii, 1944. Generał Stanisław Maczek.

Kiedy wybuchło Powstanie Warszawskie ?

1 sierpnia 1944 o godzinie „W”: 17.00.

Powstanie według planów miało rozpocząć się w chwili wkraczania sowieckich wojsk do Warszawy.

Powstanie warszawskie było wystąpieniem zbrojnym w okupowanej przez wojska niemieckie Warszawie zorganizowanym przez Armię Krajową (zbrojne oddziały podporządkowane Rządowi Polskiemu na emigracji), połączonym z ujawnieniem się i oficjalną działalnością najwyższych struktur Polskiego Państwa Podziemnego w Kraju.

Od strony militarnej powstanie było wymierzone przeciwko Niemcom, jednak jego głównym celem była próba ratowania powojennej suwerenności, a być może także niepodległości Polski, poprzez odtworzenie w stolicy Polski legalnych władz państwowych będących naturalną kontynuacją władz przedwojennych. Miało to uniemożliwić narzucenie Polsce marionetkowych władz uzależnionych od Związku Radzieckiego, którego wojska właśnie zbliżały się do Warszawy.

W Warszawie działał przedstawiciel Rządu w Londynie na Kraj oraz Dowódca Oddziałów Zbrojnych w Kraju.

W czasie walk zburzonych zostało ok. 25% zabudowy miasta (pod koniec wojny ok. 85% miasta leżało w gruzach).

Powstanie trwało 63 dni i chociaż Warszawa legła w ruinach to myśl o obowiązku walki o niepodległą Polskę w każdych, nawet najbardziej beznadziejnych warunkach do dziś jest żywa.

Polska po 1944 roku. Jałta 1945 . Rządy komunistów tzw „Polska Rzeczpospolita Ludowa”

Wkraczając na tereny okupowane przez Niemców w 1939 roku, Sowietci zainstalowali w Lublinie, 22 lipca 1944 roku gotowy „rząd” prokomunistyczny w postaci „Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego” (PKWN). Oczywiście nie miał nic wspólnego z uznawanym od wybuchu wojny przez koalicję antyhitlerowską, legalnie istniejącym Rządem RP na Uchodźstwie w Londynie.

W Jałcie w lutym 1945 roku, Wielka Brytania i Stany Zjednoczone były zmuszone uznać roszczenia Sowietów do terytorium na wschód od rzeki Bug. Armia Czerwona zajęła już w tym czasie te tereny w pogoni za Niemcami. Umowa w Jałcie między Stanami Zjednoczonymi, Anglią i Związkiem Sowieckim przewidywała przesunięcie granic Polski na zachód kosztem Niemiec. Nowe granice Polski zostały potwierdzone w Poczdamie w lipcu 1945 bez udziału Polaków. Przesiedlenie ludności niemieckiej z obecnie zachodniej Polski, tzw „Ziem Odzyskanych” również zostało zdecydowane na konferencji Poczdamskiej również bez udziału władz polskich, na mocy decyzji zwycięskich mocarstw kończących II wojnę Światową w Europie.

Tym samym Polska nie niesie prawnie żadnej odpowiedzialności przed Niemcami za ten stan rzeczy.

Potwierdzenie nowych granic Polski z Niemcami przewidziane było traktatem pokojowym. Do ostatecznego uznania granic na

Odrze i Nysie Łużyckiej przez Niemcy doszło dopiero rok po zjednoczeniu Niemiec w styczniu 1992 roku.

„**Jałta**” w Polsce jest synonimem zdrady aliantów i prawie pięćdziesięcio letniego podziału Europy na strefę wpływów sowieckich i wolny świat zachodni.

Terror stalinowski a potem sowiecki w PRL-u zmieniał natężenie, lecz pierwszoplanowym hamulcem w dążeniach do odzyskania niepodległości Polski była obawa społeczeństwa o zbrojną interwencję wojsk sowieckich, w tym stacjonującej w Polsce tzw. Północnej Grupy Wojsk, liczących do 400 000 żołnierzy, tzn w liczebności porównywalnej ze stanem armii hitlerowskiej stacjonującej w Polsce czasie II wojny.

Niepokoje społeczne objawiające się paleniem Komitetów partii pro-sowieckiej „PZPR”, i atakami na znienawidzoną „milicję” miały miejsce co kilka lat: w 1956 (Poznań), w 1968 (Warszawa), w 1970 (Gdańsk, Szczecin i reszta Wybrzeża), w 1976 (Radom, Ursus) w 1980 (Gdańsk i cała Polska. Powstanie Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”)

Rok założenia Związku Zawodowego Solidarność lub z czym kojarzy się Sierpień 1980 ?

Związek Zawodowy „Solidarność” został założony na podstawie Porozumień w Gdańsku kończących 14 dni strajku w sierpniu 1980 roku w Stoczni Gdańskiej.

Strajkujący wystąpili z 21 żądaniami, wśród których było żądanie prawa na utworzenie niezależnego od władz związku zawodowego.

Fala strajków obejmowała w końcu sierpnia 1980 bardzo dużą część Polski. Podobne Porozumienia kończące strajki w Szczecinie i na Śląsku, w Jastrzębiu, zostały podpisane przez Komitety Strajkowe z przedstawicielami ówczesnych władz dla potwierdzenia Porozumień w Gdańsku.

Porozumienia gdańskie podpisał Lech Walesa i ówczesny wicepremier rządu PRL Mieczysław Jagielski ze strony władz.

Z jakim wydarzeniem kojarzy się 13 grudzień ?

13 grudzień 1981: wprowadzenie Stanu Wojennego przez generała Jaruzelskiego. Delegalizacja pierwszej Solidarności.

O północy 13 grudnia 1981 wprowadzony został stan wojenny. Przywódcy Solidarności zostali internowani (uwięzieni bez sadu), na ulice miast wkroczyło wojsko w czołgach i transporterach opancerzonych. Zawieszona została komunikacja telefoniczna.

Wprowadzono obowiązkowe przepustki pozwalające na wychodzenie z miejsc zamieszkania w nocy. Rano w państwowej telewizji pojawił się Wojciech Jaruzelski i ogłosił powołanie WRON. Solidarność została zdelegalizowana.

Oddziały ZOMO pacyfikowały próbujące strajkować zakłady pracy. MSW zezwoliło na użycie broni i wkrótce (16 grudnia) padł rozkaz strzelania do górników w kopalni "Wujek". Zginęło 9 górników, a 21 zostało rannych. Następnego dnia ogień został otwarty podczas solidarnościowych protestów w Gdańsku. Zginęła jedna osoba, a dwie zostały ranne.

Do 28 grudnia wszystkie strajki zostały rozbite.

Wymień nazwiska prezydentów RP po 1989 roku ?

Prezydent Rzeczypospolitej jest wybierany w wyborach powszechnych na pięcioletnią kadencję i może być wybrany tylko na dwie kadencje. Zgodnie z Konstytucją, Prezydent to najwyższy przedstawiciel polskich władz, gwarant ciągłości władzy państwowej, najwyższy organ państwa w zakresie władzy wykonawczej, czuwa nad przestrzeganiem postanowień i przepisów Konstytucji, zwierzchnik Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Wojciech Jaruzelski 31 grudnia 1989 – 22 grudnia 1990. Wybrany przez Zgromadzenie Narodowe: posłów Sejmu i Senatorów.

Lech Wałęsa, (22 grudnia 1990 – 1995), był prezydentem 1 kadencję. **Pierwszy wybrany w wyborach powszechnych Prezydent III RP**. Na ceremonii przyjęcia przysięgi w grudniu 1990, nastąpiło przekazanie insygniów II Rzeczypospolitej przez Ryszarda Kaczorowskiego, ostatniego Prezydenta RP na Uchodźstwie: insygnia Orderu Orła Białego i Orderu Odrodzenia Polski, pieczęcie prezydenckie, sztandar prezydencki, oryginał konstytucji kwietniowej z 1935 r., które we wrześniu 1939 r. Prezydent Ignacy Mościcki wywiózł za granicę.

Aleksander Kwaśniewski (1995-2005), był Prezydentem 2 kadencje. Sojusz Lewicy Demokratycznej.

Lech Kaczyński (2005 - 10 kwietnia 2010, zginął w katastrofie pod Smoleńskiem) Prawo i Sprawiedliwość. Prawica.

Bronisław Komorowski (2010 -) Platforma Obywatelska. Centrum post-Solidarnościowe. Działał w opozycji w czasach PRL-u. Aktywny członek „Solidarności”.

Data wstąpienia Polski do NATO ?

12 marca 1999 r. w małym miasteczku Independence w amerykańskim stanie Missouri ówczesny szef polskiej dyplomacji Bronisław Geremek przekazał na ręce Sekretarz Stanu USA Madeleine Albright akt przystąpienia Polski do Traktatu Północnoatlantyckiego. Tym aktem Polska stała się formalnie stroną Traktatu - członkiem Sojuszu Północnoatlantyckiego.

Data wstąpienia Polski do Unii Europejskiej ?

Od **1 maja 2004 roku** Polska jest pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej.

Po upadku systemu komunistycznego i rozpoczęciu demokratycznych przemian w 1989 roku, Polska miała przed sobą cztery podstawowe cele do osiągnięcia. Dwa z nich dotyczyły spraw wewnętrznych - demokratyzacja struktur politycznych państwa i wprowadzenie gospodarki rynkowej. Natomiast w polityce zagranicznej na plan pierwszy wysunęły się dwa zadania uznawane za podstawowe dla bezpieczeństwa i międzynarodowej pozycji Polski: włączenie się do struktur NATO - w sferze wojskowej, oraz integracja z Unią Europejską jako podstawa stabilizacji gospodarczej, społecznej, technologicznej i prawnej.

Rozdział 2. Geografia Polski

Powierzchnia Polski wynosi 322 575 km² i pod względem powierzchni Polska jest dziewiątym krajem w Europie.

Polska jest krajem nizinnym: trzy czwarte terytorium Polski są na nizinach, poniżej 200 metrów nad poziomem morza.

Góry ciągną się na południu wzdłuż południowych granic Polski.

Administracyjnie Polska podzielona jest na 16 województw, województwa dzielą się na powiaty a powiaty na gminy. Przy czym powiaty i gminy mogą obejmować tylko jedno miasto tworząc gminy i powiaty miejskie. W większych miastach wybierani są prezydenci miast.

Klimat Polska leży w strefie klimatu przejściowego, pomiędzy klimatem umiarkowanym oceanicznym na zachodzie a klimatem umiarkowanym kontynentalnym na wschodzie

Średnia temperatura w lecie waha się pomiędzy 16 °C a 20 °C, w zimie – między -6 °C a 0 °C. Średnia roczna temperatura powietrza w Polsce wynosi 7-9 °C (poza obszarami górskimi).

Parki Narodowe w Polsce: gdzie pojechać w Polsce ?

http://pl.wikipedia.org/wiki/Parki_narodowe_w_Polsce

23 razem: najbardziej znane:

Białowiecki Park Narodowy

Białowiecki Park Narodowy jest najstarszym parkiem narodowym w Polsce. Został utworzony w 1932 r. jako "Park Narodowy w Białowieży".

W 1947 r. reaktywowano go pod obecną nazwą.

W 1977 r. UNESCO włączyło Białowiecki Park Narodowy w poczet światowych rezerwatów biosfery, a dwa lata później uznano go za pierwszy i jedyny w Polsce przyrodniczy Obiekt Dziedzictwa Światowego.

W Parku specjalną atrakcją dla turystów jest hodowla żubrów: w stadach dzikich i w zagrodach.

Tatrzański Park Narodowy

Tatrzański Park Narodowy został powołany w 1954 roku, w celu ochrony zasobów przyrodniczych Tatr Polskich. Tatrzeński Park Narodowy obejmując zaledwie 0.07% pow. Polski jest odwiedzany przez ok. 3 mln turystów rocznie. Park obejmuje prawie całe Tatry polskie i sąsiaduje z Parkiem Narodowym na słowackiej stronie.

Do obowiązkowych atrakcji turystycznych w Tatrach należą: wjazd kolejką linową na Kasprowy Wierch, spacer do Morskiego Oka, wiosenna wycieczka wśród krokusów do Doliny Kościeliskiej oraz podziwianie panoramy Tatr z Gubałówki.

Dla każdego turysty wyjazd w Tatry pozostawia w pamięci smak miejscowych tradycyjnych serów z mleka owiec: bunca, oscypka, bryndza i żentycy - wyśmienitego i orzeźwiającego napoju z owczego mleka.

Pieniński Park Narodowy

Założony w 1932 roku, jeszcze przed II wojną światową jest bardzo lubianym i często odwiedzanym Parkiem Narodowym. Bardzo charakterystyczne, kredowe góry z masywem Trzech Koron i przełomem górskiej rzeki Dunajec są celem niezliczonych wycieczek szkolnych i nie tylko. Spływ tratwami po Dunajcu jest wycieczką którą prawie każdy Polak kiedyś „zaliczył”. Liczne źródła wód mineralnych w Krościenku czy Szczawnicy są znane i cenione.

Bieszczadzki Park Narodowy

Bieszczadzki Park Narodowy, utworzony w 1973 r., jest ostoją dzikiej przyrody jedynej polskiej części Karpat Wschodnich. Tragiczne wysiedlenie po II wojnie światowej Łemków (wschodniosłowiańska, rusińska grupa etniczna), którzy do wojny gęsto zaludniali Bieszczady, sprawiło, że góry długi czas zachowały tu ciszę i były środowiskiem życia dzikich zwierząt: wilków, rysi czy niedźwiedzi. Charakterystyczne „połoniny” na szczytach Bieszczad: rozległe trawiaste polany na szczytach gór są w Polsce symbolem Karpat Wschodnich.

Krainy historyczno-geograficzne Polski

Wielkopolska (stolica Poznań). Gniezno, pierwsza stolica Polski jest w Wielkopolsce.

Małopolska (stolica Kraków)

Pomorze (Pomorze Gdańskie: Gdańsk i Pomorze Zachodnie - stolica Szczecin)

no part of this document can be sold, or used in any commercial project

Trzy Korony

Poloniny bieszczadzkie

Warmia i Mazury (Olsztyn, kraj jezior),
Podlasie (Białystok) i Lubelszczyzna (Lublin)
Śląsk (Śląsk Górny: Katowice i Śląsk Dolny: Wrocław),
Mazowsze: (Warszawa)

Najważniejsze rzeki i jeziora w Polsce ?

Prawie wszystkie polskie rzeki (99,7%) wpadają do Morza Bałtyckiego i płyną z południa na północ: takie jest nachylenie: polskie góry są na południu a im dalej na północ tym rozleglejsze są niziny.

Rzeki: od wschodu na zachód:

Bug - rzeka na granicy wschodniej (772 km, w tym na terenie Polski 587 km) i **Narew** **wpadająca** do Bugu.

Wisła - najważniejsza, najdłuższa polska rzeka (1047 km)), bardzo często w piosenkach, sztuce polskiej symbol Polski: „Jak długo Wisła wody Na Bałtyk będzie słać, Tak długo polskie grody Nad Wisłą będą stać, Stać będzie kraj nasz cały, Stać będzie Piastów gród, Zwycięży Orzeł Biały, Zwycięży polski lud.” i ”Płynie Wisła płynie po polskiej krainie. A dopóki płynie Polska nie zaginie”

Warta (808 km) Historyczna rzeka kojarzona z Wielkopolską, znana piosenka: „Gdy szedłem raz od Warty”..),

Odra (854 km, w tym na terenie Polski 742 km) Na swoim odcinku centralnym rzeka graniczna z Niemcami, stąd powiedzenie Polska „między Bugiem a Odra”. Odra wypływa z Czech.

jeziora:

najwięcej jezior znajduje się w północnej części Polski na Pomorzu: Pojezierze Pomorskie i na Mazurach: Pojezierze Mazurskie.

Śniardwy (na Pojezierzu Mazurskim, „kraju tysiąca jezior”) największe w Polsce jezioro (114 km²), i sąsiadujące **Mamry** (104 km²)

Hańcza (najgłębsze, 108 m głębokości), w samym północno-wschodnim skrawku Polski

Morskie Oko w Tatrach, przykład jeziora wysokogórskiego, ulubiony cel wycieczek w Tatrach

Z jakimi państwami graniczy RP ?

Z Niemcami na zachodzie (rzeki graniczne Nysa Łużycka i Odra) (długość granicy 467 km), z Czechami (796 km) i Słowacją (541 km) na południu (granica górską poprzez Sudety i Karpaty) z Ukrainą (535 km) (granica kojarzona z rzeką San) i Białorusią (418 km) (granica również na Bugu) na wschodzie z Litwą (104 km) i Federacją Rosyjską (długość granicy 210 km) (Okręg Kaliningradzki) na północy.

Czy Polska leży nad morzem ?

Tak, na północy nad morzem Bałtyckim. **Długość** wybrzeża 775 km.

Główne handlowe polskie porty: Gdańsk, Gdynia, Szczecin nad Zalewem Szczecińskim (do morza jest 50 kilometrów) i Świnoujście.

Najważniejsze miasta Polski

Warszawa (stolica), **tu odbędzie się Euro 2012**. 1,7 milionów mieszkańców. Największe lotnisko w Polsce imienia Fryderyka Chopina. Największy Uniwersytet, Politechnika. Siedziba Sejmu, Rządu RP, Prezydenta RP i Sadu Najwyższego. Stare Miasto zniszczone w czasie Powstania Warszawskiego zostało odbudowane (1955) wraz z Zamkiem Królewskim (po 1971 roku). Centrum Warszawy, odbudowane również po zniszczeniach ostatniej wojny obejmuje poza Starym Miastem dużą dzielnicę Śródmieście.

Łódź - wielkie miasto przemysłowe, znane do niedawna z przemysłu włókienniczego.

Kraków była stolica Polski, Uniwersytet Jagielloński, miasto Papieża Jana Pawła II. Kraków, nie zniszczony w czasie II wojny, z historycznym Rynkiem, zamkiem na Wawelu, w samym centrum miasta, jest ulubionym celem wycieczek. Od lat Kraków wygrywa w sondażach najładniejszego miasta w Polsce. Ołtarz wyrzeźbiony z drewna przez Wita Stwosza w Kościele Mariackim przy Rynku Głównym. Obraz Leonarda da Vinci „Dama z Łasiczką” w **Muzeum Książąt Czartoryskich** (północne Planty). Pod zaborem austriackim pozostawał trochę na uboczu: stolica Galicji był Lwów.

Wrocław wielkie miasto na Ziemiach Odzyskanych po II wojnie Światowej, **tu odbędzie się Euro 2012**

Katowice - stolica polskiego Śląska. Przemysłowe centrum hutniczo – górnicze (kopalnie węgla kamiennego).

Gdańsk – główne miasto na polskim wybrzeżu Bałtyku. „Stocznia Gdańska”: kolebka „Solidarności”. Lotnisko imienia Lecha Wałęsy. W niedalekim Westerplatte rozpoczęła się II wojna światowa (o skomplikowanej historii miasta w XX wieku pisał niemiecki laureat nagrody Nobla, gdańszczanin, Günter Grass: „Blaszany Bebenek”). **Tu odbędzie się Euro 2012**

Poznań, stolica Wielkopolski. Pod zaborami należał do Prus. **Tu odbędzie się Euro 2012**

Góry w Polsce

Najwyższe góry: **Tatry** w pasmie Karpat. Na granicy ze Słowacją, najwyższy szczyt Tatr Rysy 2499 metrów nad poziomem morza. Jedyne w Polsce góry o charakterze alpejskim. Niestety w Polsce pasmo Tatr ciągnie się zaledwie około 30 kilometrów.

Karpaty : to pasmo gór w środkowej Europie. Karpaty ciągną się od polskiego Śląska poprzez Ukrainę aż do Rumunii.

Polska część Karpat to **Beskidy**: Śląski, Beskidy Zachodnie, Beskid Niski, Beskidy Wschodnie. W pasmie Karpat są **Tatry, Pieniny i Bieszczady**.

Bieszczady należą do Karpat Wschodnich i odróżniają się Beskidów Zachodnich.

Sudety: na Dolnym Śląsku, na granicy z Czechami. Góry Stołowe, góra Śnieżka.

Góry Świętokrzyskie: jedno z najstarszych pasm górskich. Najwyższy szczyt Łysica 612 m. n p. m. Nazwa gór pochodzi od relikwii Krzyża Świętego przechowywanych w klasztorze na Łysej Górze. Niedaleko miasta Kielce, stolicy województwa Świętokrzyskiego. Atrakcja turystyczna jest gołoborze: pola kamienne resztek po skalach.

Najważniejsze budowle średniowieczne w miastach Polski

W średniowieczu polskie miasta budowane i organizowane były w oparciu o **Prawo Magdeburskie**. Układ polskich starych miast z rynkiem, ratuszem i prostokątnymi dzielnicami miast w obrębie murów i wiele innych pochodzi z tego okresu.

W Krakowie :Wawel (Zamek Królewski) w Krakowie. Wielokrotnie przebudowywany i rozbudowywany jako, że był siedzibą Królów przez wieki. Główna część Zamku obecnie w stylu renesansowym pochodzi z 16 wieku. W zespół Zamku wchodzi Katedra, również przykład architektury renesansowej. Do Katedry dobudowana jest Kaplica Zygmuntowska w której pochowani są ostatni królowie Polski z dynastii Jagiellonów.

Sukiennice na Rynku w Krakowie budynek kupców sukien (materiałów) na Rynku krakowskim. Renesans.

W Malborku: Zamek krzyżacki: najwspanialszy zamek gotycki, o charakterze wczesnego średniowiecza. Budowę rozpoczęto w 1274 roku. Zamek dzieli się na Wysoki (najstarsza część, tu miał schronienie władca, Kaplica, Sala

Przyjęć), Śródkowy Zamek (tu zatrzymywali się goście, mieścił się Szpital i Wielka Kuchnia). Oraz Niski Zamek: tu mieszkali rzemieślnicy, pachołkowie.

Przez jakie miasta przepływa rzeka Wisła ?

Wisła wypływa z Beskidów Śląskich. Przepływa przez Kraków, Sandomierz, Warszawa, Toruń

Polskie miasta położone nad Bałtykiem?

Gdańsk, Gdynia. W środkowej części miasta Kołobrzeg. W zachodniej Świnoujście.

Elbląg chociaż leży nad Zalewem Wiślanym to nie jest dziś portem bo nie ma dogodnej drogi wodnej na Bałtyk.

Najbardziej znane nadmorskie lotniska nad Bałtykiem: Sopot, Hel, Ustka, Międzyzdroje.

Lista zabytków UNESCO w Polsce z datą umieszczenia na liście

<http://www.poland.gov.pl/Lista,UNESCO,w,Polsce,7519.html>

Stare Miasto w Warszawie, 1980 (stare ale odbudowane po II wojnie światowej od początku po zniszczeniach wojny)

Stare Miasto w Krakowie 1978
z prawa Sukiennice.
Na środku Rynku stoi Pomnik Mickiewicza

zdjęcie z pomnikiem „Syrenki” symbolem Warszawy

Puszcza Białowieska, 1979/1992
Kopalnia soli w Wieliczce, 1978
Zamek krzyżacki w Malborku, 1997
Stare Miasto w Zamościu, 1992
Obóz Koncentracyjny Auschwitz-Birkenau, 1979

Kalwaria Zebrzydowska, 1999
Średniowieczny zespół miejski w Toruniu, 1997
Drewniane Kościoły południowej Małopolski, 2003
Kościoły Pokoju w Jaworze i Świdnicy, 2001
Park Mużakowski, 2004
Hala Stulecia we Wrocławiu 2006

Rozdział 3. Pytania z wiedzy ogólnej wiedzy o Polsce

Jak wygląda godło Polski

Biały Orzeł ze złotą koroną na czerwonym tle

Jak wygląda flaga Polski?

<http://www.polsha.by/poland/symbols.html>

biało-czerwona (biała na górze, czerwona na dole lub czerwona od drzewca a biała na skraju)

Hymn polski

W średniowieczu hymnem Polski była „Bogurodzica”. Na przestrzeni wieków XIV – XVIII *Bogurodzica* w wersji starobiałoruskiej [Богародзіца](#) pełniła także rolę hymnu państwowego Wielkiego Księstwa Litewskiego. .

Hymnem II i III Rzeczypospolitej jest Pieśń Legionów Polskich we Włoszech „Jeszcze Polska nie zginęła”

<http://www.poland.gov.pl/POLSKI,HYMN,NARODOWY,7059.html>

<http://www.youtube.com/watch?v=KtdnrxHJ4fk>

Jeszcze Polska nie zginęła (autor: generał Józef Wybicki, od 26 lutego 1927 oficjalny hymn państwowy Rzeczypospolitej Polskiej; Mazurek Dąbrowskiego).

Jeszcze Polska nie zginęła,
Kiedy my żyjemy.
Co nam obca przemoc wzięła,
Szablą odbierzemy.

Refren:

*Marsz, marsz Dąbrowski,
Z ziemi włoskiej do Polski.
Za twoim przewodem
Złączym się z narodem.*

Przejdziem Wisłę, przejdziem Wartę,
Będziem Polakami.
Dał nam przykład Bonaparte,
Jak zwyciężać mamy.

Jak Czarniecki do Poznania
Po szwedzkim zaborze,
Dla ojczyzny ratowania
Wrócim się przez morze.

W okresie Rozbiorów (i obecnie) pieśni „Warszawianka”, czy „Boże coś Polskę” śpiewane były jako symbol niepodległości Polski.

Warszawianka

*pieśń okresu Powstania Listopadowego 1831 r.
Po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku była
jedną z kandydatek do miana hymnu państwowego.
W okresie międzywojennym takty Warszawianki stały
się sygnałem programu drugiego Polskiego Radia.*

Oto dziś dzień krwi i chwały
Oby dniem wskrzeszenia był.
W tęczę Franków Orzeł Biały
Patrząc, lot swój w niebo wzbił.

A nadzieją podniecany,
Woła na nas z górnych stron
Powstań Polsko, skrusz kajdany,
Dziś twój triumf albo zgon.

Refren:

*Hej, kto Polak na bagnety!
Żyj swobodo, Polsko żyj!
Takim hasłem cnej podniety,
Trąbo nasza wrogom grzmij! (dwa razy)*

Rota

(autor słów Maria Konopnicka. Pieśń bardzo popularną w czasie powstań narodowych XX wieku: wielkopolskiego w 1918, śląskich 1919–1921 oraz bezpośrednio po II wojnie światowej. Hymn organizacji polonijnych.

Nie rzucim ziemi, skąd nasz ród.
Nie damy pogrześć mowy,
Polski my naród, polski lud,
Królewski szczep piastowy.
Nie damy, by nas gnębił wróg.
*Tak nam dopomóż Bóg!
Tak nam dopomóż Bóg!*

Do krwi ostatniej kropli z żył
Bronić będziemy ducha,
Aż się rozpadnie w proch i pył
Krzyżacka zawierucha.
Twierdzą nam będzie każdy próg.
*Tak nam dopomóż Bóg!
Tak nam dopomóż Bóg!*

Boże Coś Polskę

*Pieśń narodowa autor Alojzego Felińskiego
śpiewana pierwszy raz w 1861 roku w Warszawie
pieśń okresu Powstania Styczniowego. Śpiewana do
dziś w czasie świąt narodowych przez wiernych w
kościółach*

Boże! coś Polskę przez tak liczne wieki
Otaczał blaskiem potęgi i chwały,
I tarczą swojej zasłaniał opieki
Od nieszczęść, które przywalić ją miały;

*Przed twe ołtarze zanosim błaganie.
Ojczyznę wolną pobłogosław Panie!*

Ty, coś ją potem, tknięty jej upadkiem,
Wspierał walczącą za najświętszą sprawę,
I chcąc świat cały mieć jej męstwa świadkiem,
Wśród samych nieszczęść pomnożył jej sławę:
Przed twe ołtarze...

Kto jest świętym patronem Polski

Polska ma kilku świętych Patronów.. więc zacznijmy od początku.

1) Najświętsza Maria Panna (NMP) Królowa Polski. Jest główną Patronką Polski.

Sam tytuł Matki Bożej Królowej Polski sięga drugiej połowy XIV wieku. Wtedy to Grzegorz z Sambora po raz pierwszy nazywa Maryję Królową Polski i Polaków.

1 kwietnia 1656 r. w katedrze lwowskiej, w czasie Potopu szwedzkiego, król Jan Kazimierz w sposób oficjalny ślubował: „*Ciebie za patronkę moją i za królowę państw moich dzisiaj obieram.*”

W trzechsetną rocznicę ślubów króla Jana Kazimierza, gdy Polska zmagала się z komunizmem, w 1956 roku, episkopat Polski (biskupi polskiego Kościoła katolickiego) z inicjatywy więzionego wówczas Księdza Prymasa Stefana Wyszyńskiego dokonał ponownego zawierzenia całego kraju Maryi i odnowienia ślubów królewskich.

2) Święty Wojciech – jest najstarszym patronem Polski (i jest też patronem Europy)

Święty Wojciech a właściwie Wojciech Sławnikowic, urodził się ok. 956 w Libicach w Czechach,. Święty Wojciech nie był Polakiem, pochodził z Czech gdzie był biskupem Pragi. Święty Wojciech nie znał języka polskiego. W Czechach uważa się go, niesłusznie, za Niemca, gdyż kościół Katolicki w Czechach w tym czasie był mocno wiązany z ówczesnym Cesarstwem Rzymskim Narodu Niemieckiego, tak wtedy nazywało się państwo niemieckie. W Czechach i w Europie nazywany jest, z niemiecka: świętym Adalbertem.

Po opuszczeniu Czech, a praktycznie wygnaniu z biskupstwa w Pradze Czeskiej, Polska przyjęła Biskupa Wojciecha serdecznie i z honorami.

Ksiądz Biskup Wojciech udał się na północ do Gdańska by nawracać tam pogańskich Prusów.

Zginął 23 kwietnia 997 w okolicach Elbląga lub Tękit, Tenkitten, obecnie Letnoje (już w obwodzie kaliningradzkim) inne źródła podają pruski Chollin.

Był pierwszym świętym Kościoła Katolickiego, męczennikiem za wiarę, i chociaż nie w Polsce to w tej, środkowej części Europy. Święty Wojciech był bliski Polakom i Czechom, i Niemcom.

Odkupienie od pogańskich Prusów przez ówczesnego księcia polskiego Bolesława, późniejszego pierwszego króla Polski Bolesława Chrobrego, zwłok męczennika było aktem nie tylko religijnym ale również doniosłej wagi, czynem politycznym.

Na Zjeździe w Gnieźnie w 1000 roku, Cesarz Niemiecki Otton III przed szczątkami męczennika przekazał w uznaniu insygnia królewskie Bolesławowi, tym samym wynosząc go do rangi Króla.

Polska w blasku Świętego Wojciecha została więc królestwem.

Kult Świętego Wojciecha najmocniejszy jest w Gdańsku i w Poznaniu.

3) Święty Stanisław ze Szczepanowa, patron Polski. Св. Станислав Щепановский,

1030 w Szczepanowie, zginął 11 kwietnia 1079 w Krakowie – polski duchowny katolicki, biskup krakowski (епископ), męczennik za wiarę, święty Kościoła katolickiego, jeden z głównych patronów Polski.

Ksiądz Biskup Stanisław Szczepanowski wszedł w konflikt z władcą ówczesnej Polski, Bolesławem Szczodrym. Został z rozkazu króla zgładzony.

W Kościele katolickim uznany został za świętego męczennika, który w obronie praw Kościoła i społeczeństwa przeciwstawił się władzy świeckiej.

Król zaś musiał uciekać z Krakowa pod pręgierzem opinii „za okazane okrucieństwo”.

Kult Świętego Stanisława był bardzo głęboko rozpowszechniony w czasach Polski komunistycznej.

(комуняков это доводило до бешенства, так как святой Станислав был против светской власти !)

Tradycyjne wspomnienie św. Stanisława w Kościele katolickim obchodzone jest w polskim Kościele 8 maja.

4) Święty Stanisław Kostka, jest również patronem Polski (i młodzieży).

Urodził się w 1550. w Rostkowie na Mazowszu jako syn kasztelana Zakroczymia. Od dzieciństwa późniejszy święty chciał wstąpić do zakonu jezuitów. Nie popadł z nikim w konflikt. Umarł bardzo młodo, w 1568, a wszyscy którzy go spotkali, uważali go za świętego za dobroć, którą promieniował.

Kult Świętego Stanisława najbardziej mocny jest w Warszawie, stolicy Mazowsza.

A dzień pamięci przypada 13 listopada.

<http://www.brewiarz.pl/czytelnia/swieci/09-18.php3>

5) Święty Andrzej Bobola, męczennik, patron Polski.

Андрей Боболя родился в 1591 году. 16 мая 1657 года во время войны России с Речью Посполитой 1654—67 гг. он был схвачен украинскими казаками в деревне Янов-Полесский (ныне Иваново), подвергнут зверским пыткам и замучен. Тело Боболи было перевезено в Пинск и похоронено в церкви иезуитов; в 1702 году эксгумировано и найдено нетленным.

Андрей Боболя считается одним из небесных покровителей Польши и Беларуси и чествуется как главный покровитель Пинской римско-католической епархии.

День памяти — 16 мая.

Święta państwowe

Święta państwowe to znaczy ustawowo wolne od pracy dni świętowane w Polsce.

W czasie tych świąt banki, centra handlowe i instytucje państwowe są zamknięte, podobnie jak wiele mniejszych sklepów.

1 stycznia: Nowy Rok

6 stycznia : Trzech Króli (od 24 września 2010)

Wielkanoc: niedziela i poniedziałek - pierwsza niedziela po pierwszej wiosennej pełni księżyca

1 maja: Święto Pracy

3 Maja: „Święto Narodowe Trzeciego Maja”. Rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja.

Boże Ciało: czwartek dziewiątego tygodnia po Wielkanocy. Bardzo polskie święto

15 sierpnia: Wniebowzięcie Najświętszej Marii Panny, Święto Wojska Polskiego (rocznica “cudu nad Wisłą”)

1 listopada: Dzień Wszystkich Świętych

11 listopada: "Narodowe Święto Niepodległości" - polskie święto państwowe. Na cześć odzyskania niepodległości po okresie rozbiorów w 1918 roku.

25, 26 grudnia: Boże Narodzenie

Świątami Narodowymi w Polsce, to znaczy mającymi znaczenie państwowe - narodowe są Święta 3 (trzeciego) Maja (Maja pisze się często z dużej litery jako, że jest to nazwa konstytucji uchwalonej tego dnia) i 11 (jedenastego) listopada.

Święta obchodzone w Kościele Katolickim: Wielkanoc, Boże Ciało, Dzień Wszystkich Świętych i Boże Narodzenie są również świętami w Polsce.

Święto pierwszego maja jest świętem pracy; świętem ludzi pracujących. Nie narodowym i nie religijnym.

Polacy chętnie świętują wiele innych okazji, choć nie są one dniami wolnym od pracy.

Tłusty czwartek: ulubione święto wielbicieli pączków (ostatni czwartek karnawału)

Międzynarodowy Dzień Kobiet: (8 marca) w to popularne w czasach PRL-u święto kobiety tradycyjnie obdarowywano goździkami. Dziś również wiele kobiet dostaje kwiaty, ale mało kto wie, że dzień ten został ustanowiony w USA dla upamiętnienia śmierci 129 kobiet w pożarze nowojorskiej fabryki w 1908

Pierwszy Dzień Wiosny (21 marca): obchodzony przez uczniów, którzy tradycyjnie tego dnia udają się na węgry

Prima Aprilis: (1 kwietnia) dzień psotów i żartów. W gazetach pojawiają się „niesprawdzone” wiadomości, a spotkani ludzie łapią jeden drugiego na najprzeróżniejsze fantazje.

Dzień Dziecka: rodzice sprawiają przyjemność dzieciom obdarowując je słodyczami lub na przykład zabierając je do ZOO. (1 czerwca)

Wigilia Dnia Świętego Jana (**noc świętojańska**) (24 czerwca): wróżby tej nocy dotyczą przede wszystkim miłości i małżeństwa. Właśnie w tę najkrótszą noc co roku zakwita kwiat paproci. Tradycja mówi, że ten, kto go odnajdzie, będzie wieść szczęśliwy i dostatni żywot, ale uwaga: swoim szczęściem i majątkiem nie może się z nikim dzielić.

Andrzejki: (w wigilię Św. Andrzeja, wieczorem 29 listopada) według pogańskiej tradycji w ten dzień wróżymy, najczęściej lejąc воск (do miski wody). I na przykład Panny z form zastygniętego wosku mogą dowiedzieć się czy wyjdą za mąż. Jest to dziś dzień wesołych zabaw w dzień imienin licznych w Polsce Andrzejów.

Uwaga: większość Polaków obchodzi imieniny: dzień świętego patrona z kalendarza. Dodatkowo urodziny obchodzą najczęściej dzieci.

Wysyłanie Kartki z życzeniami imieninowymi, na Boże Narodzenie i na Wielkanoc jest w rodzinach i wśród przyjaciół po prostu obowiązkiem!

Przykłady pytań ogólnych

Wymień znane ci polskie potrawy narodowe ?

Bigos, kotlet schabowy z kapustą, barszcz czerwony z uszkami, karp na szaro (gotowany z jarzynami w galarecie), golonka

Jakie ciasta należą do tradycyjnych deserów w Polsce ?

pączki, sernik, makowiec

Którą z następujących potraw można uznać za typowo polską: (hot daga, soliankę ..) czy bigos?

Bigos = kiszona kapusta + grzyby + mięso w niewielkich kawałkach + przyprawy

Co Polacy jedzą w tłusty czwartek?

Pączki, chrust inna nazwa: faworki.

W jaki sposób eleganccy Polacy witają się z kobietami?

Całują w rękę !

Gdzie mieszka smok wawelski ? (przykład starej bajki dla dzieci)

W grocie nad Wisłą pod Wawelem w Krakowie. Smok wawelski jest symbolem z legend z początku istnienia państwa polskiego.

Smok wawelski – legendarny smok mieszkający u podnóża krakowskiego Wzgórza Wawelskiego w jaskini nazywanej Smoczą Jamą. Według starszego przekazu z XII wieku autorstwa Wincentego Kadłubka za rządów króla Kraka w Krakowie pojawił się potwór – smok nazywany "całożercą" (holophagus). Żądał on raz na tydzień ofiary z bydła. Jeżeli mieszkańcy nie dostarczyli mu krowy, zjadał w zamian ludzi. Krak wysłał do zabicia smoka swych dwóch synów: Kraka i Lecha. Nie potrafili jednak oni pokonać stwora w walce wręcz, więc wymyślili podstęp. Podali mu skórę bydlęcą wypchaną siarką i smok się nią udusił. Następnie bracia poróżnili się o to, kto zwyciężył smoka, i jeden z nich zabił drugiego. Nie jest jasne kto kogo. Powróciwszy do zamku, zwycięzca wytłumaczył ojcu, że to smok zabił jego brata. Gdy został po śmierci Kraka królem, odkryto jego tajemnicę i wygnano z kraju.

Druga wersja Marcina Bielskiego z XV wieku głosi, że smoka pokonał szewczyk Skuba za pomocą fortelu – podłożył mu barana wypchanego siarką. Po zjedzeniu barana Smoka tak paliło w gardle, że wypił pół Wisły i pękł.

Pojawiają się także hipotezy, że legenda o krakowskim smoku łądząco przypomina opowieść o Danielu i smoku babilońskim i jest to tylko **polska wersja biblijnej opowieści**.

Na pamiątkę legendy u podnóża Wzgórza Wawelskiego w 1972 ustawiono pomnik Smoka Wawelskiego.

Co się stało z Popielem ? (postać z polskich legend, nie historyczna. Kruszwica na Wielkopolsce to miasto związane z pierwszymi Piastami.)

http://www.poema.art.pl/site/itm_78059_legenda_o_krolu_popielu.html

Legenda o Królu Popielu czyli Jak złego Popiela zjadły myszy.

W kruszwickim zamku żył Popiel stary
Co za swe zbrodnie doznał słusznej kary
I choć to dziwne, każdy w to wierzy,
Że małe myszki zjadły króla w wieży

Zdawałoby się, że wody Gopła są takie spokojne. Leciutko kołysane wiatrem fale igrają w promieniach słońca i kuszą do zabawy. Ale burzową nocą, gdy huczy wiatr, niosą się od jeziora groźne pomruki, jęki i westchnienia. Kto w taką noc odważy się zbliżyć do jego brzegów usłyszy straszną opowieść...

Przed wiekami, nad wodami Gopła wznosił się warowny gród Kruszwica. Rządził tu król Popiel - zły i okrutny, a jego miecz obficie spływał krwią poddanych. Do najbardziej niecznych czynów podjudzała go jednak żona Gerda, piękna i podstępna Niemka. To ona wymyślała coraz to nowe i okrutniejsze udręki dla ludu.

Miał król Popiel swą radę starszych, w której zasiadali jego stryjowie. Ale nie w smak mu było słuchać ich rad, a Gerda stale podsyciała jego chępliwość:

- Co z ciebie za król, mój Popielku, kiedy musisz dawać posłuch tym starcom - mówiła - Tyś król i pan, a starców trzeba się pozbyć, bo stracisz tron.

Nie minęło wiele czasu jak uradzili, że stryjów pozbyć się trzeba podstępem.

Przedtem jednak, bo tak kazał zwyczaj, Popiel udał się do siwowłosego wróża, by ten powiedział co się wydarzy, jaki będzie los króla i tronu. Długo czekał Popiel na wyrocznię, aż usłyszał:

- Królu, twoja władza jest silna, silna podstępem i orężem, ale ponad twoją władzę są myszy - i dodał - Panie, strzeż się myszy!

- Cóż pleciesz starcze, ja mam się bać myszy? - zdziwił się Popiel ja, który nie boję się wilków, żubrów i niedźwiedzi, mam się lękać małych myszy?

Nie przejął się Popiel tą wróżbą, która zdała mu się wielce śmieszną i wcale nie myślał zaniechać ułożonego planu pozbycia się

stryjów. Gdy minęła pora zasiewów posłał umyślnych z pokłonami i zaproszeniem stryjów na zamek kruszwicki. Zdziwili się stryjowie, zastanawiali, ale w końcu uznali, że Popiel musiał się zmienić, pragnie zgody z rodziną i postanowili przyjąć zaproszenie. Przybyłych do Kruszwicy stryjów już na zamkowym dziedzińcu powitał Popiel uniżonymi przeprosinami:

- Przyjmijcie stryjowie moja skruczę, zapomnijcie urazy. Kłaniam się waszej mądrości i o rady śmiem prosić. Najpierw jednak trzeba wam odpocząć i posilić się, bo strudzeni jesteście drogą - i dodał - Zapraszam stryjowie na ucztę pojednania.

Gerda, zawsze zimna i wyniosła, była teraz przymilna i z uśmiechem zapraszała do uczty, częstując gości dziczyzną, miodem i chłodnym piwem. Kiedy biesiadnikom miód uderzył do głów, odprawiła wszystkie sługi i sama przyniosła z piwnicy dzban przedniego miodu, który po drodze zaprawiła trucizną. Połała miód stryjom, skrzętnie omijając puchar Popiela.

Pojął wtedy Popiel, że oto stało się i przeraził się tym czynem, ale było już za późno, bo po chwili goście zaczęli padać z ław. Zwijali się z okrutnego bólu, wydawali nieludzkie jęki i wołali z przerażeniem:

- Zdrada! Trucizną nas bratanek napoił! Pomsta mordercy! Najstarszy z nich, Mieszko, przed śmiercią jeszcze wychrypiał:

- Klątwa na was, na cały ród Popielów!

- Przeklinam was, a śmierć wasza niech będzie straszniejsza od naszej!

Chwilę jeszcze słychać było jęki i krzyki, aż nagle wszystko ucichło, tylko za grubymi murami wył wiatr, a niebo przecinały błyskawice. Gerda szybko wzięła się do dzieła, potrząsnęła oniemiałym Popielem i nakazała mu pomoc w uprzątnięciu ciała. Przywiązawszy każdemu kamień do nóg, pod osłoną nocy, wrzucali ciała stryjów do huczącego jeziora. Nazajutrz rano, nagabywani o gości opowiadali:

- Pewnie stryjom nie podobało się u nas.

- Wyjechali nocą, chociaż ostrzegaliśmy ich przed burzą. - Żeby tylko nic im się nie stało! Czyniono poszukiwania zaginionych, ale bez skutku.

Rozpaczały rodziny sądząc, że ich bliscy utonęli w czasie burzy podczas przeprawy przez Gopło..... Ludzie z okolicy zaczęli się domyślać, że w zamku stało się coś strasznego, ale groźba śmierci zamykała im usta. Popiel, teraz już pewien swego tronu i bezkarny, łupił swój lud, coraz cięższe stosował kary i w coraz większe obrastał bogactwo, które trwonił na hulankach i pijaństwie.

I tak jakiś czas było i tak pewnie dalej by się działo, gdyby nie nadszedł czas kary. W zamku niespodziewanie pojawiły się myszy. Tysiące myszy, które dziwnie dysząc, maszerowały od strony jeziora. Na nic zdała się walka z nimi. Z każdej sieczonej na pół myszy pojawiały się dwie następne, a ilość ich wciąż rosła i rosła. Naraz Popiel pojął, że oto spełniła się klątwa stryjów i że z ich ciał lęgnie się ta złowroga plaga.

- Musimy uchodzić na wyspę, schronić się w wieży! - wołał Popiel.

Dopadali do brzegów jeziora, do łodzi. Wiosłując zaciekle, co sił uciekali przed goniącymi ich stworzeniami. Dopadłszy wreszcie wieży, zamknęli solidne, żelazem okute wrota, wdrapali się na sam szczyt i wtedy z ulgą odetchnęli:

- Tu jesteśmy bezpieczni, tu nas nie dopadną! Wychylił się jeszcze Popiel, spojrzął w dół i aż cofnął z osłupienia - myszy przepłynęły jezioro i obiegły wieżę. Za chwilę drobnymi ząbkami przegryzły kute wrota i z piskiem pędziły w górę. W mgnieniu oka zjadły króla Popiela i jego żonę i ...zaległa cisza. Jedynym dźwiękiem, który zakłócał nagłą ciszę był brzęk królewskiej korony, toczącej się po schodach wieży.

Przyszła zima, ziemię otulił kożuch śniegu, a kruszwicką okolicę ogarnął spokój. Niepokój ludzi budziła cisza jaka panowała na zamku. Już od dawna nikt nie wychodził, nie wyjeżdżali konni, nie unosił się dym z komina. Wreszcie młody kmieć odważył się pójść na zwiady i przyniósł przerażającą i zarazem radosną wieść:

- Król nie żyje ! - W wieży tylko myszy grasują ! - wołał radośnie - Patrzcie co zostało po Popielu! - wykrzyknął i podniósł rękę, w której trzymał koronę króla Popiela.

Taka była kara za podstępny i okrutny mord, za udrękę ludu i o tym opowiada huczące nocą jezioro

Zwyczaj i tradycje Polaków

święcone w Wielką Sobotę na Wielkanoc

śmigus dyngus w Poniedziałek Wielkanocny

procesja na Boże Ciało

W polskiej tradycji związanej z religią katolicką, zwyczajami których nie spotkacie wśród innych narodów są: święcenie pokarmów w Wielką Sobotę, Śmigus dyngus w Poniedziałek Wielkanocny i powszechnie celebrowana procesja w święto Bożego Ciała.

Jakie zwierzę symbolizuje Puszczę Białowieską ? Żubr Jaki Ptak symbolizuje Polskę ? Orzeł!

Jakie święto obchodzi się w Polsce 1 listopada ?

Dzień Wszystkich Świętych: Polacy udają się na cmentarze by pomodlić się na grobach bliskich zmarłych, zapalają świeczki, składają kwiaty (chryzantemy)

Rozdział 4. Kalendarz Świąt w polskim Kościele katolickim

Szaty liturgiczne w Kościele katolickim są koloru zielonego w okresie zwyczajnym, fioletowe w Adwencie i Wielkim Poście, purpurowe na Wielkanoc od Niedzieli Palmowej przez w Triduum Paschalne (triduum to jest trzy dni)

Adwent w Kościele Katolickim jest przygotowaniem na przyjście Chrystusa, radosnym oczekiwaniem. *Uwaga jest różnica:* w kościele Prawosławnym jest to Post.

время Адвента определяют 4 воскресения перед Рождеством: 1, 2, 3 и 4 адвентное воскресение. Так как Рождество всегда 25 декабря, Адвент длится всегда 3 недели и пару дней.. это четыре недели Адвента, причём последняя не полная

Адвент заканчивается Мszą Pasterką, поздним вечером, в ночь с 24 на 25 декабря

В 2010 Адвент начинается в воскресенье 28 ноября. четвертое и последнее воскресение Адвента в 2010: 19 декабря.

и еще: **в первое воскресение Адвента начинается новый литургический год: rok w Kościele katolickim zaczyna się z Adwentem.** Dlatego też Adwentem zaczynamy nasz kalendarz świąt religijnych. www.catholic.by

Adwent polski był bogaty w zwyczaje religijne.

Od bardzo dawna, od XII wieku, znana jest w Polsce adwentowa Msza św. ku czci Matki Bożej, zwana roratami. Msza- Roraty odprawiana była przed świtem, nawet o 5 rano.

W czasie tej Mszy św. na ołtarzu zapalano 7 świec, z których jedna, symbolizująca Najświętszą Maryję Pannę, górowała nad innymi, ozdobiona białą wstążką i często zieloną gałązką.

Świeca Maryjna była symbolem Matki Bożej, która jako gwiazda zaranna, jutrzienka poprzedziła przyjście na świat światła słonecznego, prawdziwej Światłości, naszego Pana Jezusa Chrystusa.

Niekiedy wierni w Kościele przychodzili ze świecami i odpalali je od świecy maryjnej. W niektórych okolicach dzieci szły z domu do Kościoła na roraty z zapalonymi lampionami (świece osłonięte od wiatru).

Powszechny był zwyczaj rorat „stanowych”, w poszczególne cztery niedziele adwentu: dla kobiet, panien, mężczyzn i kawalerów. Na roraty udawano się pieszo, we wspólnocie, ze śpiewem.

Te niezwykle modlitwy o świecie, w grupach szerszych niż rodziny, w okresie gdy długa noc sprzyjała wspólnemu czytaniu, spotkaniom odegrały bardzo dużą rolę, głównie w XIX wieku, w umocnieniu świadomości religijno-patriotycznej Polaków.

Nazwa "roraty" pochodzi od zwyczajowej pieśni na wejście, rozpoczyna Msze, Pieśń zaczyna się od słów: "Rorate caeli desuper" - "Spuście rosę niebiosu". Pieśni tej można posłuchać tu: <http://www.youtube.com/watch?v=vrv6WXJhVl4>

Sobór Watykański II wprowadził w liturgii pewne zmiany i udogodnienia dla wiernych. Nie musimy wstawać przed świtem, by śpiewać roraty, bo można to nabożeństwo odprawiać także wieczorem.

Mikołajki - lub Świętego Mikołaja - obchodzonego **6 grudnia**.

бесплатный документ
forum.grodno.net
Anton Korzyński
no part of this document can be sold,
or used in any commercial project

(Obchodzona na cześć świętego biskupa Mikołaja z Miry, nikt o tym dziś nie pamięta)

Święto Świętego Mikołaja zapowiada nadejście świąt Bożego Narodzenia. W dniu tym Święty Mikołaj (właściwie osoba przebrana za niego) przynosi dzieciom prezenty. Często rodzice kładą prezenty w nocy by dzieci znalazły je rano.

Nieraz są to drobne upominki, słodczyce lub małe zabawki. Osoby dorosłe również nieraz obdarowują swoich bliskich.

Ostatnio w Polsce terminem tym określa się prezenty wręczane pod choinkę w Wigilię Bożego Narodzenia.

Wigilia (24 grudzień) jest dniem poprzedzającym Boże Narodzenie. Słowo wigilia pochodzi od łacińskiego *vigilare*, co znaczy: czuwać, być czujnym. W Kościele od starożytności obchodzono wigilie, czyli czuwano, aby o północy godnie powitać nadejście dnia świątecznego.

Przed wigilią, 23 lub 24 grudnia, ale w prawdziwej tradycji polskiej rzadko wcześniej, w domach ustawia się i dekoruje choinkę.

Wieczorem, w wigilię Bożego Narodzenia gromadzimy się w gronie najbliższych, by oczekiwać przyjścia Jezusa.

Polska tradycja nakazuje zasiąść do wieczerzy, gdy zabłyśnie pierwsza gwiazdka na niebie. Gwiazdka ta jest symbolem Gwiazdy Betlejemskiej.

Zgodnie z obowiązującym obecnie prawem kościelnym nie ma w tym dniu obowiązku zachowania postu, jednak dawna tradycja w Polsce która każe powstrzymać się w tym dniu od potraw mięsnych jest ściśle przestrzegana.

Na początku wieczerzy wigilijnej odczytuje się fragment Ewangelii mówiący o narodzeniu Jezusa (ewangelia według Św. Łukasza 2, 1-20) i zaczyna wieczerzę modlitwą. Następnie wszyscy dzielą się opłatkiem i składają sobie wzajemnie życzenia. Życzenia te nie powinny być gotowymi formułkami, które się wyrecytuje - powinny one płynąć z serca, być szczere i autentyczne, gdyż składamy je najbliższemu sobie osobom.

Opłatek, tam gdzie to możliwe, kładzie się na stole na talerzyku pod którym, często pod obrusem wkładamy troszeczkę siana: na pamiątkę żłóbka.

Były i są bardzo różne zwyczaje dotyczące ilości i zawartości potraw wigilijnych. Symbolem wigilii są potrawy z ryby, zwłaszcza **karpia**. W starożytności ryba symbolizowała Jezusa. Z poszczególnych liter tego słowa, zapisanego w transkrypcji greckiej, chrześcijanie odczytywali: Jesus Christos Theu Hios, Soter - Jezus Chrystus Syn Boga, Zbawiciel. Zwyczajowo podaje się także barszcz z uszkami, potem grzyby z kapustą, ryby gotowane lub pieczone, kluski z makiem, kompot z suszonych owoców, itd. Rybą będącą nieodłącznym symbolem wigilii stał się karp. Na ogół przygotowuje się 7, 9 względnie 12 potraw. Przyjęło się pozostawienie wolnego nakrycia przy stole dla ewentualnego gościa lub też symbolicznie dla Chrystusa.

We wschodnich regionach obowiązkowo podaje się kutię (gotowaną pszenicę lub jęczmień z miodem, orzechami i migdałami). Po skończonej wieczerzy śpiewa się kolędy i obdarowuje prezentami. Często prezenty ułożone są pod choinką.

Pasterka to Msza św. która jest odprawiana o północy w noc Bożego Narodzenia. Udział w tej szczególnej Eucharystii całych rodzin jest najważniejszym elementem świętowania dnia przyjścia Jezusa na świat. W Kościołach przed Pasterką ustawiane są tradycyjnie choinki i Żłóbek.

Kolędy

<http://koledy.doktorzy.pl/>

Wśród nocnej ciszy...

Wśród nocnej ciszy głos się rozchodzi:
Wstańcie, pasterze, Bóg się wam rodzi
Czym prędzej się wybierajcie,
Do Betlejem pośpieszajcie,
Przywitać Pana.
Poszli, znaleźli Dzieciątko w żłobie,
Z wszystkimi znaki, danymi sobie.
Jako Bogu cześć Mu dali,
A witając zawołali,
Z wielkiej radości.
"Ach witaj, Zbawco; z dawna żądany,
Tyle tysięcy lat wygładany!
Na Ciebie króle, prorocy,
Czekali, a Tyś tej nocy -
Nam się objawił".
I my czekamy na Ciebie, Pana,

Dzisiaj w Betlejem...

Dzisiaj w Betlejem, dzisiaj w Betlejem,
Wesoła nowina.
Że Panna czysta, że Panna czysta
Porodziła Syna.
*Chrystus się rodzi,
nas oswobodzi, Anieli grają,
Króle witają, Pasterze śpiewają,
bydłęta kłękają,
Cuda, cuda ogłaszają.*
Maryja Panna, Maryja Panna,
Dzieciątko piastuje.
I Józef święty, I Józef święty,
Ono pielęgnuje.
Chrystus się rodzi...
Choć w stajeneczce, choć w stajeneczce,
Panna Syna rodzi,

A skoro przyjdiesz na głos kapłana.
Padniemy na twarz przed Tobą,
Wierząc, żeś jest pod osłoną,
Chleba i wina.

Pójdźmy wszyscy do stajenki...

Pójdźmy wszyscy do stajenki,
do J e z u s a i Panienki!
Powitajmy maleńkiego
i Maryję, Matkę Jego.
Witaj, Jezu ukochany,
od Patryarchów czekany.
Od Proroków ogłoszony,
od narodów upragniony.
Witaj, Dziecineczko w żłobie,
wyznajemy Boga w Tobie.
Coś się narodził tej nocy,
byś nas wyrwał z czarta mocy.

Przecież On wkrótce, Przecież On wkrótce,
Ludzi oswobodzi.
Chrystus się rodzi...

Bóg się rodzi

Bóg się rodzi, moc truchleje:
Pan niebiosów obnażony.
Ogień krzepnie, blask ciemnieje,
Ma granice Nieskończony:
Wzgardzony okryty chwałą,
Śmiertelny Król nad wiekami;
A Słowo ciałem się stało
I mieszkało między nami.

Kolędy do nauki ze słowami w Youtube

"Wśród nocnej ciszy"

<http://www.youtube.com/watch?v=85GpmBdn5x4>

"Bóg się rodzi"

<http://www.youtube.com/watch?v=bcNkX2Ud1EA>

"Przybieżeli do Betlejem pasterze"

http://www.youtube.com/watch?v=Yd6M36D_Cio

„Jezus malusieńki"

<http://www.youtube.com/watch?v=orKYuqsA0-U>

„Pójdźmy wszyscy do stajenki"

http://www.youtube.com/watch?v=p06ZDyjOQ_c

Polacy obchodzą wigilie Bożego Narodzenia, Boże Narodzenie w rodzinnych gronach. Na drugi dzień Świąt, 26 grudnia najczęściej obchodzą w szerszym lecz również rodzinnym gronie. Często spotykają się na przykład z rodzeństwem, z rodzicami.

Bożej Rodzicielki Maryi - 1 stycznia – święto zamykające oktawę Bożego Narodzenia. To najstarsze święto maryjne w Kościele katolickim podkreślające aspekt macierzyństwa Maryi związane z jednym z najstarszych dogmatów Kościoła o Bożym Macierzyństwie Maryi.

Trzech Króli, Objawienie Pańskie - 6 stycznia - święto obchodzone na pamiątkę Trzech Mędrców którzy udali się do Betlejem, aby oddać pokłon nowo narodzonemu Jezusowi Chrystusowi. Obchodzone jest 6 stycznia. Zwyczaj święcenia tego dnia złota i kadzidła wykształcił się na przełomie wieków XV i XVI wieku. Poświęcanym kadzidłem, którym była żywica z jałowca, okadzano domy i obejście, co miało znaczenie symbolicznego zabezpieczenia go przed chorobami i nieszczęściami.

Od XVIII wieku upowszechnił się także zwyczaj święcenia kredy, którą zwyczajowo w święto Trzech Króli na drzwiach wejściowych w wielu domach katolickich pisano litery: K+M+B (*Kasper, Melchior i Baltazar*) oraz datę bieżącego roku. **K+B+M 2011**

Karnawał rozpoczyna się w Polsce po Święcie Trzech Króli (6 stycznia) i kończy się przed Środą Popielcową. Jest to okres zabaw i wesołego obżarstwa. Wprawdzie tradycje karnawału przemijają, ale w Polsce zwyczajowo nie urządza się wesel w Wielki Post (przestrzegane) czy Adwent (to zdarza się już częściej).

Święto Matki Bożej Gromnicznej również **Niedziela Chrztu Pana** lub **Ofiarowanie Pańskie** obchodzone 40 dni po Bożym Narodzeniu, 2 lutego na pamiątkę ofiarowania Chrystusa w Świątyni kończy okres Bożego Narodzenia w kościołach. Przed tym świętem z kościołów polskich usuwa się Żłóbki i choinki.

Tłusty czwartek rozpoczyna ostatni tydzień karnawału (trwający do środy Popielcowej). W Polsce wedle tradycji, w tym dniu dozwolone jest objadanie się.

Przed Wielkim Postem, który poprzedza Wielkanoc a który zaczyna się Środą Popielcową, często korzysta się z tej tradycji by zakończyć Karnawał obżarstwem.

Najpopularniejsze potrawy to pączki i faworki, zwane również w niektórych regionach chrustem lub chruścikami. (w

2011 roku Tłusty Czwartek był 3 marca)

Środa Popielcowa, inaczej zwana Popielcem, to w kościele katolickim pierwszy dzień Wielkiego Postu, jest to dzień pokutny kończący karnawał na 46 dni, 5 niedziel **Wielkiego Postu** przed niedzielą Wielkanocną. W Środę Popielcową obowiązuje ścisły post (to znaczy wierzący nie powinni jeść mięsa, wstrzymać się od obżarstwa.) (w 2011 roku Środa Popielcowa obchodzona jest 9 marca)

W obrządku rzymskim w czasie mszy odprawianej w ten dzień kapłan posypuje wiernym głowę popiołem lub popiołem czyni znak krzyża mówiąc "Nawracajcie się i wiercie w Ewangelię" lub "Z prochu powstałeś i w proch się obrócisz".

Popiół do posypywania głów tradycyjnie otrzymuje się przez spalenie palm poświęconych w ubiegłoroczną Niedzielę Palmową. Zwyczaj posypywania głów pochodzi z VIII w. w XI wieku stał się on zwyczajem obowiązującym w kościele katolickim dzięki decyzji ówczesnego Papieża Urbana II.

W okresie Wielkiego Postu tradycyjnie odprawia się w kościołach polskich „Gorzkie żale”: specjalne modlitwy na Wielki Post. Często „Drogę Krzyżową”: wierni modlą się przed 14 stacjami: obrazami lub ołtarzami przedstawiającymi 14 etapów męki Chrystusa.

Niedziela Palmowa ("Niedziela Męki Pańskiej", zwana też "Kwietną" lub "Wierzbną" – święto ruchome w kalendarzu chrześcijańskim przypadające 7 dni przed Wielkanocą. Rozpoczyna Wielki Tydzień. Zostało ono ustanowione na pamiątkę przybycia Chrystusa do Jerozolimy. Rozpoczyna okres przygotowania duchowego do świąt, będącego wyciszeniem, skupieniem i przeżywaniem męki Chrystusa. Niedziela Palmowa obchodzona jest w Polsce od średniowiecza. **Według obrzędów katolickich tego dnia wierni przynoszą do kościoła palemki, symbol odradzającego się życia.** Gałęziami palmowymi powitali mieszkańcy Jerozolimy wjeżdżającego do miasta Chrystusa. (w 2011 roku Niedziela Palmowa 17 kwietnia)

Wielkanoc jest najstarszym i najważniejszym świętem chrześcijańskim. Są to święta upamiętniające śmierć krzyżową i zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa. Poprzedzający ją tydzień, stanowiący okres wspominania najważniejszych dla wiary chrześcijańskiej wydarzeń, nazywany jest Wielkim Tygodniem. Ostatnie trzy doby tego tygodnia: Wielki Czwartek (wieczór), Wielki Piątek, Wielka Sobota i Niedziela Zmartwychwstania znane są jako Triduum Paschalne. Wielkanoc jest świętem ruchomym bo obchodzimy Wielkanoc w pierwszą niedzielę po pierwszej wiosennej pełni Księżyca. Może wypadać pomiędzy 22 marca a 25 kwietnia. (w 2011 roku Niedziela Wielkanocna 24 kwietnia)

Pierwsze msze święte w kościołach w Triduum Paschalnym odprawiane są w **Wielki Czwartek**. Jest to dzień ostatniej Wieczerzy Chrystusa a dla wielu Polaków dzień postu, przebaczenia, pokuty i pojednania.

W **Wielki Piątek** kościoły są już zazwyczaj pełne na modlitwy wieczorem. Wierni idą modlić się do „Grobu Chrystusa” symbolicznie reprezentującego grób pochowanego w piątek Zbawiciela.

Po uroczystym, z procesją, złożeniu wieczorem w Wielki Piątek Chrystusa do grobu aż do mszy rezurekcyjnej nie odprawiane są Msze święte w Kościele katolickim. **Wielka Sobota** jest więc jedynym dniem w roku w którym nie ma mszy. W Wielką Sobotę odbywają się w kościołach modlitwy!

I w Wielką Sobotę Polacy chodzą święcić do kościoła w koszyczku zebrane „święconki”: jest tam obowiązkowo biały baranek: symbol Chrystusa Zmartwychwstałego (najczęściej z cukru, będzie stał na głównym miejscu na stole wielkanocnym), chleb jako symbol pokarmu i na znak przemiany jaka dokonała się podczas Wielkiego Czwartku: „bierzcie i jedzcie: to jest Ciało moje”, chrzan – oznaka siły. Wędlina, sól - symbol prostoty życia. Malowane i nie malowane jajka, symbol nowego życia (nie malowane do dzielenia się w Wielką Niedzielę).

Obchody **Niedzieli Wielkanocnej** (nazywana też Wielką Niedzielą, Niedzielą Zmartwychwstania Pańskiego) to pierwszy dzień świąt wielkanocnych.

W Polsce w Niedzielę Wielkanocną w godzinach porannych (niekiedy późnym wieczorem w Wielką Sobotę) odprawiana jest uroczysta msza święta: **rezurekcja** (resurrectio łac. oznacza zmartwychwstanie), która swymi tradycjami sięga średniowiecza. W czasie rezurekcji rozbrzmiewają po raz pierwszy do Wielkiego Czwartku dzwony i dzwonki w kościołach. Często grają trąby i głośno oznajmniają Zmartwychwstanie Pana!

Po powrocie do domu w gronie rodzinnym zasiada się do uroczystego śniadania wielkanocnego, które rozpoczyna się składaniem życzeń i dzieleniem się święconym jajkiem z koszyczka. Z kawałkiem pokrojonego jajka ze święconki wszyscy składają sobie życzenia: zdrowia, radości i pomyślności: dzielą się jajkiem.

Na stołach znajdują się jajka, wędliny, wielkanocne baby i mazurki. Stoły zdobione są buketami z bazi i pierwszych wiosennych kwiatów.

Poniedziałek Wielkanocny (zwany też Lanym Poniedziałkiem, Śmigusem-dyngusem) to drugi dzień świąt Wielkiej Nocy. W polskiej tradycji tego dnia polewa się dla żartów wodą inne osoby, nawet nieznajome. Polewanie wodą nawiązuje do dawnych praktyk pogańskich, łączących się z symbolicznym budzeniem się przyrody do życia i co rok

odnawialnej zdolności ziemi do rodzenia. Do dziś zwyczaj kropienia wodą święconą pól w poniedziałkowy ranek przez gospodarzy jest spotykany we wsiach na południu Polski.

Polska tradycja potraw wielkanocnych jest bardzo bogata i nie ma chyba innej tak bogatej tradycji kulinarnej na czas obchodów Świąt Wielkanocnych. Czekamy na to śniadanie przez cały Wielki Post, zatem nie dziwi fakt, że wszystkiego co znajduje się na stole staramy się skosztować choćby przynajmniej po troszeczkę. Na tradycyjnym stole wielkanocnym nie może zabraknąć takich potraw jak:

żurek wielkanocny, biała kielbasa pieczona, szynka świąteczna, faszerowane jajka, ćwikła, babka wielkanocna, mazurek i sernik.

Czwartek Bożego Ciała. Boże Ciało. Bardzo polska uroczystość. Święto Bożego Ciała obchodzone jest zawsze w czwartek po uroczystości Trójcy Świętej, sześćdziesiąt dni po Wielkanocy. (w 2010 roku 3 czerwca). Procesja wiernych do ołtarzy przechodzi z modlitwą, a ksiądz niesie, bardzo często pod baldachimem, monstrancję: opłatek, Ciało Chrystusa. Dziewczynki rozrzucają przed monstrancją kwiatki i opłatki z kwiatków. W Grodnie ołtarze najczęściej stawiane są przy Kościołach Pobrygidzkim, pobernardyńskim i katedrze.

Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny - 15 sierpnia

Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny, w Polsce zwane także Świętem Matki Boskiej Zielnej, jest obchodzone w Kościele Katolickim na całym świecie. Łączy się je ze zwyczajem święcenia i składania darów z ziół, zbóż, warzyw, kwiatów. Poświęcone plony przez rok mają zapewnić bezpieczeństwo i harmonię domowego ogniska. 15 sierpnia we wszystkich kościołach odbywają się uroczyste msze. Do częstochowskiego sanktuarium na Jasnej Górze idą piesznie pielgrzymki z całej Polski. Modląc się i śpiewając pokonują przez kilkanaście dni nawet setki kilometrów.

Narodzenie Najświętszej Maryi Panny – Święto Narodzenia Najświętszej Maryi Panny obchodzone jest oficjalnie przez kościół 8 września. Przynoszono do kościoła ziarno przeznaczone na jesienny zasiew a kapłan święcił je. Dopiero wtedy można było przystąpić do jesiennego siewu.

Uroczystość **Wszystkich Świętych - 1 listopada** - (łac. festum omnium sanctorum) wywodzi się głównie z czci oddawanej męczennikom, którzy oddali swoje życie dla wiary w Chrystusa.

W Kościele rzymskokatolickim uroczystość ta (część innych kościołów również ją uznaje, w tym anglikański i wiele z luteranckich) jest obchodzona 1 listopada ku czci wszystkich znanych i nieznanym świętych. Pierwszy dzień listopada jest w Polsce dniem wolnym od pracy, co powoduje, że wiele osób podróżuje nawet na wielkie odległości, aby odwiedzić groby swoich bliskich. Ludzie odwiedzają cmentarze, aby ozdobić groby kwiatami, zapalić znicze i pomodlić się w intencji swoich zmarłych. To święto ma charakter religijny, głównie katolicki, ale dobrym zwyczajem obchodzi je także wiele osób innych wyznań, albo nie wyznających żadnej religii. Jest to wyrazem pamięci oraz oddania czci i szacunku zmarłym.

Dzień Wszystkich Świętych jest początkiem listopadowych modlitw o najbliższych zmarłych w kościołach.

Zaduszki (Dzień Zaduszny a dawniej Dziady) - 2 listopada – są polskim współczesnym odpowiednikiem pogańskiego święta Dziadów. Święto Przypada na 2 listopada po dniu Wszystkich Świętych.

Był to zwyczaj ludowy Słowian i Bałtów, wywodzący się z przedchrześcijańskich obrzędów słowiańskich. Jego zasadniczym celem było nawiązanie kontaktu z duszami zmarłych i pozyskanie ich przychylności. Dziady obchodzono dwa razy w roku – wiosną (z tradycji wschodnich chrześcijan) i jesienią (zachodnich).

W Zaduszki, tak jak w Dzień Wszystkich Świętych, odwiedza się cmentarze, groby zmarłych z rodziny i uczestniczy się w mszach, modląc się w intencji zmarłych.

Również, tego dnia istnieje tradycja zapalania świeczek czy zniczy na grobach zmarłych oraz składania kwiatów, wieńców lub też innego typu ozdób mających być symbolem pamięci o tychże zmarłych.

Tradycja stawiania zniczy na grobach wywodzi się z dawnego pogańskiego zwyczaju rozpalania ognisk na mogiłach, wierzono bowiem, że ogrzeją one blaknące się po ziemi dusze.

Inny znany sposób obchodzenia tego święta to anglosaski Halloween: przypadający 31 października.

Rozdział 5. Słynni Polacy. Uczeni, pisarze, malarze i artyści polscy

Uchwałą Sejmu RP

Sejm RP wybrał na Patrona 2013 roku **Jana Czochralskiego**-chemika, **Juliusza Tuwima**-poetę (patrz : pisarze-poeci) i **Witolda Lutosławskiego**-kompozytora.

Jan Czochralski (Чох-раль-ски) znany jest dziś jako wynalazca metody noszącej jego nazwisko produkcji monokryształów: metody Czochralskiego. Metoda ta jest powszechnie używana do produkcji kryształów

krzemowych używanych w elektronice.

(Чохральски был изобретателем (в первой половине 20 века) очень известного метода выращивания однородных кристаллов путём вытягивания кристаллов вверх (из жидкого расплава тянут вверх нитку металла). Метод сейчас носит его имя.

Метод применяется для выращивания монокристаллического кремния, т.е.

производства полупроводниковых кристаллов.

В той мере Чохральски является отцом современной полупроводниковой электроники:

metoda Czochralskiego (метод Чох-раль-ского); американцам итд произносить Чох-раль-ски не так уж просто и в научной литературе сокращается на метод "CZ".

Jan Czochralski przed pierwszą wojną światową pracował w Niemczech. Założył tam Niemieckie Towarzystwo Metalurgiczne. Był autorem bardzo dochodowego patentu na produkcję blachy stalowej. Powrócił do po odzyskaniu niepodległości do II Rzeczypospolitej, zmarł w Polsce już po drugiej wojnie światowej.

Witold Lutosławski (Лю-то-слав-ски). W 2013 obchodzimy setną rocznicę urodzin kompozytora i dyrygenta. Głównymi utworami są cztery Symfonie i kompozycje awangardowe dla chóru: dźwięk przechodzi od szeptu do krzyku! Lutosławski jest jednym z największych kompozytorów 20 wieku w Europie.

Senat RP uchwalił, że rok 2013 będzie Rokiem Powstania Styczniowego 1863 r. Na 150 rocznicę wybuchu powstania.

Fundacja Niepodległości przy udziale Ośrodka «Karta», Instytutu Pamięci Narodowej i Muzeum Powstania Warszawskiego organizuje szeroko obchodzony „Rok Żołnierzy Wyklętych”: żołnierzy podziemia, którzy po 1945 roku pozostali w konspiracji i walczyli z władzą sowiecką.

Patronami 2012 roku są: **Janusz Korczak** (pedagog i pisarz: „Król Maciuś Pierwszy”, zginął bohatersko w komorze gazowej, w 1942, z dziećmi z getta warszawskiego którymi się opiekował), ksiądz **Piotr Skarga**, jezuita (zmarł 1612, postać z historii Polski, głosił kazania! „kazania Piotra Skargi”) i **Józefa Ignacy Kraszewski** - pisarz, XIX wiek. Rodzice pisarza pochodzili z Grodzieńszczyzny! **Kraszewski** chodził do szkoły m.in. w **Świsłoczy** (Сьвіслач) i studiował na uniwersytecie wileńskim. Pochowany w krypcie zasłużonych na Skałce w Krakowie.

2011: **Maria Skłodowska-Curie** (laureatka nagrody Nobla, 100 lat od przyznania pierwszej nagrody Nobla), **Jan Heweliusz** (wynałazca, 400 rocznica urodzin) i **Czesław Miłosz** (poeta, 100 rocznica urodzin)

Uchwałą Senatu RP rok 2011 został ogłoszony Rokiem świętego Maksymiliana Marii Kolbego

2010 - rok **Fryderyka Chopina**, w 200 rocznicę urodzin <http://chopin2010.pl/>

2009 - rok **Juliusza Słowackiego**

2008 - rok Niepodległości w 90 rocznicę wybuchu Powstania Wielkopolskiego i rok **Zbigniewa Herberta**

2007 - rok **Karola Szymanowskiego**, **Stanisława Wyspiańskiego** (malarz i poeta), **Gen. Władysława Andersa** i **Artura Rubinstein**a (pianista)

2006 - rok **Jerzego Giedroyc**a (człowiek Instytucja. w czasach komunistycznych wydawał w Paryżu zakazanych w Polsce pisarzy. Urodzony w Mińsku, niezmiennie działał na rzecz zbliżenia narodów Polski i byłego Księstwa Litewskiego)

2005 - rok **Mikołaja Reja** (wprowadził język polski do poezji)

2004 - rok Pamięci Powstania Warszawskiego, **Gen. „Grota” Roweckiego**, **Władysława Grabskiego**, **Witolda Lutosławskiego** (kompozytor)

2003 - rok **Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego** (poeta)

2002 - rok **Eugeniusza Kwiatkowskiego** (polityk i działacz gospodarczy Polski międzywojennej. Wybudował Gdynię)

2001 - rok **Ignacego Jana Paderewskiego** (pianista) i **Księdza Kardynała Stefana Wyszyńskiego** (Prymas Polski)

2000 - rok **Władysława Reymonta**

Uczeni

Mikołaj Kopernik

www.mikolaj-kopernik-pl.com/

Mikołaj Kopernik to bez wątpienia jeden z największych astronomów w historii, nie tylko Polski, ale i całego świata. Zmienił on całkowicie światopogląd ludzkości na sprawy świata, jego postrzegania, otworzył ludziom horyzonty, choć nie przyszło mu to łatwo.

Mikołaj Kopernik urodził się w Toruniu przy ulicy świętej Anny 19 lutego 1473 roku.

W 1491 roku Mikołaj rozpoczął naukę na studiach na wydziale sztuk wyzwolonych Uniwersytetu Krakowskiego.

Po powrocie z uniwersytetów we Włoszech, Kopernik osiedlił się we Fromborku w 1510 roku.

Pomnik Kopernika w Warszawie
na Krakowskim Przedmieściu

Został tam mianowany kanonikiem, co pozwoliło mu poświęcić się w pełni badaniom naukowym.

Zamieszczone drukiem w dziele Kopernika: **"De Revolutionibus", o obrotach kręgów niebieskich ksiąg sześć** **dwie podstawowe teorie:**

- 1) uogólnianie, mówiące o jednoznaczności materii we wszechświecie,
- 2) teoria zwana od tej pory teorią heliocentryczną mówiąca, że: Słońce a nie Ziemia stanowi centrum układu słonecznego, (stąd powiedzenie o Koperniku „Wstrzymał Słońce ruszył Ziemię, polskie wydało go plemię”)

były i pozostają jedna z głównych rewolucji naukowych ludzkości.

Dzieło zawierało w przedmowie list dedykacyjny dla papieża Pawła III ale interpretacja też Kopernika nie szła z wielowiekowym nauczaniem ojców Kościoła.

Mikołaj Kopernik był prawdziwym człowiekiem renesansu, człowiekiem szukającym odpowiedzi. Zmarł 24 maja 1543 roku. Spoczywa w katedrze we Fromborku, dokładne miejsce pochowania w katedrze odkryto przed kilku laty.

Jan Heweliusz (łac. Johannes Hevelius, niem. Johann Hewelcke; ur. 28 stycznia 1611 w Gdańsku – zm. 28 stycznia 1687 tamże) – gdański astronom i konstruktor instrumentów naukowych.

Jako pierwszy użył wahadła do odmierzania czasu budując zegary kolebnikowe.

Był wynalazcą peryskopu. Był również browarnikiem i radnym miasta Gdańska oraz astronomem królewskim królów Władysława IV i Jana III Sobieskiego, dotowany był także przez króla Francji Ludwika XIV. W Polsce rok 2011 ustanowiono, na Jego cześć, rokiem Jana Heweliusza.

Stefan Banach (1892-1945, Lwów) matematyk. **Twórca analizy funkcyjnej.** Nazwiskiem Banacha określono wiele podstawowych dziś pojęć w matematyce: paradoks Banacha–Tarskiego, twierdzenie Hahn'a–Banacha, twierdzenie Banacha–Steinhaus, gra Banacha-Mazura i przestrzenie Banacha.

Urodzony w 1892 roku w Krakowie, zmarł w 1945 we Lwowie. Pochowany na Cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie tuż obok grobu Marii Konopnickiej.

бесплатный документ

forum.grodno.net

Kompozytorzy muzyki

Fryderyk Franciszek Chopin (czytaj Szopen) (ur. 22 lutego lub 1 marca 1810 w Żelazowej Woli, niedaleko Warszawy, zmarł 17 października 1849 w Paryżu) – polski kompozytor i pianista. Przedstawiciel muzyki okresu romantyzmu, nazywany **poetą fortepianu**. Komponował i grał Mazurki, Polonezy, etiudy. Źródłem jego twórczości leżała wrażliwość artystyczna oraz umiejętność czerpania wzorców z polskiej muzyki ludowej. Jego przyjaciółką i towarzyszką życia była pisarka George Sand.

„**Etiuda Rewolucyjna**”, skomponowana przez Chopina na wieść o zajęciu Warszawy przez Rosjan we wrześniu 1831 roku (powstanie Listopadowe) <http://www.youtube.com/watch?v=8hOKcdZJFU> jak i inne utwory Chopina była zakazana przez władze carskie w Kraju Nadwiślańskim. A podczas okupacji hitlerowskiej za wykonanie utworów Chopina Niemcy wysyłali do obozów koncentracyjnych.

Pochowany na Cmentarzu Père Lachaise w Paryżu, a serce wmurowano w kościele Św. Krzyża w Warszawie, na Krakowskim Przedmieściu.

Stanisław Moniuszko herbu Krzywda (urodzony 5 maja 1819 w Ubielu, niedaleko Mińska, zmarł 4 czerwca 1872 w Warszawie) – polski kompozytor, dyrygent, pedagog, organista; **autor** ok. 268 pieśni, operetek, baletów i **oper**. **Do jego najsłynniejszych dzieł należą opery: „Halka”, „Straszny dwór” i „Paria”.** Białoruski koloryt muzyczny dominuje we wszystkich utworach Moniuszki.

Moniuszko do dzisiaj pozostaje najwybitniejszym i najbardziej znanym twórcą polskich oper a na Białorusi przypomina się jego białoruskie korzenie. Pochowany w Warszawie na Cmentarzu Powązkowskim.

Karol Szymanowski (1882-1937) – kompozytor i pianista okresu Młodej Polski (II Rzeczpospolita). Urodził się na Ukrainie, zmarł w Lozannie (Szwajcaria). Pisał m.in. symfonie. Wprowadził też do swej muzyki motywy polskiego folkloru, w tym podhalańskiego i kurpiowskiego, na co miały wpływ głównie częste pobyty w Zakopanem. Pochowany w Krypcie Zasłużonych na Skałce w Krakowie.

Krzysztof Penderecki (XX wiek). Urodził się w 1933 roku. Żyje i tworzy w Polsce. Najbardziej znane utwory: „Pasja według św. Łukasza”.

Witold Lutosławski polski kompozytor i dyrygent XX wieku (zmarł w 1994 r. Pochowany na cmentarzu na Powązkach w Warszawie). Pisał utwory na orkiestrę (między innymi Symfonie). Często dyrygował wykonania

własnych utworów.

Nagroda Muzyczna Fryderyk (Fryderyki) – główne nagrody muzyczne przyznawane w Polsce od roku 1995. Przyznaje je Akademia Fonograficzna. W jej skład wchodzi ponad 800 artystów, dziennikarzy muzycznych i profesjonalistów z polskiej branży fonograficznej. Nazwa nagrody nawiązuje do imienia polskiego kompozytora, Fryderyka Chopina a nagroda w kilkudziesięciu kategoriach są statuetki (stylizowanego) Chopina. Nagroda przyznawana jest w sekcji muzyki rozrywkowej, muzyki poważnej i jazzu. Na Nominowanych do nagród odbywa się głosowanie. Nagrody przyznawane są w marcu każdego roku.

W roku 2011 w muzyce rozrywkowej nominowani są Monika Brodka, Czesław Mozil, Wojciech Waglewski, zespół Acid Drinkers i grupa Raz Dwa Trzy.

Reżyserowie filmowi i teatralni

artyści - reżyserowie filmowi

Kino polskie odegrało bardzo istotną rolę w kształtowaniu świadomości Polaków w okresie upadku komunizmu i PRL-u. Filmy nurtu „kina moralnego niepokoju” (Wajda, Zanussi, Kieślowski i inni) lat siedemdziesiątych XX wieku ściągały do kin w Polsce tłumy.

Andrzej Wajda („Człowiek z Żelaza”, „Człowiek z Marmuru”, „Katyń”) nagrody: „Palma” na festiwalu w Cannes, „Oscar” w Hollywood.

Krzysztof Zanussi („Barwy ochronne”)

Krzysztof Kieślowski („Gadające Głowy”, „Dekalog” seria filmów o dziesięciu Przykazaniach)

Roman Polański (filmy polskie lat 60, „China Town”, „Pianista”)

10 polskich laureatów nagrody Oscara, coroczna nagroda amerykańska w Hollywood:

1941 Leopold Stokowski, Oscar specjalny za muzykę do filmu "Fantazja" Walta Disneya

1953 Bronisław Kaper, "Lili", muzyka w dramacie lub komedii

1982 Zbigniew Rybczyński, "Tango", film krótkometrażowy

1993 Allan Starski i Ewa Braun, "Lista Schindlera", scenografia i dekoracja wnętrz

1993 Janusz Kamiński „Lista Schindlera”, zdjęcia

1998 Janusz Kamiński, "Szeregowiec Ryan", zdjęcia

1999 Andrzej Wajda, Oscar za całokształt twórczości

2003 Roman Polański, "Pianista", reżyseria

2005 Jan A. P. Kaczmarek „Marzyciel”, muzyka

Największym oscarowym wyróżnieniem, jakie dotychczas spotkało polskich filmowców, była w 2000 roku statuetka za całokształt twórczości dla reżysera Andrzeja Wajdy. Jego filmy kilkakrotnie nominowane były w kategorii filmów nieanglojęzycznych do Oscara

w 1976 "Ziemia obiecana"

w 1980 - "Panny z Wilka"

w 1982 - "Człowiek z żelaza"

w 2008 - „Katyń”

Janusz Kamiński dwukrotnie dostawał nagrodę Oscara za zdjęcia.

Sukcesy popularności na ekranach kin świata osiągał przede wszystkim Roman Polański. W lutym 2011 Roman Polański za film „The Ghost Writer” otrzymał nagrodę „Cesara”, główną nagrodę kinematografii francuskiej, za „najlepszą realizację roku”.

artyści i reżyserowie teatralni (współcześni) (i najbardziej znane inscenizacje)

Tadeusz Kantor „Umarła klasa”, „Wielopole, Wielopole”, „Niech szczerzą artyści”, „Nigdy już tu nie powrócę”. We wszystkich jego spektaklach motywem głównym jest śmierć, przemijanie, pamięć. Kantor kreował te motywy wysyłając kilkadziesiąt razy przemierzające scenę teatralną postacie, miarowym rytmem spektaklu.

W wielu przedstawieniach uczestniczył bezpośrednio jako, można by rzec, „mistrz ceremonii” – cały czas obecny na scenie, przyglądający się bacznie, interweniujący, kiedy trzeba. Był artysta totalnym: działał na różnych polach poza malarstwem i teatrem: organizował happeningi, tworzył dzieła zwane „obiettami sztuki”, które spożytkował w scenografii do własnych przedstawień.

Jerzy Grotowski wielki reformator sztuki teatralnej. Kierował teatrem „Laboratorium” we Wrocławiu w latach 60-70 XX wieku. Zniósł wszelkie bariery między widzami a aktorem czyniąc z widzów aktywnych uczestników przedstawienia.

Konrad Świniarski "Dziady" sztuka Adama Mickiewicza w Starym Teatrze w Krakowie. Przedstawienia w pierwszej połowie lat 70. Aktorzy grali wśród publiczności co stworzyło wrażenie wspólnego przeżywania i odczuwania. Do dziś inscenizacja kultowa „Dziadów” Mickiewicza (są wersje w internecie)

Krzysztof Warlikowski w ostatnich latach XXI wiek, liczne przedstawienia teatralne, m.in. na Festiwalu w Awinionie we Francji.

aktorzy

Andrzej Seweryn zaangażowany jako trzeci cudzoziemiec w historii teatru francuskiego do jednego z najbardziej prestiżowych teatrów na świecie Comédie-Française (1993). Od 2010 roku pracuje na stałe w Warszawie. Grał w polskich filmach między innymi Andrzejaja Wajdy.

Malarze, plastycy

Jan Matejko (1838 – 1893) : malarz XIX wieku

urodził się i zmarł w Krakowie. Żył i tworzył w czasie zaborów, w końcu XIX wieku.

„**Bitwa pod Racławicami**” (obraz eksponowany w Galerii Sztuki Polskiej XIX wieku w krakowskich Sukiennicach) Centralną postacią obrazu jest Tadeusz Kościuszko z kosynierami. Bitwa pod Racławicami była zwycięską bitwą Insurekcji Kościuszkowskiej w 1794 roku. „**Rejtan**” (wystawiany na Zamku Warszawskim) przypomina tragiczną postać posła województwa nowogrodzkiego na sejmie zatwierdzającym I Rozbiór Rzeczypospolitej.

„Bitwa pod Racławicami”

„Rejtan”

беларускі дакумент
forum.grodno.net
Anton Kornyak

It can be sold,
cial project

Centralną postacią najlepiej nam znanego obrazu „**Bitwa pod Grunwaldem**” Matejki jest Wielki Książę Litewski Witold: z podniesionym mieczem, w czerwonym stroju. Obraz w Muzeum Narodowym w Warszawie.

Wiele obrazów Matejki można zobaczyć w Muzeum Narodowym w Warszawie i na Zamku Warszawskim.

Pochowany w Krakowie na Cmentarzu Rakowickim.

Matejko wspaniale malował sceny z historii Polski.

Józef Chelmoński: XIX wiek. Styl *realizm*.

любил рисовать пейзажи, особенно польские и украинские, а также жанровые и охотничьи сценки, реже — портреты. Много и с большим мастерством рисовал лошадей.

Józef Chelmoński, **Babie lato**

http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A5%D0%B5%D0%BB%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D1%8C%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%AE%D0%B7%D0%B5%D1%84

Jacek Malczewski (1854 w Radomiu — 8 (октября) października 1929, Kraków). Jeden z najwybitniejszych polskich malarzy modernistycznych.

Pochowany w Krypcie Zasłużonych na Skałce w Krakowie.

Obrazy

Jacka Malczewskiego:

„**Błędne koło**” - alegoria roli artysty. **Symbolizm**. Muzeum Narodowe w Poznaniu

„**Wigilia na Syberii**” – **Symbolizm** przechodzący w **naturalizm**. Muzeum Narodowe w Krakowie.

Błędne koło

Wigilia na Syberii

Pisarze

Mikołaj Rej (1505-1569) Poeta, XVI wiek. wprowadzał język polski do poezji. Znanie słowa Reja : „*Iż Polacy nie gęsi bo swój język mają*”

Jan Kochanowski (1530-1584). XVI wiek. *Treny*, wzruszający cykl wierszy po śmierci ukochanej córki Urszuli: „Wielkieś mi uczyniła pustki w domu moim, moja droga Orszulo tym zniknięciem swoim!” Poeta epoki renesansu.

Juliusz Tuwim (1894-1953). Polski Żyd. Poeta, Pierwsza połowa XX wieku, autor niezliczonych, wspaniałych wierszy dla dzieci: „Stoi na stacji *lokomotywa*, wielka ogromna i pot z niej spływa: tłusta oliwa. Stoi i sapie, dyszy i dmucha, Żar z rozgrzanego jej brzucha bucha: Buch - jak gorąco! Uch - jak gorąco! Uff - jak gorąco! Już ledwo sapie, już ledwo zipie, A jeszcze palacz węgiel w nią sypie...” Zbiór „*Kwiaty Polskie*” pisany na emigracji.

Witold Gombrowicz (1904 – 1969 we Francji) Pisarz. Dramaturg. „*Ferdydurke*”, „*Transatlantyk*”. Uznany za jednego z najwybitniejszych pisarzy polskiej literatury współczesnej. Tuż przed wybuchem II wojny światowej wyjechał do Argentyny. Jego dzieła drukował w Paryżu po polsku Instytut Literacki Jerzego Giedroycia. Były one tłumaczone na ponad 30 języków, a jego dramaty były wielokrotnie wystawiane na najważniejszych scenach całego świata przez wybitnych reżyserów m.in. Ingmar Bergman.

Zbigniew Herbert (1924 we Lwowie -1998). Poeta okresu Polski komunistycznej, XX wiek. Jego poezja była sprzeciwem przeciwko złu tego okresu i wezwaniem do odwagi w chwilach grozy. Jest to poezja do bólu polska.

„*Przesłanie Pana Cogito*” ze zbioru „*Pan Cogito*”, <http://www.zbigniew.herbert.pl/>

*Idź dokąd poszli tamci do ciemnego kresu
po złote runo nicości twoją ostatnią nagrodę
idź wyprostowany wśród tych co na kolanach
wśród odwróconych plecami i obalonych w proch
ocalałeś nie po to aby żyć
masz mało czasu trzeba dać świadectwo
bądź odważny gdy rozum zawodzi bądź odważny
w ostatecznym rachunku jedynie to się liczy (...)*

Stanisław Lem (1921 we Lwowie – 2006). Czołowy przedstawiciel polskiej fantastyki naukowej. Urodził się we Lwowie. Zmarł w Krakowie w 206 roku. Jest najczęściej tłumaczonym polskim pisarzem, a w pewnym okresie był najbardziej poczytnym nieanglojęzycznym pisarzem *Science Fiction*: pisał opowiadania i powieści fantastyczno-naukowe. Jego książki zostały przetłumaczone na 41 języków.

Do najważniejszych utworów należy powieść „*Solaris*”. Tematem tej powieści jest motyw kontaktu z inną inteligentną formą życia, a zarazem jest to utwór o bezsilności nauki i samego człowieka, z jego bagażem podświadomych lęków,

wobec niemożności zrozumienia kosmosu.

Powieść tę zaadaptował do filmu rosyjski reżyser Andriej Tarkowski w 1972 roku. Film w tym samym roku zdobył Nagrodę Specjalną Jury na Festiwalu Filmowym w Cannes. Drugi raz powieść adaptował do filmu Steven Soderbergh w 2002 roku, z George'em Clooneyem w roli głównej.

Narodowi Wieszcz (duchowni przywódcy narodu) – pochowani w Kaplicy Wieszczów na Wawelu.

Poeci. *Pytania: Kto napisał "Pana Tadeusza"? Kto to był Juliusz Słowacki ?*

Mickiewicz, Słowacki i (trochę później) Norwid to poeci okresu romantyzmu. Romantyzm to bardzo ważny kierunek w literaturze polskiej. Odegrali rolę przywódcą narodu pozbawionego swojego państwa. Pochowani są w Kaplicy Wieszczów na Wawelu (Norwid posiada w Kaplicy Wieszczów grób symboliczny, bo ciało pozostało w grobie zbiorowym na cmentarzu polskim koło w Paryżu, w Montmorency. Nie możliwa jest ekshumacja ze zbiorowego grobu)

Adam Mickiewicz (1798–1855) największy poeta polski, publicysta, wieszcz narodowy. Urodzony w województwie nowogrodzkim, studiował w Wilnie. Po upadku Rzeczypospolitej zesłany do Rosji. Wyjechał do Paryża. Zmarł w Konstantynopolu na szalejącą tam cholerę gdzie dotarł by organizować polskie wojsko.

„**Pan Tadeusz**” to epopeja Adama Mickiewicza napisana wierszem! w latach 1832–1834, wydana w 1834 roku w Paryżu gdzie wówczas mieszkał Mickiewicz. Opowiada o życiu szlachty nowogrodzkiej: o ostatnim jej „zjeździe”. O polowaniach, o miłości i przywiązaniu do ziemi litewskiej. Arcydzieło literatury polskiej. Lektura obowiązkowa w szkołach.

Polacy nie do końca rozumieją, dlaczego Mickiewicz pisał „Litwo! Ojczyzno moja” a nie: „Polsko! Ojczyzno moja”. Dla Mickiewicza cała Rzeczpospolita była ojczyzną. A tworzyły ją „kraje” takie jak Litwa.. „Litwa” Mickiewicza była i pozostała w województwie nowogrodzkim.

<http://literat.ug.edu.pl/panfull/0001.htm>

(początek Pana Tadeusza: Inwokacja. *Wszystkie polskie dzieci uczą się jej na pamięć w szkole*)

Pan Tadeusz czyli ostatni Zajazd na Litwie

*Litwo! Ojczyzno moja! ty jesteś jak zdrowie.
Ile cię trzeba cenić, ten tylko się dowie,
Kto cię stracił. Dziś piękność twą w całej ozdobie
Widzę i opisuję, bo tęsknię po tobie.*

*Panno Święta, co jasnej bronisz Częstochowy
I w Ostrej świecisz Bramie! Ty, co gród zamkowy
Nowogródzki ochraniasz z jego wiernym ludem!
Jak mnie dziecko do zdrowia powróciłaś cudem
(Gdy od płaczącej matki pod Twoją opiekę
Ofiarowany, martwą podniosłem powiekę
I zaraz mogłem pieszo do Twych świątyń progu
Iść za wrócone życie podziękować Bogu),
Tak nas powrócisz cudem na Ojczyzny łono.*

*Tymczasem przenoś moja duszę utęsknioną
Do tych pagórków leśnych, do tych łąk zielonych,
Szeroko nad błękitnym Niemnem rozciągniętych;
Do tych pól malowanych zbożem rozmaitem,
Wyzłaczanych pszenicą, posrebrzanych żytem;
Gdzie bursztynowy świerzop, gryka jak śnieg biała,
Gdzie panińskim rumieńcem dzięcielina pała,
A wszystko przepasane, jakby wstęgą, miedzą
Zieloną, na niej z rzadka ciche grusze siedzą.*

Drugim wieszczem XIX wieku był:

Juliusz Słowacki (1809-1849)

Juliusz Słowacki urodził się 4 września 1809 roku w Krzemieńcu, dzisiaj Ukraina.

Był synem Euzebiusza Słowackiego - profesora Liceum Krzemienieckiego, wykładowcy historii literatury. Matka Juliusza Słowackiego - Salomea z Januszewskich - organizowała w Krzemieńcu spotkania w których uczestniczyła miejscowa inteligencja.

бесплатный документ

forum.grodno.net

Anton Korniyak

no part of this document can be sold,
or used in any commercial project

W 1814 roku rodzina poety przeprowadziła się do Wilna, gdy ojciec poety otrzymał etat profesora na Uniwersytecie Wileńskim. W krótkim czasie ojciec Juliusza Słowackiego zmarł na gruźlicę.

Juliusz Słowacki ukończył studia na Wydziale Nauk Moralnych i Politycznych Uniwersytetu Wileńskiego. W 1829 roku przybył do Warszawy, gdzie podjął pracę aplikanta w Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu.

W 1831 roku Juliusz Słowacki wyjechał do Drezna, skąd jako kurier dyplomatyczny wyruszył przez Paryż do Londynu.

W czasie pobytu w Londynie dużo zwiedzał, często bywał w teatrze.

W 1832 wrócił do Paryża gdzie wydał w 1832 roku dwa tomy "Poezji", zawierające powieści poetyckie: "Jan Bielecki", "Hugo", "Mnich", "Arab" i dramaty "Maria Stuart", "Mindowe".

W tym samym 1832 roku wyjechał do Genewy. Przebywając w Szwajcarii 4 lata napisał "Kordiana", "Balladynę", "Holsztyńskiego" oraz poemat "W Szwajcarii".

W 1836 roku Juliusz Słowacki udał się w podróż na Wschód. Przebywał we Włoszech, Grecji, Palestynie i Egipcie. Powstały wówczas następujące utwory: "Anhelli", "Ojciec zadżumionych", "Poema Piasta Dantyszka" oraz "Podróż do Ziemi Świętej z Neapolu".

W 1838 roku Juliusz Słowacki wrócił do Paryża. Powstały tu kolejne utwory: "Lilia Weneda", "Mazepa", "Beniowski", "Jan Kazimierz", "Książd Marek", "Sen srebrny Salomei", "Zawisza Czarny".

W 1848 roku, pomimo ciężkiej choroby (gruźlicy), Juliusz Słowacki wyjechał do Poznania, a stamtąd do Wrocławia, gdzie spotkał się po osiemnastu latach ze swoją matką. Następnie wrócił do Paryża, gdzie zmarł 3 kwietnia 1849 roku. Został pochowany na cmentarzu Montmartre w Paryżu. Z polecenia Marszałka Piłsudskiego, wielbiciela poezji Słowackiego, w 1927 roku prochy poety sprowadzono do Polski i złożono w Krypcie Wieszczów na Wawelu.

W podświadomości polskiej wiele strof Słowackiego funkcjonuje „na zawsze”: „kamienie na szaniec”, „kto wybrał zamiast domu/ Gniazdo na skałach orła/ niech umie/ Spać, gdy źrenice czerwone od gromu/ I słyhać jęk szatanów w sosen zadumie/ Tak żyłem” (Beniowski, napis na grobowcu z sercem Piłsudskiego w Wilnie). „Testament” Słowackiego uczą się wszystkie polskie dzieci na pamięć w szkołach.

Testament mój

*Żyłem z wami, cierpiałem i płakałem z wami,
Nigdy mi, kto szlachetny, nie był obojętny,
Dziś was rzucam i dalej idę w cień - z duchami -
A jak gdyby tu szczęście było - idę smętny.*

*Nie zostawiłem tutaj żadnego dziedzica
Ani dla mojej lutni, ani dla imienia: -
Imię moje tak przeszło jako błyskawica
I będzie jak dźwięk pusty trwać przez pokolenia.*

*Lecz wy coście mnie znali, w podaniach przekazcie,
Żem dla ojczyzny sterał moje lata młode;
A póki okręt walczył siedziałem na maszcie,
A gdy tonął - z okrętem poszedłem pod wodę...*

*Ale kiedyś - o smętnych losach zadumany
Mojej biednej ojczyzny - przyzna kto szlachetny,
Że płaszcz na moim duchu był nie wyżebrany,
Lecz świetnościami dawnych moich przodków świetny.*

*Niech przyjaciele moi w nocy się zgromadzą
I biedne serce moje spalą w aloesie,
I tej, która mi dała to serce, oddadzą -
Tak się matkom wypłaca świat, gdy proch odniesie...*

*Niech przyjaciele moi siądą przy pucharze
I zapiją mój pogrzeb - oraz własną biedę:
Jeżeli będę duchem, to się im pokażę,
Jeśli Bóg [mię] uwolni od męki - nie przyjdę...*

бесплатный документ

forum.grodno.net

Anton Korniyak

no part of this document can be sold,
or used in any commercial project

*Lecz zaklinam - niech żywi nie tracą nadziei
I przed narodem niosą oświaty kaganiec;
A kiedy trzeba, na śmierć idą po kolei,
Jak kamienie przez Boga rzucone na szaniec!...*

*Co do mnie - ja zostawiam maleńką tu družbę
Tych, co mogli pokochać serce moje dumne;
Znać, że srogą spełniłem, twardą bożą służbę
I zgodziłem się tu mieć - nieplakaną trumnę.*

*Kto drugi bez świata oklasków się zgodzi
Iść... taką obojętność, jak ja, mieć dla świata?
Być sternikiem duchami napętnionej łodzi,
I tak cicho odlecieć, jak duch, gdy odlata?*

*Jednak zostanie po mnie ta siła fatalna,
Co mi żywemu na nic... tylko czoło zdobi:
Lecz po śmierci was będzie gniotła niewidzialna,
Aż was, zjadacze chleba - w aniołów przerobi.*

W Kaplicy Wieszczów na Wawelu tablica przypomina trzeciego z wielkich polskich poetów XIX wieku:

Cyprian Kamil Norwid (1821 – 1883 w Paryżu)

Przeważającą część swojego życia spędził za granicą, głównie w Paryżu, żyjąc w nędzy i utrzymując się z prac dorywczych. Twórczość Norwida, trudna do zrozumienia dla jemu współczesnych, została zapomniana po jego śmierci. Został odkryty ponownie dopiero na początku XX wieku.

„Bema pamięci żałobny rapsod” („przysięgi złożonej ojcu aż po dziś dzień tak dotrzymałem”) odśpiewany przez Czesława Niemena stanowi kanon literatury polskiej. W Kaplicy Wieszczów złożono urnę z ziemią z grobu (zbiorowego w Montmorency pod Paryżem) w którym pochowany jest Norwid.

Słowa Norwida: „*Ojczyzna to wielki zbiorowy obowiązek*” są tematem niezliczonych wypracowań w polskich szkołach.

Polscy laureaci nagrody A. Nobla

Maria Skłodowska-Curie, odkrywczyni 2 pierwiastków: polonu i radu. Jedyna kobieta, która dwukrotnie otrzymała Nagrodę Nobla w 1903 i w 1911, w dwóch różnych dziedzinach naukowych fizyce i chemii.

100 lat po przyznaniu jej po raz drugi tego prestiżowego trofeum,
rok 2011 Sejm RP ogłosił Rokiem Marii Skłodowskiej-Curie.

Maria Skłodowska-Curie urodziła się w 1867 r. w Warszawie w domu przy ul. Freta, gdzie dziś znajduje się poświęcone jej Muzeum.

W stolicy spędziła 19 pierwszych lat swojego życia. Później podjęła studia na paryskiej Sorbonie. - Pochodziła z rodziny, w której kultywowano tradycje patriotyczne. Była osobą wszechstronnie uzdolnioną: znała pięć języków, interesowała się socjologią, psychologią oraz naukami ścisłymi

Maria Skłodowska Curie jedyna dotąd dwukrotna laureatka nagrody Nobla: z fizyki i z chemii.

Jako fizyk i chemik pracowała nad promieniotwórczością pierwiastków i stała się prekursorem tej dziedziny nauki. Przyczyniła się do powstania pracowni radiologicznej Warszawskiego Towarzystwa Naukowego, a później Instytutu Radowego w Warszawie. Była jedną z najpopularniejszych postaci świata naukowego. Otrzymała wiele nagród i wyróżnień. Była członkiem honorowym setek towarzystw naukowych oraz profesorem honorowym wielu wyższych uczelni. Nagrodę Nobla w 1903 r. otrzymała wraz z mężem Piotrem Curie w dziedzinie fizyki za odkrycie polonu i radu. Po raz drugi wręczono Nobla naszej rodaczce w 1911r. w dziedzinie chemii, za pracę nad chemicznymi i fizycznymi właściwościami polonu i radu, oczyszczania i pomiaru aktywności pierwiastków promieniotwórczych. Zmarła we Francji w 1934. W 1995 roku grób jej i męża, Pierre Curie, przeniesiono do paryskiego Panteonu.

Henryk Sienkiewicz (pisarz), nagroda Nobla w 1905

W 1905r. Nagrodę Nobla w dziedzinie literatury dostał jeden z najpoczytniejszych powieściopisarzy i nowelistów polskich drugiej połowy XIX wieku, Henryk Sienkiewicz (1846-1916). Wyróżniono go za całość twórczości.

Docenione zostały jego powieści tłumaczone na wiele języków świata. W Polsce olbrzymi autorytet społeczny zjednały mu zwłaszcza powieści historyczne o silnych tendencjach patriotycznych. W Trylogii przedstawił barwny obraz życia i wydarzeń dziejowych w XVII-wiecznej Polsce, w „Krzyżakach” - za czasów Władysława II Jagiełły. Pisał dla Polaków

w czasie zaborów powieści historyczne o wspaniałej Polsce: „*ku pokrzepieniu serc*”. Dla młodzieży napisał „*W pustyni i w puszczy*”. „*Quo vadis*” jest z kolei wizją upadku imperium rzymskiego za czasów Nerona. Powieść została zekranizowana w Hollywood jako łatwiejsza do zrozumienia dla nie-polskiej publiczności. Pochowany w Katedrze Świętego Jana na Starym Mieście w Warszawie.

Władysław Reymont (pisarz), nagroda literacka Nobla w 1924

Drugą Nagrodę Nobla w dziedzinie literatury i czwartą dla Polaka dostał w 1924 roku pisarz Władysław Reymont (1867-1925). Otrzymał ją za powieść „*Chłopi*” ukazującą wszechstronny i wierny obraz wsi polskiej ujęty w ramy czterech pór roku. Reymont oceniany jest jako powieściopisarz i nowelista dysponujący bezpośrednią i rozległą znajomością życia różnorodnych środowisk społecznych. Obok „*Chłopów*” jego najbardziej znane utwory to „*Ziemia obiecana*”, „*Komediantka*” oraz zbiory nowel „*Spotkanie*”, „*Z pamiętnika*”. Pochowany w Alei Zasłużonych na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie, a serce wmurowano w filarze kościoła Św. Krzyża w Warszawie na Krakowskim Przedmieściu.

Czesław Miłosz (poeta), nagroda literacka Nobla w 1980

Urodzony na Litwie w 1911 roku, Czesław Miłosz był przed II wojną światową, młodym ale znanym poetą. Kilka lat po wojnie Czesław Miłosz pracował w dyplomacji nowych władz komunistycznych (w Nowym Jorku, Paryżu). W związku z sytuacją polityczną w kraju podjął decyzję o wyjeździe z Polski na stałe. Nagrodę Nobla przyznano Polakowi za „wybitne wartości humanistyczne całokształtu twórczości poetyckiej”. W Polsce, w 1980 roku po wyborze Jana Pawła II na papieża, był to kolejny szok dla komunistów: większość dorobku Miłosza powstała poza granicami naszego kraju. A sam poeta był jako zdrajca zakazany w Polsce. Do 1980 roku utworów Miłosza w Polsce nie drukowano. Był wydawany jedynie na emigracji. W dorobku Miłosza znajdziemy poezję, eseistykę, prozę powieściową i przekłady. Jest autorem m.in. tomów poetyckich „*Trzy zimy*”, „*Świat*”, „*Poema naiwne*”. Pod koniec życia, już w czasie III Rzeczypospolitej poeta wrócił do kraju. Zmarł 14 sierpnia 2004 roku w Krakowie. Pochowany w Krypcie Zasłużonych na Skałce w Krakowie.

Lech Wałęsa nagroda pokojowa Nobla w 1983

Trzy lata po uzyskaniu nagrody Nobla przez Miłosza, po delegalizacji pierwszej Solidarności, po 13 grudnia 1981, za wybitny wkład w propagowanie i utrzymanie pokoju na świecie, Nagrodą Nobla uhonorowano Lecha Wałęsę (ur. 1943) - polityka, działacza związkowego, współzałożyciela Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża i Tymczasowej Rady NSZZ „Solidarność”.

Zasłynął pokojowymi działaniami na rzecz demokracji m.in. poprzez dialog z komunistycznym rządem dla rozładowania społecznego napięcia. Swoim uporem zapoczątkował zmiany, które potem lawinowo objęły inne kraje Europy Wschodniej i spowodowały bezkrwawy rozpad radzieckiego imperium. Kiedy w 1983 roku Lech Wałęsa otrzymał pokojową Nagrodę Nobla, władze nie zgodziły się na jego wyjazd po odbiór nagrody. W Sztokholmie reprezentowała go żona Danuta z synem. Sam Wałęsa nie starał się o wyjazd. Zdawał sobie sprawę, że gdyby opuścił Polskę władze ludowe nie wpuściłyby go z powrotem.

Po przemianach 1989 roku Lech Wałęsa został pierwszym wybranym w powszechnych wyborach Prezydentem III Rzeczypospolitej. Lech Wałęsa mieszka w Gdańsku.

Wisława Szymborska (poetka), literacka nagroda Nobla w 1996

Rok 1996 okazał się ponownie wielkim świętem literatury i kultury polskiej. Królewska Akademia przyznała Nagrodę Nobla Wisławie Szymborskiej (ur. 1923 w Poznaniu – zmarła 1 lutego 2012 w swoim domu w Krakowie) za całokształt twórczości poetyckiej. Twórczość Szymborskiej oceniono jako mistrzostwo artystyczne nawiązujące do doświadczeń poezji XX wieku oraz tradycji humanistycznej. **Cechuje ją precyzja słowa, posługiwanie się ironią i paradoksem, przetworzone poetycko treści filozoficzne.** Wydała m.in. tomy poezji: „*Dlatego żyjemy*”, „*Pytania zadawane sobie*”, „*Poezje*”, „*Ludzie na moście*”, „*Koniec i początek*”. Spoczywa w grobie rodzinnym na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

Słynni współcześni Polacy

Jan Paweł II – Karol Wojtyła (1920-2005) papież, głowa Kościoła Katolickiego z Polski.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Jan_Pawe%C5%82_II

Najbardziej rozpoznawany na świecie Polak urodził się w Wadowicach (niedaleko Krakowa) jako Karol Józef Wojtyła. W 1978 roku został wybrany Papieżem, głową Kościoła Katolickiego, stając się tym samym pierwszym papieżem spoza Włoch od 445 lat.

Okres jego pontyfikatu charakteryzuje się zmianą międzynarodowego wizerunku Stolicy Apostolskiej.

To za pontyfikatu Jana Pawła II zaczęto wystawiać na placu w Watykanie wielką choinkę.

Wiele uwagi poświęcił także dialogowi z przedstawicielami innych wyznań (jako pierwszy papież złożył wizytę w synagodze w Rzymie)

Odbył bardzo wiele pielgrzymek zagranicznych, które zawsze przyciągały tysiące wiernych. Zwłaszcza pierwsza pielgrzymka do Polski, 2-10 czerwca, do komunistycznej jeszcze Polski była przełomem w Środkowej Europie. Na placach Warszawy i Krakowa (na krakowskich Błoniach: ponad 2 miliony wiernych) zebrały się pierwszy raz od końca II wojny światowej milionowe rzesze wiernych w godności i całkowitym odrzuceniu ideologii komunistycznej. Słowa Papieża na Placu Zwycięstwa „Niech zstąpi Duch twój. I odnowi oblicze Ziemi.” i dodane przez Papieża: „Tej Ziemi” były w tej części Europy detonatorem zmian. Po tych słowach Polska przestała być krajem komunistycznym.

<http://www.youtube.com/watch?v=fySWW0d0rfc>

W Polsce panuje powszechne przekonanie, że odnowa społeczeństwa i upadek systemu komunistycznego, przez ruch „Solidarności”, były możliwe tylko dzięki roli „odnowiciela” jaką odegrał w społeczeństwie polskim Jan Paweł II.

J.P. II zmarł w roku 2005, w kwietniu w Watykanie.

1 maja 2011 beatyfikowany w Watykanie: wyniesiony na ołtarze, ogłoszony błogosławionym. Święto 22 października w rocznicę inauguracji pontyfikatu.

Józef Piłsudski – Naczelnik Państwa Polskiego po I wojnie światowej. Tytuł Naczelnika Państwa Polskiego sięga swoim rodowodem do czasów insurekcji kościuszkowskiej: Tadeusz Kościuszko również był Naczelnikiem. Józef Piłsudski nigdy nie stał do wyborów więc nie był Prezydentem RP. Był Marszałkiem Wojska Polskiego. Niewątpliwie pierwszoplanowa postać polskiej historii. Przynajmniej dwukrotnie jego poczynania wpłynęły na losy całej społeczności europejskiej: w listopadzie 1918 roku oraz latem 1920 roku (1918 – odzyskanie niepodległości przez Polskę, 1920 – powstrzymanie ekspansji bolszewickiej na Zachód Europy).

Pomnik Piłsudskiego w Warszawie na centralnym Placu Marszałka Piłsudskiego, na wprost Grobu Nieznanego Żołnierza jest znakiem, jak Polacy widzą rolę Piłsudskiego w swojej historii. Urodził się na Litwie a zmarł w 1935 roku w Warszawie. Pochowany został na Wawelu a serce złożono na cmentarzu Rossa, w Wilnie w grobie jego Matki. „Matka i serce syna”.

General Władysław Sikorski - premier rządu RP na uchodźstwie i Wódz Naczelny od 1939 –do lipca 1943. Zginął w katastrofie lotniczej 4 lipca 1943 w Gibraltarze wracając z inspekcji wojsk generała Andersa. Był symbolem jedności Polaków w dniach próby. Pochowany na Wawelu.

General „Grot” Stefan Rowecki od 30 czerwca 1940 był dowódcą Sił Zbrojnych w Kraju: komendantem głównym najpierw Związku Walki Zbrojnej a od 14 lutego 1942 komendantem głównym Armii Krajowej. Armia Krajowa powstała z połączenia wszystkich formacji zbrojnych podziemia polskiego uznających Rząd Polski na uchodźstwie w Londynie. Aresztowany przez Niemców 30 czerwca 1943, w Warszawie. Zamordowany w obozie koncentracyjnym Sachsenhausen w pierwszych dniach sierpnia 1944.

General Władysław Anders Naczelny Wódz Polskich Sił Zbrojnych w latach 1944-1945. Dowodzony przez Generała Andersa II Korpus, stoczył zwycięskie bitwy z Niemcami w 1944 roku we Włoszech: bitwa o Monte Cassino. Po wojnie pozostał na emigracji i był dla Polaków w kraju Dowódcą, który miał wyzwolić Polskę od reżimu komunistycznego. Polacy czekali gdy przyjedzie na białym koniu do Polski. Wolnej Polski nie doczekał. Zmarł w Anglii. Pochowany został, zgodnie z jego wolą wśród swoich żołnierzy na Polskim Cmentarzu Wojennym pod Monte Cassino, we Włoszech.

Prymas Kardynał Stefan Wyszyński (1948-1981) - zwierzchnik Kościoła Katolickiego w Polsce w najtrudniejszych latach Polski komunistycznej. Więziony w latach pięćdziesiątych (wrzesień 1953 – październik 1956). Przeszedł do historii jako „Prymas Tysiąclecia”. Pochowany w Katedrze Świętego Jana na Starym Mieście w Warszawie.

Ksiądz Jerzy Popiełuszko (ur. 1947 w Okopach, województwo podlaskie, 45 kilometrów na zachód od Grodna. Zm. 19 października 1984 we Włocławku) – ksiądz rzymskokatolicki, kapelan warszawskiej "Solidarności", zamordowany przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa, **błogosławiony Kościoła katolickiego**. Ogłoszenie błogosławionym odbyło się 6 czerwca 2010 w Warszawie na placu Piłsudskiego.

W stanie wojennym w kościele św. Stanisława Kostki organizował „Msze za Ojczyznę”, na które przybywały tysiące wiernych. Niezlomnością i odwagą a także wsparciem dla prześladowanych robotników i działaczy związkowych przez władze PRL podczas stanu wojennego zyskał autorytet, szerokie poparcie społeczne i popularność w całej Polsce. Działalność ks. Jerzego Popiełuszki ówczesne władze PRL uznały za krytykę i sprzeciw wobec systemu komunistycznego. Pochowany na terenie kościoła parafialnego św. Stanisława Kostki w Warszawie, na Żoliborzu.

Tadeusz Mazowiecki - pierwszy niekomunistyczny premier Rządu III RP, powołany w roku 1989. Działacz katolicki w PRL-u. Uczestnik przemian rozpoczętych przez „Solidarność”.

Jerzy Buzek - pierwszy polski przewodniczący Parlamentu Europejskiego. Działacz związku zawodowego „Solidarność” na Śląsku. Premier Rządu RP 1997-2001. Urodził się na Śląsku Cieszyńskim (obecnie miejsce urodzenia w Czechach).

Rozdział 6. Polska i Grodno

Polacy związani z Grodnem

Król Stefan Batory: przez wielu historyków uważany jest za jednego z najwybitniejszych **polskich królów elekcyjnych**. Wprawdzie nie był Polakiem, ale był Królem Polski.

W wolnej elekcji, wybrano na królową córkę Zygmunta I Starego, Anne Jagiellonkę, wraz z nakazem by poślubiła Stefan Batorego. I w ten sposób Batory został Królem potężnego państwa.

Sam Król Stefan Batory urodził się 27 września 1533 na Węgrzech, w Szilágysomlyó, zm. 12 grudnia 1586 w Grodnie. Książę siedmiogrodzki od 1571, król Polski i wielki książę litewski od 1576, po ślubie (w tym samym roku) z Anną Jagiellonką, córką Zygmunta I Starego.

Stefan Batory zrobił z Grodna niemal stolicę kraju, bo przez długi czas było ono centrum życia politycznego i bazą wypadową podczas wojen z Moskwą.

Król Batory rozpoczął budowę kościoła farnego, dziś katedra. Chciał być tu pochowany. Niestety gdy król umarł na Starym Zamku w Grodnie, kościół był nie dokończony i pogrzebano Stefana Batorego na Wawelu.

Elżbieta Orzeszkowa pisarka nurtu pozytywizmu. Urodzona 6 czerwca 1841 roku w Miłkowszczyźnie koło Skidla w powiecie grodzieńskim. W Grodnie żyła 40 lat (1870-1910) i tu tworzyła. Głęboko związana z miastem.

Biało-niebieski dworek (domek na ulicy Orzeszko w Grodnie) w którym mieszkała Eliza Orzeszkowa. nie jest oryginalny, to rekonstrukcja z 1979 r. - XIX-wieczny dom pisarki został rozebrany po II wojnie światowej. Od 2001 r. działa tu niewielkie muzeum. W dwóch pokojach można obejrzeć drugie wydanie "Nad Niemnem" (1891 r.), kilka obrazów, listów, zdjęć, biurko i zielniki własnoręcznie wykonane przez Orzeszkową.

Zmarła 18 maja 1910 w Grodnie i w Grodnie na cmentarzu pobernardyńskim jest jej grób. Pogrzeb pisarki był wielką manifestacją polskości miasta.

Stanisław August Poniatowski: w Grodno abdykował 25 listopada 1795, na korzyść Carycy Katarzyny II ostatni Król Rzeczypospolitej. W Grodnie, na Nowym Zamku spędził ostatnie dwa lata w Rzeczypospolitej przed rozstaniem się z Polską i wyjazdem do Petersburga.

Ludwik Zamenhof Лю́двик Ла́зарь За́менгоф, или Лазарь Маркович Заменгоф. Twórca języka esperanto (ostateczna wersja języka w 1885). Ludwik Zamenhof mieszkał również w Grodno w roku 1893. Działał w Stowarzyszeniu Lekarzy Guberni Grodzieńskiej. Był sędzią w sądzie miejskim Grodno.

Wspólna historia Polski i Grodno

1) Z Grodnem związani są liczni królowie Polski, którzy byli równocześnie Wielkimi Księżami Litewskimi. Dla Polaków byli oni Królami polski i ich związki z Grodnem są przykładem związków Grodna z Polską. Lecz z królów nie tylko Jagiellonowie związani są z Grodnem.

W Grodnie przebywał bardzo często polując w okolicznych puszczach **król Władysław Jagiełło**, pierwszy król z dynastii Jagiellonów.

Od czasów króla Jagiełły rola Grodna rosła do "trzeciej" stolicy Rzeczypospolitej, obok Krakowa i Wilna.

Król Kazimierz Jagiellończyk przebywał w Grodnie gdy polska delegacja w poselstwie zaproponowała mu tron krakowski.

W 1444 r. Król rozszerzył prawa miejskie: magdeburskie Grodna: miasto otrzymało herb: jeleni świętego Huberta z krzyżem między rogami, chorągiew, samorząd miejski. Rada miejska kierowała na zmianę dwóch burmistrzów: katolicki i prawosławny. Król Kazimierz Jagiellończyk bardzo lubił Grodno i zmarł w Grodnie, 1492 r. na Starym Zamku.

W Grodnie zmarł drugi syn Króla Kazimierza Jagiellończyka, **święty** (również) **Kazimierz**, na Starym Zamku, w 1484 roku. Umarł mając 26 lat. W 1602 roku został ogłoszony świętym i Patronem Rzeczypospolitej Obojga Narodów.(= Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego). Do dzisiaj Święty Kazimierz pozostaje Patronem Litwy. Święto Kuziaki na dzień Świętego Kazimierza (4 marca) było zakazane w czasach sowieckich, dziś znowu jest świętowane.

Jeden z pierwszych królów elekcyjnych (drugi), **Stefan Batory** spędził w Grodnie 10 lat.

Król Stefan Batory: przez wielu historyków uważany jest za jednego z najwybitniejszych polskich królów elekcyjnych. Urodził się 27 września 1533 na Węgrzech, zmarł 12 grudnia 1586 w Grodnie.

Księżę siedmiogrodzki od 1571, król Polski i wielki książę litewski od 1576, po ślubie (w tym samym roku) z Anną Jagiellonką, córką Zygmunta I Starego.

Stefan Batory zrobił z Grodna niemal stolicę kraju, bo przez długi czas było ono centrum życia politycznego i bazą wypadową podczas wojen z Moskwą.

Król Batory rozpoczął budowę kościoła farnego, dziś katedra. Chciał być w Grodno pochowany. Niestety gdy król umarł, kościół był nie dokończony i pogrzebano Stefana Batorego na Wawelu.

Stefan Batory zmarł w Grodnie w 1586, na Starym Zamku (dolnym) (tym z XIV wieku, zburzonym później podczas najazdu szwedzkiego).

Konstytucja sejmowa z 1673 r. wyznaczyła Grodno na miejsce co trzeciego sejmiku walnego Rzeczypospolitej, przez co w Grodno rezydencje i pałace posiadało wielu magnatów Rzeczypospolitej.

Na potrzebę obrad sejmowych **Król August II** Sas w 1734 roku rozpoczął budowę nowego Zamku królewskiego na terenie starego „batorowego” Starego Zamku (dolnego). W Grodnie we wrześniu 1705 roku król August II spotykał się ze swoim sojusznikiem carem Rosji Piotrem I.

2) W Grodnie Sejm Rzeczypospolitej przyjmował najtragiczniejsze decyzje. Na „Nowym Zamku” obradował „Sejm Niemy” w listopadzie 1793 który został zmuszony do przyjęcia II Rozbioru Rzeczypospolitej. Sejm zniósł wszystkie reformy Sejmu Czteroletniego (Wielkiego) łącznie z Konstytucją 3 Maja. Sejm Grodzieński 1793 utworzył województwo grodzieńskie. Nie zostało ono do końca sformowane, bo w rok później wybuchło powstanie kościuszkowskie.

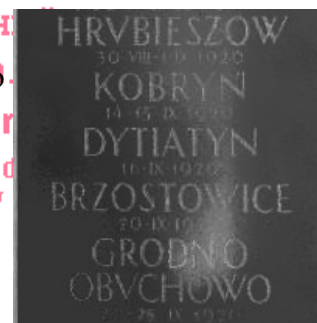
Wspomniany już **Król Stanisław August Poniatowski** podpisał w Grodnie, na Nowym Zamku, abdykację, 25 listopada 1795, na korzyść Carycy Katarzyny.

Abdykacja króla w Grodnie zakończyła historię I Rzeczypospolitej Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego.

3) Obrona Grodna we wrześniu 20 – 22, 1939 roku przed wkraczającymi do miasta wojskami sowieckimi była główną bitwą polsko-sowiecką w kompanii wrześniowej 1939.

Tablica na Grobie Nieznanego Żołnierza w Warszawie

Bohaterska postawa ludności cywilnej, tragiczny los obrońców z symbolem tej obrony: Tadek Jasiński przywiązany do nacierającego czołgu sowieckiego jako tarcza są znane w Polsce. Często z obrona Grodna porównywana jest z obroną Głogowa w wojnie z Niemcami za czasów króla Bolesława Krzywoustego gdy do machinerii wojennej Niemcy przywiązali polskich zakładników. Rolę obrony Grodna w świadomości historycznej Polaków obrazuje fakt, że na Grobie Nieznanego Żołnierza w Warszawie, obrona ta jest uwieczniona tablicą a umieszcza się tam Tablice z najważniejszymi w dziejach Polski bitwami.

4) Grodno jest centrum zamieszkania jednego z najliczniejszych skupisk polskich poza granicami Polski. Trochę dlatego do dzisiaj w Kościołach katolickich miasta większość mszy odprawianych jest po polsku. Tu siedzibę ma Związek Polaków na Białorusi.

Z Grodzieńszczyzny pochodził i wyjechał do Polski (urodzony w Wasiliszkach), jeden z najbardziej emblematycznych piosenkarzy Polski powojennej, **Czesław Niemen** (prawdziwe nazwisko Czesław Wydrzycki). Zanim z rodzicami w roku 1958 wyjechał do Polski, uczył się w Grodno w latach 1954-1958 w Muzyczno-pedagogicznym Liceum, (Гродненское музыкально-педагогическое училище) w klasie domry. Liceum nie skończył. Opuścił przed wyjazdem do Polski.

Czesław Niemen do końca życia odmieniał swoje nazwisko z białoruska: Hëman (Niemen) i Hëмана (Niemena) (po polsku poprawnie "Niemna"), i Hëманам (Niemanem) (po polsku poprawnie "Niemnem") i wymagał w Polsce tej odmiany swojego pseudonimu. Odmiana ta używana jest i dziś, po śmierci artysty.

A **cmentarz katolicki**, pobernardyński, jest jednym z trzech głównych cmentarzy polskich za wschodnią granicą Polski, po cmentarzach we Lwowie (cmentarz Łyczakowski) i Wilnie (Rossa, Antokol i Bernardyński).

Plan cmentarza: <http://forum.grodno.net/index.php?topic=64838.msg3929705#msg3929705>

5) Z Grodnem związany jest jeden z najbardziej znanych świętych polskich: **Święty Maksymilian Kolbe**. Mieszkał w Grodno od 1922 do 1927. Św. Maksymilian Kolbe duszpasterzował w Kościele p.w. MB Anielskiej w zaniemeńskiej części miasta.

Święty Maksymilian Kolbe w styczniu 1922 roku zaczął wydawać w Krakowie Rycerza Niepokalanej. Przełożeni

jednak w obawie, że o. Kolbe zadłuży klasztor, w końcu 1922 wysłali go do Grodna, gdzie Święty założył zaraz drukarnię. W Grodno pracował nad dziełem, które uważał za program swojego życia. I to w Grodno owoce okazały się w całej pełni: w 1927 roku "Rycerz Niepokalanej" wychodził już w nakładzie 70 000 egzemplarzy.

Już w 1927, ze względu na wagę "Rycerza Niepokalanej" Święty Maksymilian Kolbe przeniósł redakcję do Niepokalanowa, koło Warszawy. W 1938 roku "Rycerz Niepokalanej" był wydawany w nakładzie 1 milionowym co stawiało go wśród głównych periodyków polskich.

Maksymilian Kolbe zginął w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu oddając swoje życie za współwięźnia.

Rozdział 7. Egzamin na Kartę Polaka

Rozmowa z pracownikiem Konsulatu RP prowadzona jest po polsku.

Podręczniki do nauki języka polskiego w internecie

Najbardziej znany podręcznik w internecie to „Польский язык. Учебник.” Д. Василевская, С. Кароляк

<http://babylonians.narod.ru/polish/textbooks.html> format DjVu 10,5 Mb

<http://in-yaz-book.ru/polsk/polsk-uch.html> format pdf 10 Mb

inne źródła:

<http://www.polska.ru/jezyki/>

<http://www.dostupnovsem.com/foreign-lang/drugie/585-polskijj-s-nulja-audio-kurs-polskogo-jazyka.html>

<http://www.twirpx.com/files/languages/polish/>

Wezwani po nazwisku, wchodząc do biura na Rozmowę nie zapomnijcie przedstawić się:

Dzień dobry ! Tak to ja: Jan (Ivan) Buraczewski. Eugeniusz (Zhenija). Tomasz. Aleksander (można: Olek)

Jeśli wchodzimy bez wymienienia nazwiska (może paść pytanie: Pani nazwisko ? Pana godność ?)

Dzień dobry! Moje nazwisko Anna Buraczewska. Tatjana. Alina (Alyona). Ewa. Małgorzata (Margarita). Krystyna.

Osoba Prowadząca Rozmowę najczęściej kompletuje w czasie Rozmowy wasze dokumenty. Będzie prosiła o kolejne oryginały i kopie. Należy przygotować przyniesione dokumenty.

Starajmy się nie mówić i odpowiadać na pytania ani zbyt powoli ani zbyt szybko. Osoba prowadząca rozmowę może prosić o powtarzanie, co jest najczęściej sygnałem, że mówimy źle.

W poniższym tekście zamaż czarnym ołówkiem niepasujące zdania, dopasuj jeśli trzeba wersje z nawiasów i powtarzaj na głos zachowany tekst tak by nikt nie poznał że nie jesteś prosto z Warszawy. Przyda się w życiu. I Powodzenia!

Rozmowa najczęściej zacznie się od:

1. „Proszę się przedstawić”

Nazywam się Jan Kochanowski. Nazywam się Krystyna Chodźko.

Mam dwadzieścia trzy lata (osiemnaście lat) (dwadzieścia lat) (dwadzieścia jeden lat) (dwadzieścia dwa lata) (dwadzieścia sześć lat) (dwadzieścia siedem lat) (trzydzieści cztery lata) (czterdzieści jeden lat).

Urodziłem się (urodziłam się) w Grodnie (w Lidzie) (w Skidelu) (w Mostach). Tam zaczęłam (-łam) chodzić do szkoły. Skończyłem (skończyłam) Szkołę Podstawową numer trzydzieści osiem (28) (12) w Grodnie. Gdy chodziłem (-łam) do szkoły podstawowej należałem (-łam) do grupy ministrantów w mojej parafii. (Potem) Chodziłem do Liceum numer 1 w Grodnie. Po ukończeniu szkoły średniej podjąłem pracę. (Pracuję od ukończenia szkoły średniej). (Obecnie) mieszkam w Wołkowysku. Mieszkam (od czterech lat) w Szczucinie. Mieszkam (u rodziców) w Raduniu. Po szkole średniej rozpocząłem studia na Uniwersytecie. (Po ukończeniu szkoły uczyłem się (studiowałem, studiowałam) na Uniwersytecie) (w Grodnie) na Wydziale Ekonomicznym, kierunek „Handel”. (na Wydziale matematycznym, kierunek „Analiza”) (na Uniwersytecie Medycznym (Lekarskim)) (na Wydziale Języków Obcych, kierunek język niemiecki). Na Uniwersytecie Rolniczym (Agronomicznym). Na Wydziale Technicznym, kierunek „Maszyny rolnicze”. Uczę się w Brześciu na Uniwersytecie Technicznym. W Mińsku na Uniwersytecie Ekonomicznym. Uczę się w Mińsku w „Konserwatorium Muzycznym”. W klasie fortepianu. Studiuję na (drugim) (trzecim) (czwartym) (ostatnim) roku. Teraz jestem na Praktyce. Nie wiem gdzie zostaną skierowani po studiach. (Cały czas jeszcze) studiuję zaocznie i pracuję. Dorabiam na swoje studia (na swoje utrzymanie). Gram w zespole muzycznym. Należę do organizacji „Młodzi przyrodnicy” na moim Wydziale. Należę do Zrzeszenia filatelistów. Występuje w zespole KWN na moim Wydziale. W czasie wakacji dorabiam jako kasjerka w sklepie (pomagam rodzicom (dziadkom) na gospodarstwie). Rodzice posiadają (małą) działkę na której uprawiają warzywa.

Od trzech lat ...pracuję w banku „Bielarusbank” jako kasjerka. Pracuję na Poczcie w Szczucinie jako listonosz. Pracuję w zakładach azotowych „Azot” w Grodnie jako spawacz. Jako inżynier chemik. Jako sprzątaczką. Pracuję jako księgowa w prywatnej firmie turystycznej. Jestem taksówkarzem. Pracuję na zlecenia. Pracuję jako kierowca ciężarówek w zakładach „Chimwołokno”. Mój zakład pracy znajduje się

бесплатный документ
forum.grodno.net
Anton Korniyak

no part of this document can be sold,
or used in any commercial project

na ulicy Dzierżyńskiego w Brzostowicy Wielkiej. Dyrekcja mojego zakładu pracy mieści się na ulicy Gorkiego. Prowadzę własną firmę handlową w Lidzie. Jestem nauczycielem. matematyki. historii. przyrody. w szkole podstawowej. w szkole średniej. w przedszkolu. Jestem wychowawcą w Domu Dziecka. Jestem ochroniarzem w supermarkecie „Almi”. Pracuję jako sklepowa w sklepie „Niemen” w Wołkowysku. Pracuję w sowchozie „Czerwona Gwiazda” (we wsi Tarnowo) jako elektryk. Jako technik - mechanik. Jako weterynarz. Jako traktorzysta. Jako operator maszyn rolniczych.

Jeszcze się nie pobrałem. (Jeszcze się) nie ożeniłem. (Do dziś) nie pobrałam się (nie wyszłam za mąż). Przed trzema laty pobrałam się z moim mężem: Andrzejem. Od roku mieszkam z moją narzeczoną. W mieszkaniu moich teściów. Pobierzemy się na wiosnę (w lecie). Gdy skończymy studia.

Jestem zamężna (jestem żonaty) od dwóch lat ale dzieci jeszcze nie mamy. Planujemy dzieci gdy dostaniemy własne mieszkanie (gdy mąż wróci z wojska) (gdy trochę się dorobimy). Mamy już własne mieszkanie (od trzech miesięcy). Jestem na urlopie macierzyńskim (można powiedzieć „na urlopie wychowawczym” jeśli szczęśliwa mama jest już kilka miesięcy po porodzie). Do listopada dwu tysięcy jedenastego roku. Do marca przyszłego roku. Do jesieni. Do początku września. Do końca października. Mamy dwoje dzieci (jedno dziecko): synka i córeczkę (dwóch synów: Jana i Piotra) (trzy córki: Olę, Marię i Annę) (mamy jednego syna: Konstantego) (mamy jedną córkę: Eugenię). Najmłodsza córka ma dwa (trzy) latka. Najstarszy syn ma pięć lat. Dzieci chodzą do przedszkola a opiekuje się nimi głównie Babcia. Ja spędzam z dziećmi letnie wakacje. Dzieci chodzą już do szkoły podstawowej (do przedszkola). Chcę by poszły na studia. Chce by się uczyły.

Niestety rozwiodłam się z moim pierwszym mężem. Mąż wyjechał do Mińska i niestety rzadko się widzimy.

Moi rodzice już nie pracują. (pracują cały czas: tata jest technikiem - chemikiem a mama księgową). Mój, świętej pamięci Ojciec zmarł przed sześciu laty. Mamy niestety nie znałem. Zmarła gdy byłem mały. Moi rodzice są rozwiedzeni. Mój Tata wyjechał pracować do Rosji. Mama mieszka ze swoimi rodzicami. Mam dwóch braci. Andrzeja i Wacława (i) (jedną siostrę) (dwie siostry). Jestem jedynakiem (jedyńczę).

Moi dziadkowie mieszkają w Skidelu (od skończenia II wojny światowej) (od zawsze). Obydwój moi rodzice są Polakami.

To rodzice mojego taty (mojej mamy) są Polakami. Moja mama jest z pochodzenia Ormianką (Rosjanką). Moja Mama jest Litwiną. To od strony mojej mamy rodzina jest polska. Mój tata jest Białorusinem (Gruzinem) (Ukraińcem). Na drugi dzień Świąt Bożego Narodzenia zawsze jeździmy do Babci, do Szczucina. Wtedy spotyka się tam cała nasza rodzina. Na Wszystkich Świętych, 1 listopada z Babcia chodzę na grób dziadka w Wołkowysku.

W Polsce, w Gdańsku, (we Wrocławiu) mieszka moja Ciocia. (Mój wujek (brat mamy)). (Mój stryjek (brat ojca)).

W Polsce, w Legnicy, mieszkają moi kuzyni: synowie brata mojego taty (w Etku) (niedaleko Szczecina). Niedaleko Elbląga mieszka siostra mojej Mamy. Mój brat studiuje w Poznaniu na Politechnice (na Uniwersytecie). Moja narzeczona studiuje w Lublinie na dziennikarstwie (na Wydziale Nauk Politycznych). Na Wydziale Historii Sztuki.

Niedaleko Białegostoku, w Białej Podlaskiej mieszka rodzina mojej Mamy. Bardzo często przyjeżdżają do nas w odwiedziny do Grodna. Byli kilka razy u nas. Ale ostatnio przyjeżdżają coraz rzadziej. Przyjeżdżają do nas co roku.

Mój stryjek mieszkał w Polsce, w Pile. Jeździłem tam kilka razy. Niestety nigdy tam nie mogłem pojechać.

Mój Dziadek, tata mojej mamy (moja Babcia, mama mojego taty) mieszka niedaleko Legnicy, na Śląsku. Pojechali tam po II wojnie światowej. Wyjechali z Białorusi w tysiąc dziewięćset pięćdziesiątym ósmym roku. (w tysiąc dziewięćset czterdziestym ósmym roku) (na początku lat dziewięćdziesiątych) (przed kilku laty).

Lubię grać w szachy (na gitarze) (chodzić do kina). Bardzo lubię filmy przygodowe (fantastyczne) (horror). Dawniej (zawsze) chętnie uprawiałem sport: grałem w piłkę nożną (w siatkówkę) (w hokeja). Pływałem. Chodzę z kolegami na mecze „Niemen”. Chciałbym czasem pojechać do Białegostoku oglądać mecz „Jagiellonii” (do Poznania oglądać mecz „Lecha”). Na wakacje (urlop) wyjeżdżam chętnie nad morze (Czarne): na Krym (na Ukrainę). W zeszłym roku (w tym roku) (dwa lata temu) pojechałem na narty w Karpaty ukraińskie. Chętnie chodzę łowić ryby. Najczęściej jadę sam. Często jadę z kolegami. Dawniej miałam czas dla siebie. Teraz zajmuje się po pracy (po wykładach) moim domem (tyłoma sprawami), że nigdy nie mam czasu. Gdybym miała wolny czas wyszywałabym krzyżykiem (chodziłabym na basen) (chodziłabym częściej do teatru). Nie lubię głośnej muzyki. (Ale) chętnie pojechałabym (pojechałabym) na koncert znanych zespołów żeby zobaczyć Madonnę czy Lady Gaga (Fifty Cents).

Słucham chętnie muzyki poważnej. Lubię Mozarta „Marsz Turecki” (i symfonie Beethovena). Chopina (Etiudę Rewolucyjną).

2. „Dlaczego uważa się Pan (Pani) za Polaka (za Polkę)?”

Uważam się za Polaka (za Polkę) bo:

w naszym domu zawsze dziadkowie nam to przypominali. Mówili o tym pokazując nam zdjęcia. Stryjek z Polski uczył nas wierszyka: „Kto ty jesteś - Polak mały. Jaki znak twój - Orzeł Biały. Gdzie ty mieszkasz - między swemi. W jakim kraju - w polskiej ziemi. Czym ta ziemia - ma ojczyznę”.

Mój Tata zawsze mówił mi, (moi rodzice zawsze powtarzali,) że jestem Polakiem.

Na głównej ścianie (w domu rodziców) (u babci) wisiał obrazek Matki Boskiej Częstochowskiej.

Rodzice prowadzili mnie do Kościoła na Msze po polsku. Mama z Babcią na Boże Narodzenie zawsze śpiewały polskie kolędy. Mama (tata) czytała (czytał) nam listy i pozdrowienia od rodziny (ciotki, wujka, stryjów) z Polski i zawsze mówił, że my też jesteśmy Polakami.

W domu staraliśmy się oglądać telewizję polską. Gdy byłem dzieckiem oglądałem „Dobranockę” i seriale z telewizji. Na polski program telewizor włączali nam rodzice. Jestem im dziś za to bardzo wdzięczny.

Słuchaliśmy polskie piosenki w radio: Bardzo lubię „Golec Orkiestra” (zespół „Boys”, „Brathanki”, „Czerwone Gitary”). Teraz też lubię słuchać polską muzykę ale nie znam się specjalnie na zespołach.

Z rodzicami jeździliśmy (co roku) do (najbliższej) rodziny do Polski. Oni są Polakami z Polski a my z Grodna.

W Polsce zawsze mi się podobało. Chociaż w Polsce nie bywałem na długo to bardzo dobrze wspominam te chwile. Bo czułem że tam jestem wśród najbliższych. W rodzinie wszyscy uważaliśmy się za Polaków.

3. „Gdzie nauczył się pan (nauczyła się Pani) języka polskiego ?”

Uczyłem się sam w domu z książek które kupiłem w Polsce. Czytam w internecie polskie gazety (Rzeczpospolitą, Gazetę Wyborczą). Mój brat przywozi często książki i gazety z Polski które czytamy.

Gdy byłem mały oglądaliśmy telewizję polską: pamiętam jeszcze Dobranocki. „Bolka i Lolka”

Mama czytała bajki po polsku z książeczki którą dostaliśmy. Pamiętam bajkę o „Koziołku Matołku” (Kornel Makuszyński), „w Pacanowie kozy kują, więc Koziołek mądra głowa błąka się po całym świecie aby dojść do Pacanowa”. I wierszyk o „Lokomotywie” (Julian Tuwim) „stoi na stacji lokomotywa, wielka, ogromna i pot z niej spływa, tłusta oliwa”.

Oglądaliśmy w domu polską telewizję, często filmy i wiadomości z Polski. Mam kilka filmów, które oglądam.

Grałem z kolegami na gitarze polskie piosenki. Z koleżankami na wakacjach rozmawialiśmy trochę po polsku. Jeździłam nad morze do Polski. Do Gdańska. Jeżdżę w odwiedziny do rodziny w Polsce. Do Ełku.

Często jeździłam do Polski bo tam mi się podobało i tak się tam nauczyłam rozmawiając po polsku. Chodziłem na naukę języka polskiego do Macierzy Polskiej (do polskiej szkoły społecznej) w Grodnie.

Kilka razy rodzice wystali mnie na wakacje do Polski z Macierzą (z parafii). W góry w zimie. Do ośrodka na Suwalszczyźnie. Na odpoczynek nad morze. A w Polsce rozmawialiśmy po polsku.

Staraliśmy się czytać książki po polsku: podobał mi się Sienkiewicz „Ogniem i mieczem” i „Krzyżacy” (Lem „Solaris”)

W kościele gdzie chodzę na msze nabożeństwa są w języku polskim.

4. „Dlaczego prosi pan (pani) o Kartę Polaka?”

Proszę o Kartę Polaka bo w domu, moi dziadkowie, moi rodzice zawsze mówili mi że jesteśmy Polakami. A Karta Polaka będzie dowodem że jestem Polka (Polakiem) I ja jestem zawsze z tego bardzo dumny (dumna).

Chciałbym móc jeździć do Polski. Chce jeździć na wakacje do Polski.

Chcę uczyć się w Polsce języka polskiego, mówić po polsku.

Tylko gdy będę częściej jeździł do Polski nauczę się języka polskiego.

Chcę przekazać język polski moim dzieciom. Chce by moje dzieci studiowały w Polsce.

Karta Polaka pomoże mnie i mojej rodzinie w tych planach.

Chciałbym (chciałabym) studiować w Polsce na Uniwersytecie. Chciałabym studiować architekturę w Polsce. Bardzo chciałabym zapisać się na studia w Polsce.

Bez Karty Polaka będzie to dla mnie nie możliwe.

Bez Karty Polaka jest dzisiaj bardzo trudno dostać wizę.

Czy pojechać nawet na kilka dni do Polski.

Chciałabym (chciałbym) odwiedzać częściej moich bliskich. W Polsce.

I chcę zachować tę moją polskość.

Spis treści

	<i>I, II i III Rzeczpospolita</i>	1
	<i>Miasta Stolicy Polski</i>	3
	<i>Dynastie Królów polskich</i>	4
	<i>Najważniejsze daty z historii Polski. Kalendarium</i>	6
	<i>Historia Polski w datach i faktach</i>	8
<i>Rozdział 2</i>	<i>Geografia Polski</i>	21
<i>Rozdział 3</i>	<i>Pytania ogólne</i>	25
	<i>Godło, flaga i hymn Polski</i>	25
	<i>Święci Patroni Polski</i>	27
	<i>Święta państwowe i narodowe</i>	29
<i>Rozdział 4</i>	<i>Kalendarz Świąt w polskim Kościele katolickim</i>	31
<i>Rozdział 5</i>	<i>Słynni Polacy.</i>	35
	<i>Uczni, pisarze, malarze i artyści polscy</i>	37
	<i>Narodowi Wieszczowie pochowani na Wawelu</i>	41
	<i>Polscy laureaci nagrody A. Nobla</i>	44
	<i>Słynni współcześni Polacy</i>	45
<i>Rozdział 6</i>	<i>Grodno i Polska</i>	45
	<i>Polacy związani z Grodnem</i>	45
	<i>Wspólna historia Polski i Grodno</i>	46
<i>Rozdział 7</i>	<i>Egzamin na Kartę Polaka</i>	47

бесплатный документ

forum.grodno.net

Anton Kornyak

**no part of this document can be sold,
or used in any commercial project**